

Натиҷаи гузаронидани арзёбии раванди рушди иҷтимоӣ – иқтисодии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он дар асоси маълумоти ҷамъбасти оид ба рушди иҷтимоӣю иқтисодии онҳо дар давраи ҳисоботии семоҳаи якуми соли 2020 бо истифода аз “Маълумот оид ба арзёбии раванди рушди иҷтимоӣю иқтисодии мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он вобаста ба ташаккул ва татбиқи сиёсати ягонаи давлатӣ дар соҳаи рушди маҳал”

1. Санадҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

Нишондоди иҷрои ваколати раиси ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он бо нишондиҳандаи рушди иҷтимоӣю иқтисодӣ 1.1. Таъмини расмиёти ҳуқуқии санадҳо арзёбӣ гардиданд.

1.1. Таъмини расмиёти ҳуқуқии санадҳо

Дар се моҳаи аввали соли 2020 ба мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ВМКБ дар маҷмуъ 1110 ҳуҷҷат ворид гардидааст, ки 759 адади он аз ҷониби раёсату кумитаҳо, идораву муассисаҳо, шубҳо ва мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят буда, боқимондаи он аниқтараш теъдоди 351 ҳуҷҷат аз мақомоти болоӣ, аз ҷумла 3 адад Қонун ва 2 адад Қонуни конституцсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 16 адад Амр ва Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, 9 қарор ва 1 фармоиши Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, 18 адад протоколҳои Маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, 16 адад супоришҳои Сарвазири Ҷумҳурии Тоҷикистон, 28 супоришҳои муовинони Сарвазири мамлакат, 79 адад супоришҳои Роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, 10 адад барқияҳои ҳукумати, 4 адад ҳуҷҷат аз Маҷлиси Олӣ, 162 аз Вазорату кумитаҳо, 3 адад аз ташкилотҳои ғайридавлатӣ ва шарикони рушд ворид гардидааст.

Аз ҷониби Раиси вилоят дар ин давра 3 адад амр ва 87 қарори раиси вилоят, аз ҷумла 12 адади онҳо дар заминаи Фармон, Амри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, 2 ададашон дар асоси Нақшаи чорабиниҳо оид ба иҷрои дастури супоришҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба тасвиб расида, ҷиҳати маълумот, қарорӣ ва иҷрои саривақтии минбаъда ба воҳидҳои сохтори дахлдори вилоятӣ ва мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят ирсол гардида, чараҳои амалишавии онҳо таҳти назорати ҳамарӯза қарор доранд.

2. Маълумот оид ба чараёни иҷрои тадбирҳои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомоти идоракунии маҳаллӣ бо роҳи таъмини волоияти қонун

Нишондоди пешакии самаранокии фаъолияти мақомоти идоракунии маҳаллӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ 2.1. (2.1,2.1.2) Риояи Қонуни конституцсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ», 2.1.1. Раванди амалишавии барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии вилоят ва шаҳру ноҳияҳои он, 2.1.3. Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мурочиати шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ”, 2.2.(2.2.1) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон”, 2.3. Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд”, 2.4. (2.4.1) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим”, 2.5.(2.5.1, 2.5.2) Рафти иҷрои Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 июли соли 2017, №344 «Дар бораи Қоидаҳои ягона барои сомонаҳои расмӣ вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар шабакаи Интернет», 2.6.(2.6.1, 2.6.2) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ», арзёбӣ гардиданд.

2.1. (2.1.2) Риояи Қонуни конституцсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ»

(2.1, 2.1.2) Ҳолати ҳамкорӣ ва дастгирии мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, инчунин ҳаҷми кӯмаки молиявӣ ва иқтисодӣ аз ҳисоби бучети маҳаллӣ ба мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот барои амалӣ намудани вазифаҳои онҳо бо дарҷи номгӯи вазифаҳои маблағгузоришаванда.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят тибқи талаботи Қонуни конституцсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ» ба такмили шаклу услуби қор, сифат ва самаранокии қорҳои сиёсӣ, ташкилию оммавӣ аҳамияти ҷиддӣ дода, бо назардошти масъалаҳои афзалиятноки соҳа нақшаи қорҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятро таҳия ва тасдиқ намуд. Мутобиқи нақшаи мазкур дар давоми се моҳи соли 2020, 3 машварати васеъ, 3 машварати назоратии назди раиси вилоят ва иҷлосияи якуми даъвати шашуми Маҷлиси вакилони халқи ВМКБ гузаронда шуданд, ки дар онҳо зиёда аз 15 масъалаи рӯзмарраи дорои аҳамияти иҷтимоию иқтисодидошта баррасӣ гардида, доир ба ин масъалаҳо қарорҳои дахлдор ба тасвиб расонда шуданд.

Супоришҳо дар иҷлосияи Маҷлиси вакилони халқи вилоят ва машваратҳои васеъ ва назоратии назди раиси вилоят дар шакли қарор, протокол ба расмият дароварда шуда, бо мақсади иҷро дастраси мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ, ноҳияҳо ва раёсату идораҳои дахлдори вилоят гардонда шуданд. Ҳангоми қабули қарорҳо талаботи меъёрҳои Қонуни конституцсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ», Қонуни конституцсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти худидоракунии шаҳрак ва

деҳот”, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мурочиатҳои шахрвандон” риоя мегардад.

Дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон 45 Ҷамоати шаҳраку деҳот тибқи Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот”, Низомнома ва Дастури ҷамоатҳо қор ва ғайриқор карда истодаанд.

Ҷиҳати риояи талаботи моддаи 6 Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ” оид ба расонидани кӯмакҳои молиявӣ ва иқтисодӣ, дар се моҳи аввали соли 2020 ба маблағи 187 ҳазор сомонӣ аз буҷети маҳаллии вилоят кӯмаки молиявӣ расонида шудааст.

Ин нишондиҳанда дар шаҳри Хоруғ ба 157,1 ҳазор сомонӣ, дар ноҳияҳои Рӯшон 7 ҳазор сомонӣ ва Ишкошим 11,5 ҳазор сомонӣ ҷудо гардидааст, ки барои иҷрои функсияҳои ҷамоатҳо шароити иқтисодӣ фароҳам оварда шудааст.

Оид ба риояи талаботи моддаи 6 Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ” оид ба расонидани кӯмакҳои молиявӣ ва иқтисодӣ аз ҳисоби пешниҳод нагардидани маълумот дар ҳисоботҳои ноҳияҳои Дарвоз, Ванҷ, Шугнон, Роштқалъа ва Мурғоб гузаронидани арзёбӣ ғайриимкон гардидааст.

2.1.1. Раванди амалишавии барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии вилоят ва шаҳру ноҳияҳои он

Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон барои солҳои 2016-2020 109 лоиҳаҳо ба маблағи 4080,8 млн. сомонӣ дар бар гирифта, ба ҳолати 1 январи соли 2020, 31 банд ба маблағи 889,9 млн. сомонӣ пурра иҷро гардида, дар иҷрои 42 банд бо маблағи 173,2 млн. сомонӣ қорҳо идома дошта, фоизи иҷроиш дар умум 26%-ро ташкил медиҳад ва дар 36 банди қорабиниҳо бинобар дарёфт нагардидани маблағ қорҳо оғоз нашудаанд.

Дар давраи ҳисоботӣ нишондиҳандаи баланди азхудкунии маблағҳо барои амалигардонии лоиҳа - қорабиниҳои Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодӣ дар шаҳру ноҳияҳои Мурғоб 115%, Хоруғ 96,4%, Рӯшон 63,8%, Дарвоз 60,3% ва Шугнон 33,9% таъмин гардида, дар сатҳи муайян барои пешрафти иқтисодӣ ва баланд бардоштани сатҳи зиндагии аҳоли мусоидат намуда истодаанд.

Нишондиҳандаи пасти он дар ноҳияҳои Ванҷ 18% ва Роштқалъа 13,6% ба назар расида, қоннок намудани ҳамкории байни мақомоти марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, ҷалби соҳибқорон ва ғайриқорони мақомоти идоракунии маҳаллиро талаб менамояд.

Бояд таъкид кард, ки Барномаҳои рушди иҷтимоию иқтисодии шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Дарвозу Шугнон барои солҳои 2020- 2025 таҳия гардида, мавриди тасдиқшавӣ қарор дорад.

Дар ин давра шумораи лоиҳа - қорабиниҳое, ки бинобар дарёфт нагардидани маблағ қорҳо оғоз нашудаанд, аз шумораи умумии нақша - қорабиниҳои Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодӣ дар ноҳияҳои

Роштқалъа 42,9% (шумораи лоиҳаи оғознагардида 55 лоиҳа), Ванҷ 64,9% (176 лоиҳа), Дарвоз 39,7% (102 лоиҳа), Мурғоб 52,8% (121 лоиҳа), Рӯшон 37,7% (48 лоиҳа), Шуғнон 35,3% (52 лоиҳа), ва шаҳри Хоруғ 47,2% (43 лоиҳа) ташкил додааст, ки андешидани чораҳои иловагиро талаб менамояд.

Пешниҳод: Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои онро зарур аст, ки дар ҳамкорӣ бо Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, барои баланд бардоштани дараҷаи амалигардонии лоиҳаҳо, аз ҷумла лоиҳаҳои манбаи маблағгузориашон номуайян дар барномаҳои рушди иҷтимоӣ иқтисодӣ пешбинӣ гардида, истифодаи натиҷаи мониторинг ва арзёбии барномаҳо дар татбиқи сиёсати соҳавии мақомоти иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ мусоидат намоянд.

2.1.3. Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дарбори мурочиати шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ”

Дар давоми 3 моҳи соли 2020 шумораи умумии мурочиатҳои шаҳрвандон дар вилоят 328 (557) нафарро ташкил дода, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 229 нафар кам гардидаанд.

Дар давраи ҳисоботӣ дар ноҳияҳои вилоят мурочиати умумии шаҳрвандон дар ноҳияҳои Шуғнон +36 (331) нафар ва Мурғоб +31 (59) нафар буда, нисбати соли гузашта зиёд гардида, мавҷудияти мушкilotҳои иҷтимоӣ иқтисодии аҳолии ин ноҳияҳоро инъикос менамояд.

Шумораи мурочиати умумии шаҳрвандон дар шаҳри Хоруғ -167 (442) адад, ноҳияҳои Дарвоз -109 (411) адад, Ванҷ -44 (220) адад, Рӯшон -34 (304) адад ва Роштқалъа -18 (226) адад, нисбати соли гузашта кам гардида, саривақт баррасӣ ва ҳал намудани мушкilotҳо дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо ба назар мерасад.

Ҳолати воқеии таҳлили таркибии мурочиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар шаҳру ноҳияҳо

Аз таҳлили мазкур бармеояд, ки аз шумораи умумии мурочиати шаҳрвандон оид ба қитъаи замини наздиҳавлигӣ дар вилоят 45 адад вобаста ба масъалаи замин ба қайд гирифта шуда, нисбати соли гузашта -94 адад кам гардида, дар ноҳияҳои Рӯшон -26 (69) адад, Роштқалъа -21 (45) адад ва дар шаҳри Хоруғ -4 (26) ададро ташкил медиҳад, ки аз беҳтар гардидани шароити манзили зист шаҳодат медиҳанд.

Зиёдшавии шумораи мурочиати шаҳрвандон оид ба қитъаи замини наздиҳавлигӣ нисбати соли гузашта дар ноҳияҳои Мурғоб +13 (12) адад, Ишкошим +10 (73) адад, Ванҷ +3 (30) адад, Дарвоз +2 (0) адад ва Шуғнон +2 (1) адад ба назар расида, дар доираи имкониятҳои мавҷудбудаи ноҳияҳо барои беҳтар намудани таъминоти аҳолии бо манзили зист, андешидани чораҳои иловагиро талаб менамояд.

Дар давоми 3 моҳи соли 2020 дар миқёси шаҳру ноҳияҳои вилоят шумораи мурочиати шаҳрвандон аз Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 12 ададро ташкил додааст, ки нисбати соли гузашта, 30 адад кам гардидааст.

Ҳамзамон, дар ноҳияҳои Ванҷ -4 (5) адад, Рӯшон -3 (4) адад, Дарвоз -2 (3) адад, Шугнон-1 (1) адад, Роштқалъа -2 (2) адад, Ишкошим -3 (12) адад ва Мурғоб -1 (12) адад шумораи мурочиатҳо аз Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбат ба соли гузашта кам гардидааст, ки самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо дар ҳалли саривақти масъалаҳо дар сатҳи зарурӣ таъмин карда шудааст.

2.2. (2.2.1) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон”

2.2.1. Натиҷаи фаъолияти комиссияҳо ва чорабиниҳои амалишуда дар асоси Протоколи Маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21.05.2016 с, №7 банди 4 (оид ба масъалаи номгузории анъанавӣ дар тамоми шаҳру ноҳияҳо)

Дар семоҳаи якуми соли 2020 ба мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Рушон фақат як пешниҳод аз номи Ҷамоати деҳоти Рушон дар бораи ба категорияи шаҳрак мансуб донишони деҳаи Рушон дохил гардид.

Дархости мазкур аз тарафи комиссияи номгузории мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Рушон пурра омӯхта шуда, ба баррасии Маҷлиси вакилони халқи ноҳияи Рушон, ки 20 феввали соли 2020 баргузор гардид, пешниҳод карда шуд. Масъалаи мазкур аз тарафи Маҷлиси вакилони халқи ноҳия маъқул доништа шуда ба баррасии Маҷлиси вакилони халқи ВМКБ пешниҳод гардид.

Дар давраи ҳисоботӣ вобаста ба масъалаи мазкур бояд қайд намуд, ки оид ба иҷрои амалии он дар ноҳия Комиссияи доимии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Ишкошим дар ҳайати 11 нафар таъсис ёфта, тибқи нақшаи кории мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Ишкошим дар самти риояи меъёрҳои забони давлатӣ дар идораву муассисаҳо ва ҷамоатҳои деҳоти ноҳия корҳои фаҳмонидадихӣ ба роҳ монда шудааст. Комиссияи доимии Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Ишкошим дар самти назорат ва иҷрои амалии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатӣ” мунтазам тадбирҳои судманд андешида, ба талаботи қонунгузорӣ мувофиқ намудани раванди ҳуҷҷатнигорӣ бо риояи меъёрҳои татбиқшудаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатӣ” корҳои мушаххасро роҳандозӣ намуд.

2.3. (2.3.1) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон

“Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд”

2.3.1. Натиҷаи фаъолияти комиссияҳо ва чорабиниҳои амалишуда, тамоюли ҷинойткорӣ байни ноҷилгон (банди 81 паём).

Дар муассисаҳои таълимии шаҳру ноҳияҳои вилоят 105 кумитаи волидон ва ассотсиатсияи волидон ташкил карда шудааст.

Дар 3 моҳи аввали соли 2020 Комиссия оид ба ҳуқуқи кӯдаки мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори

Кӯҳистони Бадахшон дар шаҳру ноҳияҳои вилоят дар мактабҳои таҳсилоти умумӣ байни хонандагон оид ба Конвенсияи Созмони Милали Муттаҳид дар бораи «Хуқуқи кӯдак», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд», «Дар бораи ҳифзи ҳуқуқҳои кӯдак» зарари нашъамандӣ, сӯикасд ба ҷони худ ва дар доираи дигар мавзӯҳо 133 адад воҳӯриҳою сӯхбатҳо, аз ҷумла 99 адад дар мавзӯи «Баланд бардоштани масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд», баргузор намуд.

Ҷиноятсодиркунӣ аз тарафи ноболиғон дар 3 моҳи соли 2020, 1 адад ҷинояти дудӣ бо иштироки 3 нафар ноболиғ ба қайд гирифта шудааст, ки ҷинояти содиршуда ба ноҳияи Ишкошим рост меояд.

Ҳамзамон, ҷаримабандӣ бо моддаи 90-и Кодекси ҳуқуқвайронкуноии маъмурӣ 246 нафар волидон ба маблағи 12956 сомонӣ ва 46 нафар волидон бо дигар намуди ҳуқуқвайронкунӣ ба маблағи 1735 сомонӣ, дар маҷмуъ 292 нафар ба ҷавобгарии маъмурӣ кашида шуда, ба маблағи 14691 сомонӣ ҷарима гардиданд.

Дар 3 моҳи аввали соли 2020 дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Ванҷ, Рӯшон, Шугнон, ва Мурғоб ҳолати ҷинояткорӣ аз тарафи ноболиғон ба қайд гирифта нашудааст.

Вобаста ба масъалаи мазкур аз ҷониби ноҳияҳои Дарвоз ва Роштқалъа маълумот пешниҳод нагардидааст.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳои он фаъолияти кумитаи волидон ва ассотсиатсияи волидони вилоятӣ ва шаҳру ноҳияҳо, ҷиҳати таъмини риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» корҳои ташкилию тағриботиро пурзӯр намоянд.

2.4. (2.4.1) Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон

“Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим”

2.4.1. Шумораи маъракаҳои гузаронидашуда, ҳолатҳои қонуншиканиҳо, натиҷаи фаъолияти комиссияҳо ва ҷорабиниҳои амалишуда

Дар 3 моҳи аввали соли 2020 дар ҳудуди вилоят 175 маъракаҳо гузаронида шудааст, ки нисбати соли гузашта 22 адад кам гардидааст. Харочотҳои умумӣ маъракаҳо дар ин давра 730 ҳаз. сомониро ташкил додааст, ки нисбати соли гузашта 78,4 ҳаз. сомонӣ зиёд гардида, харочоти миёна ба ҳар як маърака маблағи 4171 сомонӣ рост меояд.

Харочоти миёна аз ҳама баланд дар шаҳру ноҳияҳои Ишкошим 5016 сомонӣ, Хоруғ 5000 сомонӣ, Дарвоз 4322 сомонӣ, Ванҷ 3945 сомонӣ, Шугнон 3781 сомонӣ, Рӯшон 3547 сомонӣ, Роштқалъа 3340 сомонӣ ва Мурғоб 3140 сомониро ташкил дода, ки омӯзиши сабабҳои фарқияти каму зиёди харочотҳои маъракаро талаб менамояд.

Зиёдшавии ҳолати қонуншикани нисбати соли гузашта дар ноҳияҳои Роштқалъа +2 ҳолат, Дарвоз +1 ҳолат, Рӯшон +1 ҳолат ва Мурғоб +1 ҳолат ба қайд гирифта шудааст, ки пурзӯр намудани ташвиқу тарғиботро ҷиҳати

риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим” ба миён омадааст.

2.5. (2.5.1, 2.5.2) Рафти иҷроӣ қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 июли соли 2017, №344 “Дар бораи Қоидаҳои ягона барои сомонаҳои расмӣ вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар шабакаи Интернет”

2.5.1. Истифодаи технологияи иттилоотии коммуникатсионӣ дар фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо (сомона, почтаи электронӣ ва татбиқи унсурҳои «ҳукумати электронӣ»).

Дар давраи ҳисоботӣ нишондиҳандаи баланди дараҷаи корношоямии воситаҳои технологияи иттилоотию коммуникатсионӣ, компютерҳо дар дастгоҳи раиси шаҳру ноҳияҳо, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот (ҷамоатҳо) - и онҳо дар ноҳияҳои Мурғоб 26,5% (64 адад), Роштқалъа 21% (ҳамагӣ 19 адад), Дарвоз 15,4% (84 адад), Ишкошим 13,5% (81 адад), Ванҷ 11,1% (63 адад) ва Шугнон 10,5% (57 адад) ташкил медиҳад, ки таъсири манфии худро ба самаранокии фаъолияти мақомоти идоракунии маҳаллӣ мерасонад.

Инчунин, нишондиҳандаи мазкур дар шаҳри Хоруғ 0% (30 адад ва ноҳияи Рӯшон 0% (483 адад)-ро ташкил додааст, ки ба самаранокии фаъолияти мақомоти идоракунии маҳаллӣ мусоидати мусбӣ мерасонад.

Сомонаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят аз соли 2012 (www.badakhson.tj) фаъолият мекунад.

Дар шаҳри Хоруғ 11 нуктаи дастрасӣ ба интернет дошта, 1 нуктаи сомонаи расмӣ худро дорад, ки ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Рӯшон 30/1, Дарвоз 5/1, Шугнон 4/1, Роштқалъа 2/1, Ишкошим-8/1 ва Ванҷ -/1 нуктаро ташкил додааст.

Мутобиқи маълумоти пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Мурғоб сомонаи расмӣ мақомот (Murgab.tj) мавриди корбарӣ ва оmodасозӣ қарор дорад.

Натиҷаи таҳлил муайян намуд, ки рафти иҷроӣ қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 июли соли 2017, №344 «Дар бораи Қоидаҳои ягона барои сомонаҳои расмӣ вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар шабакаи Интернет» дар шаҳру ноҳияҳои ВМКБ хусусан дар мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳоти он дар сатҳи нокифоя буда, пурзӯр намудани корҳо дар ин самт дар якҷоягӣ бо Хадамоти алоқаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон зарур мебошад. Ҳамзамон, ҷиҳати иҷроӣ қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 декабри соли 2019, №642 “Дар бораи Консепсияи иқтисоди рақамӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” дар солҳои минбаъда чораҳои зарурӣ роҳандозӣ намоянд.

2.5.2. Ташкили давраи омӯзишӣ ҷиҳати истифодаи технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ барои кормандони мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот АПҶТ аз 06.03.2019 с., №АП-1176 оид ба Нақша

чорабиниҳо бахшида ба «Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ» (банди 21);

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Дарвоз ҳармоҳа чор маротиба бозомӯзии кадрҳо ба роҳ монда шуда, дар як моҳ ду маротиба иловатан омӯзиши истифодаи технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ ба роҳ монда шуда, баҳри аз худ намудани технологияи иттилоотӣ барои кормандони мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот чораҷӯӣ карда мешавад. Инчунин, ҳангоми ба қор қабул намудани кормандони мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳия дараҷаи доништани истифодабарии технологияи муосир санҷиш гузаронида, барои ишғолкунандагони мансабҳои маъмурии хизмати давлатӣ бартарӣ дода мешавад.

Дар семоҳаи аввали соли равон дар ноҳияи Ишкошим омӯзишҳо ҷиҳати истифодаи технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ барои кормандони мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот ташкилу баргузор карда нашуданд. Чунин омӯзишҳо тибқи нақша дар нимсолаи дуюми соли ҷорӣ ду маротиба ба нақша гирифта шудааст.

Ҳамзамон, вобаста ба банди мазкур аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ, шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Ванҷ, Мурғоб, Роштқалъа ва Шуғнон маълумот пешниҳод нагардидааст.

2.6.(2.6.1, 2.6.2) Риояи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ»

2.6.1. Гузаронидани озмуни мансабҳои маъмурии хизмати давлатӣ (моддаи 18), аттестатсияи хизматчиёни давлатӣ (моддаи 20), бозомӯзӣ ва омода намудани хизматчиёни давлатӣ барои баланд бардоштани масъулияти онҳо.

Дар семоҳаи аввали соли ҷорӣ ҷиҳати иҷрои талаботи моддаи 18-и Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ» ва тибқи муқаррароти банди 11-и Низомнома дар бораи тартиби гузаронидани озмун барои ишғоли мансабҳои холии маъмурии хизмати давлатӣ дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ 1 маротиба озмуни мансабҳои холии маъмурии хизмати давлатӣ гузаронида шуда, барои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомоти идоракунии маҳаллӣ мусоидат намуда, амалигардонии Қонуни мазкур таъмин карда шудааст, ки 16 нафар мутахассисони болаёқат ва соҳибхитос тариқи шаффофият мансабҳои холии маъмурии хизмати давлатро ишғол намуданд.

Дар шаҳру ноҳияҳои ВМКБ бошад, 8 маротиба озмун гузаронида шуда, 42 нафар ба мансабҳои маъмурии хизмати давлатӣ таъин гардидаанд, ки аз ин шумора 2 нафарашонро занон ташкил медиҳанд. Доир ба ҷойҳои холи маълумот пешниҳод нашудааст.

Талаботи дастурамали намунавии коргузори дар мақомоти давлатӣ, муассиса, корхона ва дигар ташкилотҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 июли соли 2017, №358 тасдиқ шудааст дар бештари шаҳру ноҳияҳои ВМКБ риоя намегардад (бахусус сарҳати 2 банди 46 хуруфи Times New Roman Tj).

Дар семоҳаи аввали соли чорӣ дар ВМКБ аттестатсияи хизматчиёни давлатӣ (моддаи 20) гузаронида нашуд.

Ба ҳолати 1 апрели соли 2020 аз ҷониби мақомотҳои иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои ВМКБ 6 нафар ба курси тақмили ихтисос фаро гирифта шуда, 3 нафар дар магистратура ва 1 нафар дар Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳсил намуда истодаанд.

Ҳамзамон, доир ба бозомӯзӣ ва омода намудани хизматчиёни давлатӣ барои баланд бардоштани масъулияти онҳо, тибқи қарори раиси вилоят аз 31 декабри соли 2018, №493 «Дар бораи Нақшаи машғулиятҳои идоравӣ барои хизматчиёни давлатии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистон Бадахшон дар соли 2019» дар шаҳру ноҳияҳои ВМКБ санадҳои дахлдор ба тасвиб расонида шуда, машғулиятҳо гузаронида мешаванд.

Тибқи маълумотҳои пешниҳодгардида дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Мурғоб 18 нафар (5 нафар зан) ва ноҳияи Роштқалъа 12 нафар (4 нафар зан) дар рӯйхати захираи кадрҳои роҳбарикунанда мебошанд. Доир ба масъалаи мазкур дар ҳисоботҳои дигар шаҳру ноҳияҳо маълумот дода нашудааст.

3. Таъмини пешрафти устувори иқтисодӣ

Нишондоди пешакии таъмини пешрафти устувори иқтисодӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ 3.1. Даромади бучет, 3.2. Ҳолати пардохти намуди андозҳо, 3.3. Бақияи қарзи андоз, 3.4. Қарзи музди меҳнат, 3.5. Музди миёнаи меҳнат, 3.6. Қорҳои андешидашуда ҷиҳати ташаккул додани сарчашмаҳои иловагии бучетҳои маҳаллӣ арзёбӣ гардиданд.

3.1. Даромади бучет

Иҷрои нақшаи қисми даромади бучети маҳаллии вилоят дар семоҳаи соли 2020 аз рӯи даромадҳои худии бучети вилоят ба андозаи 108,7% таъмин гардида, дар маҷмӯъ дар вилоят тибқи нақшаи маблағӣ 22,8 млн. сомони ро ташкил дода, иҷрои он 24,7 млн. сомони ро ташкил додааст.

Саҳми шаҳру ноҳияҳои Дарвоз +3,1 млн. сомонӣ (159,7%), Хоруғ +0,3 млн. сомонӣ (102,6%), Ишкошим +88,9 ҳазор сомонӣ (103%) нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта зиёд гардидани воридоти маблағ назаррас буда, барои рушди иҷтимоию иқтисодии онҳо шароит фароҳам оварда мешавад.

Нақшаи қисми даромади бучети маҳаллии ноҳияҳои Рӯшон -69,6 ҳазор сомонӣ (97,9%), Мурғоб -20 ҳаз. сомонӣ (99,3%), Шугнон -6 ҳаз. сомонӣ (87,8%) ва Ванҷ -7 ҳазор сомонӣ (99,7%) иҷро нагардидааст, ки барои рушди иҷтимоию иқтисодии онҳо таъсири манфӣ мерасонад.

Қисми хароҷоти бучети маҳаллии вилоят дар семоҳаи аввали соли 2020 ба андозаи 91,5 фоиз таъмин гардида, маблағи 63,1 млн сомонӣ барои сохторҳои иқтисодию иҷтимоии вилоят равона гардид.

Хароҷоти бучет дар алоҳидагӣ дар шаҳру ноҳияҳои вилоят бошад, дар ноҳияи Ишкошим 94,4 фоиз, Рӯшон 94,0 фоиз, Роштқалъа 93,7 фоиз,

Шуғнон 92,4 фоиз, Хоруғ 91,2 фоиз Мурғоб 90,7 фоиз, Ванч 89,9 фоиз ва Дарвоз 88,6 фоиз ва бучети худии вилоят 89,8 фоизро ташкил дод.

3.2. Ҳолати пардохти намуди андозҳо

Сифатнокии иҷроиши нақшаи қисми даромадии бучет бошад ба ғайр аз ноҳияи Дарвоз ва шаҳри Хоруғ дар дигар ноҳияҳо таъмин карда нашуд. Дар вилоят иҷрои нақшаи қисми даромади бучет аз рӯи як намуди андоз-андоз аз арзиши иловашуда ба андозаи 87,2% таъмин гардид.

Ҳолати таъминнагардидани иҷрои бучет дар шаҳру ноҳияҳо:

- ноҳияи Ванч (аз рӯи як намуди андоз - андоз аз захираҳои табиӣ);
- ноҳияи Рӯшон (аз рӯи чор намуди андоз - андози даромад аз шахсони воқеӣ (93,7%), андоз аз арзиши иловашуда (76,2%), андоз аз истифодабарандагони роҳҳои автомобилгард (95,1%) ва дигар даромадҳои ғайриандозӣ (23,3%));
- ноҳияи Шуғнон аз рӯи ду намуди андоз – андоз аз арзиши иловашуда (82,0%) ва дигар даромадҳои ғайриандозӣ (26,6%);
- ноҳияи Роштқалъа аз рӯи ду намуд -андози даромад аз шахсони воқеӣ (86,5%) ва дигар даромадҳои ғайриандозӣ (13,2%);
- ноҳияи Ишкошим аз рӯи ду намуди андоз- андози низоми соддакардашуда (85,1%) ва андози воситаҳои нақлиёт (67,2%);
- ноҳияи Мурғоб аз рӯи се намуд- Бочи давлатӣ (92,4%), андоз аз захираҳои табиӣ(13,6%) ва дигар даромадҳои ғайриандозӣ (13,2%);
- шаҳри Хоруғ (аз рӯи як намуди андоз - андоз аз арзиши иловашуда (81,2%) ва бучети худии вилоят аз руи шаш намуди андоз- андоз аз ғоида (20,9%), андоз аз арзиши иловашуда (10,5%), андоз аз моликияти ғайриманқул, аксизҳо, андоз аз захираҳои табиӣ ва дигар даромадҳои ғайриандозӣ (53,8%).

Вобаста ба ҳолати бамиёномада мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои болозикрро зарур аст, ки ҳамкориро бо мақомоти нозироти андоз ва андозсупорандагон дуруст ба роҳ монанд.

3.3. Бақияи қарзи андоз

Ба ҳолати 1 апрели соли 2020 дар ВМКБ 2,3 млн. сомонӣ бақияпулиҳои андоз мавҷуд буда, нисбат ба 01 январи соли 2020 -16,9 ҳазор сомонӣ кам гардидааст.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияи Мурғоб +3762 ҳазор сомонӣ (104,9 ҳазор сомонӣ), Рӯшон +0,8 сомонӣ (64,5 ҳазор сомонӣ) ташкил дода, ташвишвар боқӣ мондааст. Аз ин лиҳоз, барои кам намудани он андешидани чораҳои иловагӣ ва пурзӯр намудани ғаёлиятро дар якҷоягӣ бо нозироти андоз тақозо менамояд.

Дар семоҳаи аввали соли 2020 дар шаҳри Хоруғ -361,1 ҳазор сомонӣ (1220,2 ҳазор сомонӣ) ва ноҳияҳои Роштқалъа -132,1 ҳазор сомонӣ (28 ҳазор сомонӣ), Ванч -81,3 ҳазор сомонӣ (201,8 ҳазор сомонӣ), Дарвоз -1000 сомонӣ (171,4 ҳазор сомонӣ) ва Ишкошим -26 сомонӣ (65,5 ҳаз. сомонӣ) бақияи андоз кам гардидааст, ки натиҷаи чораҳои саривақтии андешидаи мақомоти

ичроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо ва нозироти андоз мебошад.

3.4. Қарзи музди меҳнат

Дар вилоят қарздорӣ ба ҳолати 1 апрели соли 2020 214,2 ҳазор сомониро ташкил дода, нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта -352,1 ҳазор сомонӣ кам гардидааст.

Дар давраи ҳисоботӣ қарздории музди меҳнат аз ҳисоби идораю муассисаҳои бучетӣ мавҷуд набуда, танҳо дар ташкилоти ғайридавлатӣ аз ҷумла, ЧДММ “Таком-голд” ба маблағи 670,7 ҳазор сомониро ташкил дода, дар ин давом бо дастгирии мақомоти прокуратура пурра пардохт карда шудааст.

Дар ҳисоботҳои пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои ВМКБ вобаста ба банди мазкур маълумот пешниҳод нагардидааст.

3.5. Музди миёнаи меҳнат

Музди миёнаи меҳнат дар давраи ҳисоботӣ ба андозаи 1189,5 сомонӣ муайян гардида, нисбати ҳамин давраи соли 2019 ба андозаи 128,0 сомонӣ ё 10,7 фоиз афзоиш ёфтааст.

Зиёдшавии музди миёнаи меҳнат дар ноҳияҳои Шугнон +106,9 сомонӣ (901,0 сомонӣ), Рӯшон +58 сомонӣ (821 сомонӣ), Мурғоб +51,28 сомонӣ (1126,13 сомонӣ) ва Ишкошим +2 сомонӣ (652) -ро ташкил додааст.

Ин нишондиҳанда дар ҳисоботҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Ванҷ, Дарвоз ва Роштқалъа нишон дода нашудааст.

Зиёдшавии музди миёнаи меҳнат дар ноҳияҳои Шугнон, Рӯшон ва Мурғоб ба назар расида, барои беҳтар намудани ҳолати иҷтимоии аҳоли мусоидат намудааст.

3.6. Корҳои андешидашуда ҷиҳати ташаккул

додани сарчашмаҳои иловагии бучетҳои маҳаллӣ

Дар се моҳи аввали соли 2020 мувофиқи нақшаи кории шӯъбаи аудити дохилӣ ва назорати Сарраёсати молияи ВМКБ, баҳри хароҷоти мақсадноку шаффофи маблағҳои бучетӣ ва риояи катъии интизомии молиявӣ дар ташкилоту муассисаҳои бучетии ВМКБ аз тарафи мутахассисони шӯъба дар 9 идораву муассисаҳои давлатии вилоят санҷишу таҳлилҳо гузаронида шуданд, ки ин ҳамагӣ 30,0%-и нақшаи пешбинишударо ташкил дод.

Натиҷаи супоришҳои аудитӣ дар ин идораву муассисаҳо зарари умумиро ба маблағи 25200 сомонӣ муайян намуд, ки аз он маблағи 12241 сомонӣ аз ҳисоби пардохти музди меҳнат ва мукофотпулӣ, 1803 сомонӣ аз ҳисоби сафархарҷӣ, 906 сомонӣ аз ҳисоби аз меъёр зиёд хароҷот намудани сузишворӣ, 250 сомонӣ аз ҳисоби дигар хароҷотҳои ғайриқонунӣ, 864 сомонӣ аз ҳисоби камомати маводҳои арзишнок, 432 сомонӣ аз ҳисоби

изофанависӣ дар корҳои таъмиру сохтмонӣ ва 8704 сомонӣ аз ҳисоби андозҳо ташкил додааст.

Аз маблағҳои ошкоршудаи зарари молиявӣ ба ҳолати 1 апрели соли 2020 ба андозаи 44,6 %, ё ки маблағи 11231 сомонӣ барқарор карда шудааст.

Дар ноҳияи Мурғоб барои ҷалб намудани чорводорон ба андозбандӣ ба буҷет 5470 сомонӣ ворид шудааст, аз он ҷумла андози иҷтимоӣ 2910 сомонӣ ва дигар намуди андозҳо 2560 сомонино ташкил медиҳанд.

Идораи нозироти андози ноҳияи Роштқалъа нисбати 2 шахсони ҳуқуқӣ санҷишҳои камериалӣ гузаронида, ба маблағи 21000 сомонӣ маблағҳои иловагӣ дарёфт ва ба буҷет ворид намуда, аз 7 адад андозсупорандагон барои вайрон намудани қонунгузори андоз ба маблағи 5835 ҳазор сомонӣ ҷарима ситонда шуд.

Дар самти ташаккул додани сарчашмаҳои иловагии буҷетҳои маҳаллӣ дар ноҳияи Ишкошим аз тарафи сохторҳои дахлдор, аз ҷумла раёсати молия ва нозироти андоз ба роҳ монда шуда, дар ин давраи ҳисоботӣ корҳои ташвиқотию таблиғотӣ оид ба баланд бардоштани маърифати андозсупорандагон, дарёфт намудани манбаҳои иловагии андоз дар ҳудуди ҷамоатҳои деҳот се маротиба семинар – машваратҳо, бо иштироки саҳмдорони хочагиҳои деҳқонӣ, соҳибкорон ва дигар андозсупорандагон гузаронида шуд.

Бояд тазаққур дод, ки баҳри дарёфти манбаҳои нави андозбандӣ мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Шугнон, Дарвоз ва Ванҷ тадбирҳои заруриро роҳандозӣ намуда, ҷиҳати ғанӣ гардонидани буҷети маҳаллӣ корҳои назаррасро ба иҷро расонида, баҳри дарёфти сарчашмаҳои иловагӣ ҷораҳои зарурӣ андешида истодааст.

Дар семоҳаи аввали соли 2020 нозироти андози ноҳияи Рӯшон мутобиқи талаботи Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон амал намуда, дар 24 корхонаҳо, ташкилотҳо ва муассисаҳои давлатию ғайрдавлатии амалкунанда санҷиши дуруст ҳисоб намудани андозҳо, пурра ва сари вақт ворид намудани андозҳо ба буҷети маҳаллӣ гузаронидааст. Дар натиҷа маблағи 137,4 ҳазор сомонӣ ба буҷети маҳаллӣ ворид гардид.

Ҳамзамон, аз сабаби роҳ додан ба қонуншикани андоз 4 нафар ба ҷавобгарии маъмурӣ кашида шуда, аз онҳо маблағи 3890 сомонӣ ҷарима ситонда шудааст.

Дар шаҳри Хоруғ ҷиҳати риоя накардани қонунгузорӣ аз ҷониби андозсупорандагон 7 нафар андозсупоринда ба маблағи 8 ҳазор сомонӣ ҷаримабандӣ гардиданд.

Пешниҳод: Барои таъмини нақшаи даромади буҷети ноҳияҳои Мурғоб, Шугнон, Ванҷ ва Рӯшон дарёфти сарчашмаҳои иловагии андоз, кам намудани бақияпулиҳои андоз дар ноҳияҳои Мурғоб ва Рӯшон баланд бардоштани ҷамъовари андозҳо бо нозироти андоз фаъолияти кориашонро пурзӯр намоянд.

4. Таъмини беҳбудии фазои сармоягузорӣ, рушди бахши хусусӣ ва мусоидат ба рушди соҳибкорӣ (бандҳои 2 ва 21-и паём)
Нишондоди пешакии рушди соҳибкорӣ бо нишондиҳандаҳои рушди

ичтимоию иқтисодӣ 4.1. (4.1) Тамоюли каму зиёдшавии шумораи соҳибкорон ва ҳиссаи соҳибкорон дар ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти шаҳру ноҳияҳо, 4.2. (4.2) Чалби сармоягузории хориҷӣ ва мустақим, 4.3. (4.3) Беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ, 4.4. (4.4, 4.5) {амкори бо Муассисаи давлатии «Фонди дастгирии соҳибкорӣ»-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дастрасии соҳибкорон бо қарзҳои бонкӣ ва сармоягузорӣ, 4.5. (4.6) Рафти чалби сармоя ва ташкили инфрасохтор барои фаъолияти минтақаҳои озоди иқтисодӣ, арзёбӣ гардиданд.

4.1. (4.1) Тамоюли каму зиёдшавии шумораи соҳибкорон ва ҳиссаи соҳибкорон дар ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти шаҳру ноҳияҳо

Дар семоҳаи аввали соли 2020 шумораи умумии соҳибкорон дар вилоят 4166 нафарро ташкил додааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта (3895) +271 нафар ё ин ки 106,9% зиёд шудааст.

Ҳамзамон, ин нишондиҳанда нисбат ба ҷамъбасти соли 2019 -2157 нафар ё ин ки 34,2% кам гаштааст, ки дуруст ба роҳ мондани фазои мусоид чихати пешбурди самти мазкур ба миён омадааст.

Дар ин давра 175 соҳибкор тариқи патент ва 1 соҳибкор тариқи шаҳодатнома фаъолиятдошта, фаъолиятшонро қатъ намуданд.

Тамоюли зиёдшавии шумораи соҳибкорон нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар шаҳру ноҳияҳои Дарвоз +93 (1240) нафар, Рӯшон +80 (560) нафар, Мурғоб +35 (424) нафар, Ванҷ +5 (343) нафар, Роштқалъа +2 (404) нафар ва Шуғнон +1 (195) нафар ба назар расида, рафти таъмини беҳбудии фазои соҳибкории хурду миёнаро дар ин ноҳияҳо инъикос менамояд.

Ҳамзамон, ин нишондиҳанда дар шаҳри Хоруғ -13 (ҳамагӣ 1425) нафар ва ноҳияи Ишкошим -14 (336) кам гаштааст, ки омӯзиши сабабҳо ва андешидани чораҳои иловагиро тақозо менамояд.

Аз шумораи умумии соҳибкорон 2015 нафар соҳибкорзан мебошанд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта (1982 нафар) +33 нафар ё 1,6% зиёд буда, ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Дарвоз +75 (291 нафар), Ишкошим +44 (112 нафар), Рӯшон +17 (130 нафар), Ванҷ +7 (48 нафар), Роштқалъа +2 (52 нафар) ва Мурғоб +2 (65 нафар) ташкил дода, дар ноҳияи Шуғнон -4 (36 нафар) кам гардидааст, ки қорҳо дар самти дастгирии соҳибкорзанон аз ҷониби мақомоти дахлдор ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин шаҳру ноҳияҳо беҳбудиро талаб менамояд.

Роҷеъ ба шумораи соҳибкорзанон аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ маълумот пешниҳод нагардидааст.

4.2. (4.2) Чалби сармоягузории хориҷӣ ва мустақим

Дар давраи ҳисоботӣ чихати 12 лоиҳаҳои амалишаванда ҳаҷми маблағгузории чалбшуда маблағи 124870,1 ҳазор сомони ро ташкил медиҳад, ки аз он сармояи хориҷӣ 99146,8 ҳазор сомонӣ (79,3%) сармояи дохилӣ маблағи 9339,0 ҳазор сомонӣ (7,4%) ва сармояи мустақил маблағи 16384,3

ҳазор сомонӣ(13,3%) мебошад, ки нисбат ба аввали сол бе тағйир боқӣ мондааст.

Шумораи лоиҳаҳо ва ҳаҷми маблағгузориҳои ҷалбшуда дар шаҳри Хоруғ 13 адад (2430 ҳазор сомонӣ), ноҳияҳои Рӯшон 49 адад (443,8 ҳазор сомонӣ), Ванҷ 3 адад (344 ҳазор сомонӣ), 2 адад (1600 ҳазор сомонӣ) ва Шугнон 1 адад (330 ҳазор сомонӣ) амалӣ гардида истодааст.

Аз ҷониби масъулини мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Дарвоз, Мурғоб ва Ишкошим доир ба зербанди мазкур маълумоти муфассал омода карда нашудааст, ки барои гузаронидани таҳлил мушкилӣ эҷод намуд.

4.3. (4.3) Беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ

4.3. Ташкил ва гузаронидани курсҳои омӯзишӣ бо мақсади баланд бардоштани сатҳи касбият, малакаи соҳибкорон ва сифати омода гардидани лоиҳаҳои сармоягузорӣ ва нақшаҳои тижоратӣ, аз ҷумла ҷалби ҷавонон ба фаъолияти соҳибкорӣ (бандҳои 2 ва 21-и паём)

Раёсати сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии вилоят дар якҷоягӣ бо Раёсати кор бо ҷавонон ва варзиши вилоят моҳи март соли 2020 Форуми соҳибкорони ҷавон дар мавзӯи “Дастгирии давлатии ҷавонон дар самти рушди фаъолияти соҳибкорӣ” гузаронида шуд. Дар Форуми мазкур зиёда аз 40 нафар соҳибкори ҷавон ширкат варзидаанд.

Тибқи маълумоти пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Ванҷ дар доираи Нақша чорабиниҳо оид ба амалӣ намудани 300 рӯзи ислоҳот ҷиҳати дастгирии соҳибкорӣ ва беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарори раиси ноҳия ба тасвиб расонида шуда, корҳо дар ин самт идома доранд.

Дар ноҳияи Роштқаба бо мақсади баланд бардоштани сатҳи касбияти соҳибкорон ва омода намудани лоиҳаҳо дар ҳамкорӣ бо Маркази рушди соҳибкории Фонди Хазинаи Оғохон дар ВМКБ курсҳои омӯзишӣ бо ҷалби бештари ҷавонон дар маркази ҷамоатҳои деҳот гузаронида шуданд. Дар баробари ин чунин курсҳо аз тарафи Фонди ҷамъиятии “Соҳибкорӣ ва рушд” дар шаҳри Хоруғ низ гузаронида шуда, соҳибкорони муваффақ баъди хатми чунин курсҳо сазовори қарзҳои имтиёзнок бо Ҷоизҳои паст мешаванд.

Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Ишкошим ба мақсади баланд бардоштани сатҳи касбият, малакаи соҳибкорон, омода гардидани лоиҳаҳои сармоягузорӣ ва нақшаҳои тижоратӣ ҳамкориро бо ташкилотҳои ғайридавлатӣ ба роҳ монда, дар ин давраи ҳисоботӣ бо дастгирии Ташкилоти Ҷамъиятии Байналмилалӣ Хайриявии “Ҷовид” бо ҷалби соҳибкорон як маротиба курсҳои омӯзишӣ доир намуда, дар ин курсҳо дар маҷмӯъ 95 нафар соҳибкорон ба омӯзиш фаро гирифта шуданд ва дар оянда низ ин иқдом идома дода мешавад.

Инчунин, дар ноҳияи Мурғоб дар ҳамкорӣ бо Ташкилоти Ҷамъиятии Байналмилалӣ Хайриявии “Ҷовид” курсҳои омӯзишӣ ба нақша гирифта шудааст.

Мутобиқи маълумоти пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Рӯшон, дар давраи ҳисоботӣ 50 нафар ба касбомӯзӣ, аз ҷумла аз рӯйи ихтисосҳои бофандагӣ 15 нафар, омӯзиши забони русӣ 20 нафар ва муҳосибӣ 15 нафар ҷалб карда шуданд.

Дар ноҳияи Дарвоз дар ҳамкорӣ бо ташкилотҳои ғайридавлатӣ дар симоҳои якуми соли ҷорӣ ду маротиба барои соҳибкорон семинар-машаварат дар ноҳия доир намуда, вобаста ба таҳияи нақшаҳои тижоратӣ ва баланд бардоштани сатҳи касбияти онҳо омӯзишҳо гузаронида шудааст. Инчунин, ҳармоҳа дар толори нозироти андози ноҳия барои соҳибкорон омӯзиши Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон ва кафолатҳо барои соҳибкорони ба истехсолот гузаронида мешавад.

Вобаста ба банди мазкур мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ, ноҳияҳои Шугнон маълумот пешниҳод нагардидааст.

4.4. (4.4, 4.5) Ҷамъкори бо Муассисаи давлатии «Фонди дастгирии соҳибкорӣ»-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дастрасии соҳибкорон бо қарзҳои бонкӣ ва сармоягузорӣ

4.4 Ҷамкорӣ бо Муассисаи давлатии «Фонди дастгирии соҳибкорӣ»-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти лоиҳаҳои пешниҳодгардида ва мавриди амал қарор додасуда

Баҳри инкишофи шарикии давлат ва дастгирии баҳши хусусӣ, инчунин барои ривож додани соҳаи соҳибкорӣ бо дастури Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон филиали Муассисаи давлатии «Фонди дастгирии соҳибкорӣ» - и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри Хоруғ таъсис дода шуда, барои таҳия ва пешниҳоди лоиҳаҳои бизнесӣ барои соҳибкорон кумак ва дастгирӣ менамояд. Аз ҷониби соҳибкорон ба муассисаи давлатии «Фонди дастгирии соҳибкорӣ» - и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри Хоруғ дар давоми симоҳои якуми соли 2020, 5 адад лоиҳа барои сармоягузорӣ пешниҳод карда шудааст.

Дар шаҳри Хоруғ барои дастгирии молиявӣ ба «Фонди дастгирии соҳибкорӣ»-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давоми се моҳи якуми соли 2020 3 адад лоиҳа пешниҳод гардидааст, ки ин нисбати соли гузашта 2 адад зиёд мебошад. Лоиҳаҳои амалишуда бошанд, 13 ададро ташкил дода, нисбати ҳамин давраи соли гузашта 3 адад кам гардидааст. Маблағҳои азхудкардашуда бошанд, 2450 ҳазор сомони ро ташкил медиҳанд.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Ванҷ бо мақсади баланд бардоштани сатҳи касбият ва малакаи соҳибкорон дар якҷоягӣ бо мақомотҳои дахлдор бо соҳибкорон суҳбату вохӯриҳо доир намуда, ҷиҳати омода кардани нақшаҳои тижоратӣ ба онҳо дастурҳо дода шуда, корҳо баҳри рушди соҳибкорӣ идома доранд.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Дарвоз ҷиҳати ҳамкорӣ намудан бо Муассисаи давлатии «Фонди дастгирии соҳибкорӣ»-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пайваستا чораҳои заруриро амалӣ намуда истодааст. Дар ин давра бо соҳибкорон вобаста ба

ташкил намудани нақшаи тичоратӣ кӯмакҳои амалию методӣ расонида, мутаассифона аз тарафи соҳибкорон лоиҳаҳо пешниҳод нагардиданд.

Ҳамзамон, ба “Фонди дастгирии соҳибкорӣ”-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз тарафи соҳибкорони ноҳияи Мурғоб 15 адад лоиҳа дар соҳаи сайёҳӣ пешниҳод карда шудааст, ки мавриди баррасӣ қарор дорад.

Мавриди зикр аст, ки тибқи маълумотҳои пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Ишкошим ва Рӯшон аз ҷониби “Фонди дастгирии соҳибкорӣ”-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаҳои пешниҳодшуда, дастгирӣ нагардидааст.

4.5 Дастрасии соҳибкорон ба қарзҳои бонкӣ ва сармоягузорӣ

Дар семоҳаи аввали соли 2020 барои 123 соҳибкорон аз тарафи бонкҳои дар вилоят амалкунанда ба маблағи 5668,8 ҳазор сомонӣ қарз дода шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта ба маблағи 1592,9 ҳазор сомонӣ ё 28 фоиз зиёдтар мебошад.

Дастрасии соҳибкорон ба маблағи қарзи бонкӣ нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар шаҳри Хоруғ +610,0 ҳаз. сомонӣ (ҳамагӣ 719,6 ҳаз. сомонӣ) ва дар ноҳияҳои Рӯшон +1014,9 ҳаз. сомонӣ (1585,07 ҳаз. сомонӣ), Мурғоб +703,8 ҳаз. сомонӣ (ҳамагӣ 1350,8 ҳаз. сомонӣ), Шуғнон +540,2 ҳаз. сомонӣ (763,9 ҳаз. сомонӣ), Роштқалъа +205,5 ҳаз. сомонӣ (345,0 ҳаз. сомонӣ), Ишкошим +103,3 ҳаз. сомонӣ (511,0 ҳаз. сомонӣ) ва Ванҷ +61,0 ҳаз. сомонӣ (128,0 ҳаз. сомонӣ) зиёд гардидааст, ки аз пешрафти фаъолияти соҳаҳои мазкур дарак дода, дуруст ба роҳ мондани ҳамкории соҳибкорон ва марказҳои хизматрасонии бонкиро нишон медиҳанд.

Дар ноҳияи Дарвоз дар семоҳаи аввали соли 2020 173,0 ҳазор сомонӣ қарзҳои бонкӣ ҷудо шудааст, новобаста ба ин ба масъалаи мазкур дигар маълумоти муфассал дарҷ нагардидааст.

Мавриди зикр аст, ки тибқи маълумоти Бонки миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 18 феввали соли 2020, №14.2-80а/749 ҳаҷми умумии қарзҳои аз ҷониби ташкилотҳои қарзӣ додашуда дар ВМКБ 4,306 ҳазор сомониро ташкил дода, ки дар муқоиса ба ҳамин давраи соли гузашта ин нишондиҳанда 3,4% зиёд мебошад. Аз рӯи сохтори ноҳиявӣ, маблағи зиёди қарзҳои додашуда дар ин давра ба шаҳри Хоруғ 2,427 ҳазор сомонӣ, ноҳияҳои Роштқалъа 460,1 ҳазор сомонӣ, Шуғнон 388,8 ҳазор сомонӣ, Мурғоб 302,9 ҳазор сомонӣ ва ба ноҳияи Рӯшон 301,8 ҳазор сомонӣ рост меояд.

4.5. (4.6) Рафти ҷалби сармоя ва ташкили инфрасохтор барои фаъолияти минтақаҳои озоди иқтисодӣ

Ҷиҳати ҷалби сармоягузориҳо ба Минтақаи озоди иқтисодии “Ишкошим” аз тарафи маъмурияти минтақа 5 субъект ба қайд гирифта шудаанд, ки аз онҳо як субъекти ҶДММ “Ғаюрҷон” фаъолияти истехсолиро ба роҳ мондааст, ки се субъектҳои дигар ҶДММ “Суман”, ҶДММ “Насим” ва Кооперативи “Зиндагӣ” соли гузашта ба қайд гирифта шуда, аллакай ба маблағи 3717,4 ҳазор сомонӣ таҷҳизоти истехсолиро харидорӣ намуданд ва

тибқи нақша бояд дар давоми ду соли оянда фаъолиятро ба роҳ монанд. ҚДММ “Ғаюрҷон” ба истеҳсоли сементблок машғул буда, аз моҳи ноябри соли 2019 ҷиҳати хунук шудани боду ҳаво фаъолияти истеҳсолиро муваққатан қатъ намуда, дар рӯзҳои наздик фаъолиятро аз нав оғоз хоҳад кард.

Вобаста ба бунёди инфрасохтор бояд қайд намуд, ки бо дастгириҳои молиявии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2020 корҳои сохтмонӣ идома дода мешаванд ва ба ҳамин мақсад аз буҷети давлат равон намудани маблағ дар ҳаҷми 1150,0 ҳазор сомонӣ дар нақша гирифта шудааст. Аллақай озмун барои дарёфти пудратчиёни корҳои сохтмонӣ баргузор гардида, пудратчиён интихоб гардиданд ва рӯзҳои наздик корҳои сохтмонӣ оғоз карда мешаванд.

Қайд кардан лозим аст, ки гарчанд дар ноҳияи Ишкошим минтақаи озодаи иқтисодии “Ишкошим” ташкил шуда бошад ҳам, мутаассифона рафти ҷалби сармоя, ташкили инфрасохтор ва истеҳсоли маҳсулоти саноатии рақобатпазир дар ин минтақа дар сатҳи лозимӣ ба роҳ монда нашудааст.

Ба мақсади бунёди инфрасохтори аввалиндараҷаи минтақа дар соли 2020 аз ҳисоби буҷети давлатӣ ба андозаи 1150,0 ҳазор сомонӣ ҷудо гардида, ин маблағҳо барои сохтмони иншоотҳо ё инфрасохтори “Ишкошим” дар соли 2020 равона карда мешаванд.

Дар ноҳияҳои Ванҷ, Дарвоз, Мурғоб, Роштқалъа ва Шугнон минтақаи озодаи иқтисодӣ ва истеҳсоли маҳсулоти саноатии рақобатпазир ва ба содирот нигаронидашуда мавҷуд набуда, вобаста ба истеҳсоли маҳсулоти саноатии ноҳияҳо кор бурда истодаанд.

Роҷеъ ба банди мазкур дар ҳисоботҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ ва ноҳияи Рӯшон маълумот пешниҳод нагардидааст.

Пешниҳод: Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои онро зарур аст, ки дар ҳамкорӣ бо Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои амалишавии ваколатҳои онҳо дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи дастгирии давлатии соҳибкорӣ”, таъмини ҷудо намудани қарзҳо ба лоиҳаҳои пешниҳод гардидаи соҳибкорон аз тарафи Муассисаи давлатии “Фонди дастгирии соҳибкорӣ” баланд бардоштани сатҳи касбият ва малакаи соҳибкорӣ мусоидат намуда, омӯзиши мушкilotи онҳо, ҳавасмандгардонии фаъолияти соҳибкорӣ ва ҷоннок намудани фаъолияти кори минтақаи озодаи иқтисодии “Ишкошим” тақвият дода шавад.

Бонки миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати фароҳам овардани дастрасии соҳибкорон ба қарзҳои бонкӣ, паст намудани фоизи маблағи қарзҳои бонкии ҷудогардида ва дароз намудани муҳлати онҳо мавриди омӯзиш қарор дода, дастгирии мушаххас ба роҳ монда шавад.

Ҷиҳати баланд бардоштани имкониятҳои молиявии буҷети маҳаллии вилоят ва нигоҳдории сохтор ва воҳидҳои кории бахши муассисаи давлатии

“Ташаккул ва рушди соҳибкорию Тоҷикистон” дар ВМКБ диққати Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ ҷалб карда шаванд.

5. Рушди соҳаи саноат (банди 2, 4, 10 ва 20-и паём)

Нишондоди пешакии рушди соҳаи саноат бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ 5.1. Суръати афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ, 5.2. Амалигардонии занҷири “ашёи хом- истеҳсоли маҳсулоти ниҳоӣ” бозори фуруш бо мақсади рушди соҳаи саноат, 5.3. Ҷалби сармояи мустақим, бунёди корхонаҳои нав, ба қор андохтани корхонаҳои аз ғайри давлатӣ бозмонда ва ташкили ҷойҳои нави қорӣ, 5.4. Баланд бардоштани диверсификатсии саноати қорқарди концентрати маъдан, 5.5 Дараҷаи қорқарди маҳсулоти кишоварзӣ меваю сабзавот, 5.6. Ғайри давлатӣ корхонаҳои дастии атласу адрасбофӣ, қолинбофӣ ва сеҳҳои духти либосҳои мактабӣ, арзёбӣ гардиданд.

5.1. Суръати афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ

Бояд таваққуф дод, ки яке аз содироткунандаи беҳтарини вилоят ин ҶСК “Помирэнерҷӣ” ба ҳисоб меравад, ки барқро ба Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон содирот менамояд. Дар семоҳаи аввали соли 2020 ба миқдори 1 млн 471,3 ҳазор кВт қувваи барқ ба маблағи 524,5 ҳазор сомонӣ ба Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон содирот карда шудааст.

Дар семоҳаи аввали соли 2020 қорхона ва қоргоҳҳои саноатии вилоят ба маблағи 38,7 млн. сомонӣ маҳсулот ва хизматрасонию ба иҷро расониданд, ки нисбат ба ҳаҷми давраи соли 2019 -5,7 млн. сомонӣ кам гашта, ба 85,2% баробар мебошад.

Ҳиссаи маблағи истеҳсоли маҳсулоти саноатии шаҳру ноҳияҳо дар ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти саноатии вилоят дар шаҳру ноҳияҳои Шугнон 47,5%, Хоруғ 31,9%, Рӯшон 5,2%, Дарвоз 4,3%, Ванҷ 4,1%, Ишкошим 2,8%, Мурғоб 1,2% ва Роштқалъа 0,9% ташкил медиҳад.

Нишондиҳандаҳои баланди суръати афзоиш нисбат ба соли гузашта дар ноҳияҳои Дарвоз 141% (ҳамагӣ 1666,8 ҳазор сомонӣ), Рӯшон 103,4% (2050,0 ҳазор сомонӣ) ва Мурғоб 101,4 (487 ҳазор сомонӣ) таъмин намудаанд, ки ба рушди устувори саноат замина гузошта шуда истодааст.

Ин нишондиҳанда дар шаҳру ноҳияҳои Хоруғ 99,2% (12,3 млн. сомонӣ), Ишкошим 98,1% (1373,0 ҳазор сомонӣ), Шугнон 81,0% (18,4 млн. сомонӣ), Ванҷ 71,8% (1,6 млн. сомонӣ) ва Роштқалъа 26% (0,37 млн. сомонӣ) кам мебошад, ки барои бартараф намудани ҳолати бамияномада бояд ҷораҳои зарурӣ андешида шавад.

Дар семоҳаи аввали соли 2020 таносуби маблағи соҳаи саноат нисбат ба соҳаи кишоварзӣ дар ноҳияи Шугнон 137,4%,-ро ташкил дода, барои таъмини рушди индустриалӣ - аграрӣ замина гузошта шуда истодааст.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Рӯшон 52,3%, Дарвоз 41%, Ванҷ 29,8%, Ишкошим 20,6%, Роштқалъа 10,8% ва Мурғоб 9,1%, рост омада, барои расидан ба ҳадафи стратегияи миллий, мушкilot бартараф карда шуда, ҷиҳати таъмини рушди индустриалӣ - аграрӣ аз ҷониби мақомоти иҷроияи

маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳо ва Вазорати саноат ва технологияҳои нав тадбирҳои андешида шаванд.

5.2. Амалигардони занҷири “ашёи хом- истехсоли маҳсулоти ниҳоӣ” бозори фуруш бо мақсади рушди соҳаи саноат

Вобаста ба талаботи бозори ҷаҳонӣ дар шароити имрӯза дар вилоят маҳсулоти афзалиятноки кишоварзии ба содирот нигаронидашуда, ин маҳсулоти боғпарварӣ (меваи хушк) ва истехсоли консерваҳои меваю сабзавот ба ҳисоб мераванд. Дар вилоят корхонаи хурди коркарди меваи хушк фаъолият дошта, маҳсулотро банду баст карда, ба фуруш ва ба хориҷи кишвар содирот намуда истодааст. Корхонаи хурди коркарди меваи хушк ҶДММ “Тути Помир” ба маблағи 20,0 ҳазор сомонӣ меваи хушкро банду баст карда, ба фуруш баровардаанд. Дар ноҳияи Дарвоз маҳсулоти боғдорӣ аз қабилӣ анор ва анҷир ва дар ноҳияи Ванҷ бошад чормағз берун аз вилоят ба минтақаҳои дигари ҷумҳурӣ ба фуруш бароварда шуда истодааст.

Дар давоми се моҳи аввали соли 2020 вобаста ба мактуби Кумитаи беҳатарии озуқаворӣ назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 12.10.2019 1ӯ2.1-227, сертификати рақами 0000540 ба ҶДММ «Тоҷик Интиқол» барои содирот намудани 2400 дона пӯсти коркардашудаи ҳайвони шохдори калон тариқи нақлиёти автомобилӣ ба Ҷумҳурии Хитой, бо риояи талаботҳои байторию-санитарӣ, тавассути гузаргоҳи сарҳадии «Кулма»-и ноҳияи Мурғоб иҷозат дода шудааст.

Дар ноҳияи Ишкошим бо мақсади рушди соҳаи саноат тадбирҳои зарурӣ роҳандозӣ гардида, дар ин самт марҳила ба марҳила корхона ва коргоҳҳои саноатӣ бунёд гардида истодаанд, ки дар оянда ба рушди соҳаи саноат мусоидат хоҳад намуд. Гарчанд дар ноҳия шумораи коргоҳҳо ва корхонаҳои хурди саноатӣ назар ба солҳои пеш зиёд гардида бошанд ҳам, мутаассифона дар ноҳия маҳсулотҳои воридотивазкунанда ҳанӯз ба роҳ монда нашудааст.

Дар шаҳри Хоруғ ҶДММ «Шири Кӯҳистон» ягона корхонаи истехсоли маҳсулоти ширӣ ба ҳисоб рафта, айни замон зиёда аз 9 намуди маҳсулоти ширро истехсол ва пешкаши харидорон менамояд. Иқтисодии истехсоли корхона дар як шабонарӯз коркарди аз 5 то 7 тонна маҳсулоти ширӣ буда, вале айн ҳол корхона дар як шабонарӯз зиёда аз 300 литр маҳсулоти ширӣ истехсол менамояд.

Доир ба банди мазкур аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Ванҷ, Дарвоз, Рошқалъа ва Рӯшон маълумот пешниҳод нагардидааст.

5.3. Ҷалби сармояи мустақим, бунёди корхонаҳои нав, ба қор андохтани корхонаҳои аз фаъолият бозмонда ва ташкили ҷойҳои нави қорӣ (банди 10 паём)

Дар вилоят ба ҳолати ҳозира 210 адад корхона ва коргоҳҳои истехсолӣ мавҷуд буда, аз онҳо 43 адад ба таври расмӣ ва 167 ба тариқи тадқиқот ба қайд гирифта шудаанд.

Аз 43 адад корхонаи ба таври расмӣ ба қайд гирифташуда, дар вилоят 5 корхона ва коргоҳи саноатӣ аз фаъолият бозмонданд, инҳо шаҳри Хоруғ

сеҳи коркарди сангҳои ороиши ҶДММ “Зари Помир”, дар ноҳияҳои Дарвоз корхонаи коркарди ангишти “ВТИ -Помир”, корхонаи дӯзандагии “Ахтари меҳр”, дар Ванҷ ҶДММ “Мрамор Стоун” (сеҳи коркарди санги мрамор) ва дар Рӯшон коргоҳи коркарди обҳои минералии ҶДММ “Помир асри 21” мебошанд.

Сабаби асосии аз ғаёлият бозмондани корхонаҳо ва коргоҳҳои мазкур ин надоштани иҷозатнома, мутахассиони соҳа, фарсуда гардидани таҷҳизот, надоштани маблағи гардон, дастрас нагардидани ашёи хом, муфлис гардидани соҳибкор ва набудани бозори фурӯши маҳсулот арзёбӣ мегардад.

Ҷиҳати ҷоннок намудани ғаёлияти ҶДММ «ВТИ -Помир»-и ноҳияи Дарвоз дар кони ангишти мавзеи Равноб бо супориши Пешвои миллат ширкати “Талко” тасмим гирифтаст, ки соли 2020 истихроҷи ангишт дар кони мазкур шурӯъ намояд.

Инчунин, ҶДММ “Мрамор Стоун”-и ноҳияи Ванҷ - корхонаи коркарди хокаи мрамор дар кони Торӯғ низ аз моҳи майи соли 2020 ғаёлиятро оғоз менамояд.

Бо мақсади таъсис додани ҷойҳои нави корӣ қарори Раиси вилоят аз 31 декабри соли 2018, № 486 дар бораи “Нақшаи амал оид ба таъсиси корхона ва коргоҳҳои нави саноатӣ дар ВМКБ барои соли 2019” ба тавсиб расида, дар асоси он дар соли 2019 бояд дар вилоят 16 адад корхона ва коргоҳ бо ҷалби 173 ҷойи корӣ ба истифода дода мешуданд. Дар асл бошад, дар вилоят 10 коргоҳи истеҳсоли бо ҷалби 34 ҷойи корӣ ба истифода дода шуданд, ки нисбати аввали сол бетағйир боқӣ мондааст.

Мувофиқи маълумотҳои Агенсии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 9 апрели соли 2020 №3-68, оид ба сохтмони иншоотҳои ҷашнӣ ба муносибати 30 солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳру ноҳияҳои ВМКБ 391 иншоот ба истифода дода шудааст, ки из ин шумора 24 адад корхонаҳои саноатӣ сохта ба истифода дода шуда. Ҳамзамон, иншоот[ои ба истифода дода шуда дар шаҳру но[ия[ои Рӯшон 100 адад иншоот, Раштқалъа 79 адад иншоот, Ванҷ 62 адад иншоот, Дарвоз 55 адад иншоот, Шугнон 39 адад иншоот, Хоруғ 28 адад иншоот, Ишкошим 15 адад иншоот ва Мурғоб 13 адад иншоотро ташкил медиҳад.

5.4. Рафти сохтмони корхонаҳои коркарди концентрати маъдан ва таъмини коркарди концентрати маъдан дар шаҳру ноҳияҳои дахлдор

Мусаллам аст, ки ягона ҷанбаи стратегӣ, ки ба рушди иқтисодию иҷтимоии вилоят такони ҷиддӣ мебахшад, ин рушди соҳаи саноати кӯҳӣ мебошад. Роҷеъ ба ин, дар ҳудуди вилоят 12 адад - кон[о, 54 адад – зухуроти маъдан бо 24 намуди канданиҳои фойданок аз ҷумла, конҳои ангишт, зухуроти ояндадори оҳан, манган, мис, тилло, қалбағӣ, волфрам, ашёи гилҳои алюминийдор, хок барои истеҳсоли хишт, семент, зухуроти ояндадори нукра ва кони калонтарини ашёи боросиликат, намак, молибден, висмут, асбест, ашёи барои истеҳсоли оҳаксанг ва хоки омехтаи регу қум барои истеҳсоли шиша муайян шудаанд.

Инчунин, аз рӯи маълумоти мутахассисони соҳа ба ҳолати кунунӣ дар ҳудуди вилоят зиёда аз 200 зухуроти канданиҳои фойданок ба қайд гирифта шудааст.

Дар соли 2018 як корхонаи истехсоли нукра “С.А Минералз” дар ноҳияи Мурғоб ифтитоҳ гардида, дар он зиёда аз 100 нафар шахрвандони Тоҷикистон ба кор ҷалб шудаанд. Ҷиҳати мавсимӣ будани кор дар кони нукра (аз май то ноябр), талабот ба технологияи муосири коркарди концентрат (дар таркиби он ба ғайр аз нукра боз чор элементи дигар ҳастанд), об, инфрасохтори зарурӣ ва амсоли инҳо имкон намедиханд, ки коркарди ниҳии маҳсулот ба роҳ монда шавад.

5.5. Ба коркард фаро гирифтани ашёи хоми маҳаллӣ ҷиҳати нигоҳдории маҳсулоти кишоварзӣ ва ташкили коргоҳҳои хурди коркарди меваю сабзавот дар ноҳияҳои дурдаст

Дар вилоят ҶДММ “Памир Тревел”-и шаҳри Хоруғ, ҶДММ “Тути Помир”- ноҳияи Шугнон, ҶДММ “Зиёратшо”-и ноҳияи Ванҷ ва ҶДММ “Нури Умед”-и ноҳияи Рушон меваи хушкро банду баст намуда, бозори маҳаллиро бо маҳсулоти хушсифат ва нисбатан арзон таъмин намуда истодаанд. Инчунин, корхонаҳои коркарди меваи хушки ҶДММ “Памир Тревел”-и шаҳри Хоруғ ва ҶДММ “Тути Помир”- ноҳияи Шугнон маҳсулоти истехсолгардидаро ба хориҷи кишвар низ содирот менамоянд. Корхонаҳои коркарди мева ва сабзавоти вилоят дар маҷмӯъ дар 3 моҳи соли 2020 ба маблағи 118,0 ҳазор сомонӣ маҳсулотро истехсол намуданд.

Бо мақсади дастгирии соҳибкорони ба истехсоли маҳсулоти ба содирот нигаронидашуда бизнес лоиҳаҳо, нақшаҳо ҷиҳати ташкили корхонаҳои коркарди мева ва сабзавот, воридоти технологияҳои ҳозиразамон ва таъсис додани ҷойҳои нави корӣ тартиб дода шуда, ба Муассисаи давлатии «Фонди дастгирии соҳибкорӣ»-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол гардиданд.

Дар ноҳияи Рушон як коргоҳи хурди коркарди мева ва як нуқтаи коркарди меваи хушк фаъолият доранд. Коргоҳи хурди коркарди меваи хушк ҶДММ “Нури-Умед” дар семоҳаи соли равон фаъолият накард.

Бинобар сабаби пайдо нагардидани манбаҳои молиявӣ дар ноҳияи Дарвоз ҷиҳати фаро гирифтани ашёи хоми маҳаллӣ, нигоҳдории маҳсулоти кишоварзӣ ва ташкили коргоҳҳои хурди коркарди меваю сабзавот ягон кор ба иҷро расонида нашудааст.

Коркарди маҳсулоти кишоварзӣ дар ноҳияи Ишкошим ба тариқи инфиродӣ дар хонаҳои хусусӣ роҳандозӣ гардида, бахусус коркарди меваю сабзавот бо чунин роҳ амалӣ гардида истодааст. То ҳол расман дар ноҳия коргоҳҳо ё корхонаҳои коркарди меваю сабзавот таъсис дода нашудааст.

Дар ҳудуди ноҳияи Шугнон корхонаҳои коркарди меваю сабзавот дар деҳаи Нишуспи Ҷамоати деҳоти Ғарибшо Шаҳбозов ва ҷамоати деҳоти Мирзочон Ширинҷонов ба роҳ монда шуда, фаъолият карда истодаанд.

Аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ роҷеъ ба банди мазкур маълумот пешниҳод нагардидааст.

5.6. Фаъолияти корхонаҳои дастии атласу адрасбофӣ, қолинбофӣ ва сеҳҳои духти либосҳои мактабӣ

Бояд қайд намуд, ки дар вилоят корхонаи дӯзандагии Агентии таъминоти амволи махсуси назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри Хоруғ ва корхонаи дӯзандагии «Коҳи Бонувон» дар ноҳияи Дарвоз фаъолият доранд, ки ба дӯхти либоси мактабӣ машғул мебошанд.

Шӯъбаи маорифи шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят барои бастанӣ шартнома ҷихати дӯхти либоси мактабӣ барои соли хониши 2019-2020 бо корхонаи дӯзандагии “Коҳи бонувон” шартномаи тарафайн ба имзо расониданд.

Корхонаи дӯзандагии “Коҳи бонувон”-и ноҳияи Дарвоз дар соли 2019, 3307 ҷуфт либоси мактабӣ дастраси шӯъбаи маорифи шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят намуд, ки барои ноҳияҳои Дарвоз 708 ҷуфт, Ванҷ 650 ҷуфт, Рӯшон 570 ҷуфт, Шӯғнон 546 ҷуфт ва Мурғоб 326 ҷуфт таъмин намуд, ки ин 8,7 фоизи талаботи вилоятро дар бар мегирад.

Бояд қайд кард, ки зимни сафари кории Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мӯҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Ҷамоати деҳоти Сағирдашти ноҳияи Дарвоз корхонаи дӯзандагии “Ахтари меҳр” бо 50 ҷойи корӣ мавриди баҳрабардорӣ қарор дода шуд. Мутаассифона бо сабабҳои нарасидани мутахассисон, надоштани маблағи гардон ва ашёи хом, корхона аз фаъолият бозмонд.

Сабаби асосии дар сатҳи паст қарор доштани фаъолияти коргоҳҳои дӯхти либосҳои мактабӣ ин нарасидани мутахассисони касбӣ дар вилоят мебошад. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки баъд аз кушода шудани коргоҳҳои дӯзандагӣ дар вилоят маҳсулоти истеҳсолшаванда рақобатпазир набуда, бозори худро дар байни аҳолии пайдо намекунад. Коргоҳҳои амалкунанда бо таҷҳизотҳои кӯҳнаю фарсуда таҷҳизонида шуда, асосан ба дӯхти курпача, болишт ва либоси миллӣ машғул мебошанд.

Ҳамзамон, вобаста ба рушди соҳаи қолинбофӣ дастӣ қайд кардан зарур аст, ки дар корхонаи дӯзандагии “Коҳи Бонувон”-и ноҳияи Дарвоз 4 адад дастгоҳи қолинбофӣ фаъолият намуда истодаанд.

Дар ноҳияи Дарвоз ду адад корхонаи атласу адрасбофӣ, қолинбофӣ ва сеҳи духти либосҳои мактабӣ (ҶДММ “Коҳи бонувон” ва муассисаи давлатии “Ахтари меҳр”) мавҷуд мебошад. Дар корхонаҳои мазкур ҳам таҷҳизотҳои адрасу атласбофӣ ва қолинбофӣ насб гардида, танҳо ҶДММ “Коҳи бонувон” қору фаъолият дорад,

Дар давраи ҳисоботи ҶДММ “Коҳи бонувон” ба маблағи 111,9 ҳазор сомони маҳсулот истеҳсол намудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 87,9 ҳазор сомони зиёдтар буда, талабот ба ин маҳсулот нисбат ба солҳои гузашта бехтар гардидааст.

Мутаассифона муассисаи давлатии “Ахтари меҳр” бинобар сабаби надоштани маблағ аз соли 2019 инҷониб қору фаъолият накардааст.

Дар ноҳияи Ишкошим нуқтаи атласу адрасбофӣ дастӣ аз тарафи маркази таълими калонсолон таъсис дода шуда, айни замон фаъолият намуда истодааст, аммо корхонаи қолинбофӣ ва сеҳҳои духти либосҳои мактабӣ ҳанӯз бо сабабҳои дарёфт нагардидани сарчашмаи маблағгузори таъсис дода нашудаанд. Дар самти ташкил намудани сеҳи дӯхти либоси

мактабӣ аз тарафи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳия дар ҳамкорӣ бо соҳибкорони маҳаллӣ лоиҳаи сармоягузорӣ таҳия гардида, чиҳати гирифтани гранти Президентӣ ба Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда шуд, ки бо дастгирӣ ёфтани лоиҳаи мазкур дар маркази ноҳия корхонаи духти либосҳои мактабӣ ташкил карда мешавад.

Дар ноҳияи Роштқалъа ду адад коргоҳи дӯзандагӣ аз тарафи раиси ноҳия барои таҷрибаомӯзӣ, ба роҳ мондани духти либоси мактабӣ ва ба намоиш гузоштани он ба маблағи 2600 сомонӣ маблағгузорӣ гардидааст.

Дар ноҳияи Рӯшон се сеҳ ва 5 нуктаи дузандагӣ фаъолият доранд. Аммо аз сабаби мавҷуд набудани мутахассис ва маҳдуд будани имкониятҳои молиявӣ дар ин коргоҳҳо духти либоси мактабӣ то ҳанӯз ба роҳ монда нашудааст.

Корхонаи дӯзандагии Агентии таъминоти амволи махсуси назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри Хоруғ ба дӯхти либосҳо, курпаву болинҳо ва дигар намуд, аз ҷумла ба дӯхти либосҳои ҳарбӣ машғул аст. Инчунин, дар шаҳри Хоруғ 12 нуктаҳои дӯзандагӣ қору фаъолият карда истодаанд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он дар ҳамкорӣ бо Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, фаъолияти худро чиҳати ба кор андохтани 5 адад корхонаҳои аз фаъолият бозмонда, сохтмони 6 адад корхонаҳои банақшагирифташуда, амалигардонии барномаҳои соҳаи саноат, лоиҳаҳои ба Муассисаи давлатии “Фонди дастгирии соҳибкорӣ”-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳодгардида ва баланд бардоштани дараҷаи маҳсулоти кишоварзӣ пурзӯр намуда, чиҳати иҷрои супоришҳои Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон вобаста ба фаъолияти сеҳҳои дӯзандагӣ ва таъмини онҳо бо мутахассисони касбӣ чораҳои мушаххас андешида шавад.

Бо назардошти гуфтаҳои боло ҳамкориҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои ВМКБ бо Вазорати саноат ва технологияҳои нав, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ барои амалигардонии Барномаи давлатии мусоидат ба содирот ва воридотивазкунии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба фаъолият оғоз намудани корхонаҳои нави банақшагирифта ва ба кор андохтани корхонаҳои аз фаъолият бозмонда чораҳои зарурӣ андешанд.

6. Рушди соҳаи энергетика (банди 10-и паём)

Нишондоди пешакии рушди соҳаи энергетика, 6.1. Бунёди иқтидорҳо ва шабакаҳои нави барқӣ, таҷдиду барқарорсозии шабакаҳои мавҷуда, аз ҷумла ҳолати истифодаи нерӯгоҳҳои хурди барқӣ, 6.2. Рафти пардохти маблағи ҳаққи қувваи барқ ва мавҷудияти бақияи қарзи истифодаи қувваи барқ, 6.3. Ҷорӣ намудани низоми муосири назорату баҳисобгирӣ

(ҳисобкунакҳои электронӣ) ва коҳиш додани талафоти нерӯи барқ ва истифодаи технологияи каммасраф, арзёби гардиданд

6.2. Шумораи насби ҳисобкунакҳои электронӣ, 6.3. Қарзи умумии истифодаи барқ, 6.4. Ҷоизаи талафоти барқ, арзёби гардиданд.

6.1. Бунёди иқтидорҳо ва шабакаҳои нави барқӣ, таҷдиду барқарорсозии шабакаҳои мавҷуда, аз ҷумла ҳолати истифодаи нерӯгоҳҳои хурди барқӣ (банди 24-и паём)

Барои таъмин намудани муштариён бо қувваи барқ, баланд бардоштани эътимодияти фаъолияти шабакаҳои тақсимкунанда ва паст кардани талафоти техникӣ дар се моҳи соли 2020, 15 адад зеристгоҳи 10/0,4кВ аз таъмири асосӣ, 41 адад зеристгоҳ аз таъмири ҷорӣ, 17км ХИБ(хат[ли интиқоли барқ]-и 10/0,4кВ аз таъмири ҷорӣ ва 6,3км ХИБ-и 10/0,4кВ аз таъмири асосӣ бароварда шуда, гирду атрофи хатҳои интиқоли барқ ба масофаи 75,2км аз шохаҳои дарахтон тоза карда шудааст.

Дар шаҳри Хоруғ трансформатори маҳаллаи “Селхозтехника” бо иқтидори 400 кВА ва трансформатори маҳаллаи “Ўзбекистон” бо иқтидори 250 кВА иваз карда шуд.

Дар мавзеи Дашти ноҳияи Рӯшон трансформатори якфаза бо иқтидори 10 кВА насб гардида, барои филиали “Амонатбанк”-и ноҳия зеристгоҳ бо иқтидори 63кВА шинонида шудааст. {амзамон, ногили баргии (СИП) дар масофаи 200м кашида шудааст.

Дар ноҳияҳои Рӯшон, Дарвоз ва Роштқалъа симчӯбҳо ба миқдори 34 дона аз нав шинонда шуданд.

Инчунин, дар мавзеи Сарбанди ноҳияи Ишкошим зеристгоҳ бо иқтидори 40 кВА шинонида шудааст.

Амалисозии лоиҳаи гузаронидани ногили нави СИП барои кам кардани талафоти қувваи барқ дар ноҳияҳои Шуғнон ва Роштқалъа идома дорад.

Дар ин давра аз тарафи бригадаи таъмири ХИБ-35кВ хатҳои интиқоли барқи 35кВ “Поршинев-Бунӣ-Рӯшон”, “Танг-Навобод-Вер” “НОБ-и Помир1-НОБ-и Хоруғ” ва “Хоруғ-Роштқалъа” аз назар гузаронида шуда, изоляторҳо ва оиқҳои корношоям иваз ва дар мавзӯҳои алоҳида ХИБ-ҳо аз шохаҳои дарахтон тоза карда шуданд. Бригадаи таъмири зеристгоҳҳои 35/10кВ дар моҳҳои январ-март соли равон таъмиру ивазкунии қисматҳои алоҳидаи зеристгоҳҳои 35/10кВ-и “Бизмич”-и шаҳри Хоруғ, “Намадгут”-и Ишкошим, “Роштқалъа”-и ноҳияи Роштқалъа, “Дашти Шпад” ва “Пастхуф”-и ноҳияи Рӯшон ба анҷом расонда, дар зеристгоҳи 35/10 кВ «Дарвоз» 2 адад ҷудокунаки РЛНД-35кВ шинонда шуданд.

6.2. Рафти пардохти маблағи ҳаққи қувваи барқ ва мавҷудияти бақияи қарзи истифодаи қувваи барқ

Дар семоҳаи аввали соли 2020 қарзи умумии истифодаи қувваи барқ дар ВМКБ ба 8405 ҳаз. сомонӣ расидааст, ки нисбат ба соли гузашта -554 сомонӣ кам мебошад.

Қарзи мавҷудбудаи истифодаи қувваи барқ дар семоҳаи аввали соли

2020 дар ноҳияи Рӯшон 257,0 ҳаз. сомони ро ташкил додааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2019 +13 ҳаз. сомони зиёд гардида, пурзур намудани фаъолиятро дар ин самт талаб менамояд.

Ҳамзамон, қарзи мавҷудбудаи истифодаи қувваи барқ дар шаҳри Хоруғ 7,3 млн. сомони ро ташкил медиҳад, аммо нисбат ба ҳамин давраи соли 2019 -68,1 ҳаз. сомони кам гаштааст, ки ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Шуғнон 1,1 млн. сомони (-2,6 ҳаз. сомони), Дарвоз 704.5 ҳаз. сомони (-68,9 ҳаз. сомони), Ванҷ 357,4 ҳаз. сомони (-40,5 ҳаз. сомони), Ишкошим 28,0 ҳаз. сомони (-56,7 ҳаз. сомони), Роштқалъа 26,6 ҳаз. сомони (-109,8 ҳаз. сомони) ва Мурғоб 25,7 ҳаз. сомони (-9,7 ҳаз. сомони)-ро ташкил медиҳанд.

Дар семоҳаи аввали соли 2020 қарздорӣ дебиторӣ корхонаҳои бучавӣ дар маҷмӯъ маблағи 2,4 млн. сомони (аз ҷумла Вазорати мудофияи Ҷумҳурии Тоҷикистон – 293,4 ҳаз. сомони, Қисмҳои ҳарбӣ дар ВМКБ – 617,7 ҳаз. сомони), қарздорӣ ташкилотҳои тиҷоратӣ 3,1 млн. сомони (аз ҷумла Корхонаи фаръии об ва корези шаҳри Хоруғ – 2,1 млн. сомони) ва қарздорӣ аҳоли ҳамагӣ 2,7 млн. сомони буда, дар маҷмӯъ маблағи 8,4 млн. сомони ро ташкил медиҳад.

Қайд кардан лозим аст, ки давоми солҳои гузашта вучуд доштан ва бартараф нашудани қарздорӣ аз ҳисоби истифодаи қувваи барқ дар Корхонаи фаръии об ва корези шаҳри Хоруғ яке аз масъалаҳои муҳим дар назди Ширкати “Помир Энерҷӣ” ба ҳисоб рафта, мутаассифона ин қарздорӣ дар давраи ҳисоботӣ ба 2,1 млн. сомони расидааст.

6.3. Қорӣ намудани низоми муосири назорату баҳисобгирӣ (ҳисобкунакҳои электронӣ) ва коҳиш додани талафоти нерӯи барқ ва истифодаи технологияи каммасраф

Дар семоҳаи аввали соли 2020 дар вилоят таъминоти муштарӣро бо таҷҳизоти замонавӣ ченкунии сарфиёти барқ зери назорати қатъӣ қарор дода, дар миқёси вилоят 35816 адад ҳисобкунакҳои нави электронӣ васл шудаанд, ки нисбат ба соли гузашта +587 зиёд гардида, ин 100%-и шумораи умумии муштарӣро дар бар мегирад.

Боиси қайд аст, ки дар вилоят 100% муштарӣ, шаҳри Хоруғ 100%, ноҳияҳои Дарвоз 100%, Роштқалъа 100%, Шуғнон 100%, Ишкошим 100%, Ванҷ 99% ва Рӯшон 95% бо ҳисобкунакҳои электронӣ таъмин мебошанд, ки дақиқ баҳисобгирӣ истифодаи қувваи барқ ба роҳ монда шудааст, ки заминаи таъмини нишондоди рушди энергетика гузошта шудааст.

Дар семоҳаи аввали соли 2020 фоизи талафоти қувваи барқ дар миқёси вилоят ба 10,9% баробар шуд, ки ин назар ба ҳамин давраи соли 2019 (11,3%) ба андозаи -0,4% камтар мебошад.

Нишондиҳандаи талафоти барқ дар шаҳри Хоруғ 8,94% (-0,56% нисбат ба соли гузашта), дар ноҳияҳои Шуғнон 10,07% (-0,49%), Ванҷ 9,5% (-2,39%), Рӯшон 8,7% (-0,1%), Роштқалъа 8,6% (-0,6%), Дарвоз 8,5% (-1%) ва Ишкошим 8,4% (-1,1 %) -ро ташкил додааст, ки барои таъмини рушди энергетика шароит фароҳам оварда, самаранокии фаъолияти

мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо ба назар расида, нишондиҳандаи пешбиниамудаи Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 таъмин карда шудааст.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияи Мурғоб 7%-ро ташкил дода, нисбати соли 2019 ин нишондиҳанда бетағйир боқӣ мондааст.

Пешниҳод: Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он, Вазоратҳои энергетика ва захираҳои об ва молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҶСП "Помир энержӣ" ҷиҳати кам намудани қарзҳои ҳаққи истифодаи нерӯи барқ, ҳалли масъалаҳои пардохти ҳаққи истифодаи қувваи барқ ва қарзи умумии он аз ҷониби сохторҳои қудратӣ, ташкилотҳои бучетӣ ва шахсони воқеӣ чораҳои мушаххас андешанд.

7.Ҳифзи амнияти озуқаворӣ (банди 38, 39, 40 паём)

Нишондоди пешакии ҳифзи амнияти озуқаворӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоӣ иқтисодӣ, 7.1.(7.1, 7.12) Суръати афзоиши истеҳсоли маҳсулоти соҳаи кишоварзӣ, 7.2. (7.2, 7.9) Истифодаи оқилонаи обу замин, 7.3. (7.3, 7.4, 7.5, 7.6, 7.7, 7.8.) Таъмини заминаи содирот ва воридотивазкунии маҳсулоти кишоварзӣ, 7.4 (7.10). Ҷараёни кишти зироатҳои кишоварзӣ, аз ҷумла кишти такрорӣ, арзёбӣ гардиданд.

7.1. (7.1, 7.12) Суръати афзоиши истеҳсоли маҳсулоти соҳаи кишоварзӣ

Дар семоҳаи аввали соли 2020 дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ вилоят ҳаҷми умумии маҳсулоти кишоварзӣ ба маблағи 39351 ҳаз. сомонӣ расонида шудааст, ки ин нишондиҳанда нисбати соли гузашта (40494 ҳаз. сомонӣ) -1143 ҳаз. сомонӣ (97,2%) кам буда, суръати афзоиш таъмин карда нашудааст.

Дар ин давра истеҳсоли гӯшт (бо вазни зинда) 1533 тонна, ки нисбат ба соли гузашта (-8,5 тонна) кам гардида, тухм 477 дона (-38 ҳазор дона), кам истеҳсол карда шудааст, ки ба суръати афзоиши истеҳсоли маҳсулоти соҳаи кишоварзӣ таъсири манфӣ расонидааст.

Дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ вилоят 127480 сар ҳайвони шохдори калон, ки аз он 40105 сарро модагов, 25170 сар қутос ташкил дода, 343572 сар бузу гӯсфанд, 86807 сар парранда, 323 сар асп, 7006 оилаи занбури асал мавҷуд мебошад. Дар хоҷагиҳои мазкур 9777 сар насли гӯсола ва 53926 сар насли барраю бузғола ба қайд гирифта шудааст.

Нишондиҳандаи баланди истеҳсоли маҳсулоти чорводорӣ дар ин давра дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ нисбат ба соли гузашта дар ноҳияҳои Ванҷ 119%, Мурғоб 110%, Ишкошим 110% ва Шугнон 110% таъмин гардидааст.

Нишондиҳандаҳои мазкур дар ноҳияҳои Дарвоз 98,3%, Рӯшон 96,1% ва Роштқалъа 93%, нисбати соли гузашта кам гардидааст, ки чорводорони ин ноҳияҳоро водор месозад, ки сабабҳои таъмин нагардидани суръати афзоишро мавриди омӯзиш қарор дода, ҷиҳати афзоиш додани маҷмуи

маҳсулоти кишоварзӣ бартараф намудани камбудихо чораҳои заруриро пешбинӣ намоянд.

7.2. (7.2, 7.9) Истифодаи оқилонаи обу замин
7.2. Ба гардиши кишоварзӣ ворид намудани заминҳои
бекорхобида, азхудкунии заминҳои нав ва пешгирии шӯршавии он
(банди 39 паём)

Мутобиқи маълумоти мағомоти ихроияи ма[аллаи [окимияти давлатии ВМКБ ва ша[ру но[ия[ои он дар семоҳаи аввали соли 2020 оид ба азхудкунии заминҳои нав ва бекорхобида ягон қор ба анҷом расонида нашудааст.

7.9. Истифодаи самаранок сарфакоронаи об барои обёрии заминҳо,
ҷорӣ намудани технологияҳои каммасраф дар соҳаи кишоварзӣ ва ҳифзи
захираи об (банди 38 паём).

Дар қаламрави вилоят дар маҷмуъ 266 адади шабакаҳои обёрӣ дорон ғунҷоиши захираҳои муайяни об арзи вучуд дошта, чун анъана ҳар сол обёрии заминҳо тариқи ин шабакаҳо бо меъёри муайян ба роҳ монда мешавад. Зеро, таъмини хоҷагиҳои деконӣ ва инфиродӣ ҷиҳати шодоб намудани номгуӣ гуногуни зироатҳо ба самаранок ва сарфакорона истифода бурдани миқдори об алоқамандии зич дорад.

Вобаста ба масоҳати майдони обёришавӣ ва мавсими обёрии заминҳои киштшуда, меъёри муайяни обро самаранок аз сарҷуйбор ва шабакаҳои обёришаванда таъмин менамояд.

Нақшаи миқдори умумии об аз сарҷуйбор дар тамоми қаламрави вилоят 137,8 млн м³ барои шодоб намудани замини қорам пешбини карда шудааст.

Бояд қайд намуд, ки ҳамасола ин миқдор об аз сарҷуйи шабакаҳои обёришаванда ҷори мегардад, аммо боз нақшаи истифодабарии об дар ҳуди қитъаҳои беҳдошти замин мавҷуд аст, ки истифодабарандагон аз он баҳри шодоб намудани заминҳои хеш истифода мекунанд. Ин миқдори умумии об барои 8526 га замини қорами дар вилоят буда низ равона гардидааст.

Аҳолии шаҳри Хоруғ барои обёри қардани заминҳои наздиҳавлигӣ аз каналҳои ба номи “Темур”, «Додихудоев» ва «Шош Хоруғи Поён» - и шаҳри Хоруғ истифода мекунанд. Аз аввали моҳи март соли равон сар қарда қормандони мағомоти шаҳрӣ ва вилоятӣ ҳар рузи шанбе ҳашарҳо гузаронида истодаанд. Барои таъмири қанлаи “Темур” дар масофаи 200 метр дар маҳаллаи Бархоруғ ва 80 метр дар маҳаллаи Хичордев масолеҳи сохтмонӣ таъмин карда шуда, қор дар каналҳои шаҳри Хоруғ давом дорад.

Дар н оҳияи Дарвоз вобаста ба иҷрои банди мазкур қайд менамоем, ки Қитъаи беҳдошти замин ва обёрӣ ва Ассотсиатсияи истифодабарандагони об қору фаъолият доранд, вале дар ҳудудди ноҳия таҷҳизотҳои обкашонӣ, умуман мавҷуд намебошанд. Усули таъмини заминҳои кишоварзӣ бо оби ползӣ бо роҳи чашмаҳои худҷорӣ ва тавассути ҷуйборҳо суръат гирифта, дар мавсими кишт қор бо роҳҳои ҳашарҳои умумӣ таъмир гардида, аҳоли бо оби ползӣ таъмин карда мешаванд.

Дар ноҳияи Шуғнон ду адад ассотиатсияҳои истифодабарандагони обфаъолият доранд. Бо ассотиатсияҳои хоҷагиҳои деҳқонӣ аз рӯи нақшаи Шуъбаи беҳдошти замин ва обёри дар ВМКБ ба маблағи 19544 сомонӣ шартнома оиди пардохти ҳаққи хизматрасонии обрасонӣ ба имзо расида, хизматрасонии обрасонӣ ба имзо расида, то охири сол пурра ҷамъоварӣ карда мешавад. Корҳои таъмиру тозакунии бо мақсади омода сохтани шабакаҳои обёрии ноҳия ба мавсими обдиҳии ба мавсими соли 2020 ба нақша дароварда шуда, корҳои мурратаби ҳамаи шабакаҳои обёрӣ пурра таъмин карда мешаванд.

Ноҳияи Ишкошими Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон яке аз ноҳияи аграрии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шумор рафта, дар масъалаи обтаъминкунии заминҳои қорам ягон мушкилот вучуд надорад. Дар ноҳия самаранокӣ сарфакорона истифодабарии об барои обёрии заминҳо пурра риоя карда мешавад. Мутаассифона ба ҳолати 1 апрели соли 2020 истифодаи технологияҳои каммасраф дар соҳаи кишоварзӣ ва ҳифзи захираи об таъмину ҷорӣ карда нашудааст.

Дар ноҳияи Роштқалъа 3 Ассотиатсияи истифодабарандагони обфаъолият намуда, оиди таъсис додани Ассотиатсияҳои дигар бо хоҷагиҳо қорҳо дар ин самт рафта истодааст.

Дар давраи ҳисоботӣ аз ҷониби ноҳияҳои Ванҷ, Рӯшон ва Мурғоб оиб ба истифодаи самаранокӣ сарфакоронаи об барои обёрии заминҳо, ҷорӣ намудани технологияҳои каммасраф дар соҳаи кишоварзӣ ва ҳифзи захираи об маълумоти муфассал дарҷ нагардидааст.

7.3 (7.3, 7.4, 7.5, 7.6, 7.7, 7.8) Таъмини заминаи содирот ва воридотивазкунии маҳсулоти кишоварзӣ

7.3 Баланд бардоштани ҳосилнокии зироатҳо ва рушди соҳаи тухмипарварӣ (банди 40 паём)

Бояд тазаккур дод, ки мувофиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 июли соли 2009 №413 дар соли 2019 дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон се хоҷагии тухмипарварӣ ташкил карда шудааст. Дар ноҳияи Ванҷ хоҷагии деҳқонии «Ванҷ», ноҳияи Рӯшон хоҷагии деҳқонии «Рӯшон», ки самти истеҳсоли тухмии ғалладонагиҳо ва дар ноҳияи Шуғнон хоҷагии деҳқонии «Дзержинский» самти истеҳсоли тухмии картошка фаъолият намуда истодаанд.

Қайд кардан зарур аст, ки тайи се соли охир хоҷагиҳои номбурда бо тухмии хушсифати картошка аз тарафи Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин нагардидаанд.

Дар ноҳияи Ишкошим бо мақсади сари вақт гузаронидани мавсими кишту қори баҳорӣ дар хоҷагиҳои ҳудуди ноҳия дар маҷмӯъ 926,0 тонна картошка, 409,5 тонна ғалладонагӣ ҳамчун тухмӣ мавҷуд буда, талаботи аҳолиро бо тухмӣ пурра таъмин менамояд.

Инчунин, дар ноҳия ба мақсади баланд бардоштани ҳосилнокии зироатҳо, аз ҷумла картошка диққати махсус дода мешавад. Дар ин давраи ҳисоботӣ 20,0 тонна картошкаи нави супер элита аз Ҷумҳурии Олмон бо дастгирии Фонди Оғохон ба ноҳия дастрас карда шуд. Бо оғоз гардидани

кишти картошка ин нави тухмӣ истифода бурда мешавад ва ҳосилнокии он дар фасли тирамоҳ муайян хоҳад гашт.

Дар ноҳияи Рӯшон дар ҳамаи шаклҳои хочагидорӣ дар майдони 1596 га кишти зироатҳо гузаронида мешавад, аз ин 467 га ғаллавӣ, 251 га картошка, 147,6 га сабзавот, 3 га ришқай холис ва 727,4 га дигар зироатҳои хуроки чорво мебошад. Дар давраи ҳисоботи дар майдони 13 га кишти ғалладона гузаронида шудааст.

Ҳамзамон, дар ноҳияи Рӯшон шуъбаи картошкапарварии Стансия таҷрибавии истехсолии «Помир»- и Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон фаъолият карда истодааст. Ин муассиса дар самти санҷиш, мутобиқкунӣ ва ноҳиякунони тухмиҳои навҳои нави картошка, сабзавот ва ғалладонагӣ корҳои илмӣ- тадқиқотӣ бурда истодааст. Стансия соли равон дар майдони 1 га кишти зироатҳои хочагии кишлоқро мегузаронад. Дар майдони 0,20 га 8 намуди картошка, 0,01 га сабзӣ, 0,01 га пиёз барои мутобиқшавӣ ва таҷрибаомғзӣ дар майдони 0,72 га замини худӣ ва 0,28 га майдони замини ба иҷора гирифташуда, картошкаи тухмии нав “Вомар”, “Файзобод”, “Кобул” ва “Тоҷикистон”-ро кишт намуд.

Дар ноҳияи Роштқалъа дар солҳои 2018-2019 тариқи барномаи БҶИИМК–и ВМКБ барои ниғаждории тухмии картошка дар деҳаҳои Шошбувад, Сежд, Нимос, Шохиризм ва Бидизи боло таҳхона барои ниғаждории тухмии картошка сохта шуда ба истифода дода шудаанд. Ба ғайр аз ин тариқи ин барнома дар деҳаҳои Чавшанғоз ва Қарақирум 6 адад гармхонаҳо ба малағи 156000 сомонӣ сохта ба истифода дода шудаанд. Тариқи ин барнома боз як адад трактори МТЗ- 80,1 ва мини трактор бо таъҷизотҳои ба маблағи 400000 сомонӣ ба таври ройгон дода шуданд.

Инчунин, дар соли чорӣ дар ҳамкорӣ бо Барномаи ҷонибдорӣ инкишофи иҷтимоии манотиқи кустистони Ҳазинаи Фонди Оғохон ташкил намудани гармхонаҳо дар назар дошта шудааст.

Дар самти рушди соҳаи тухмипарварӣ ҳамкориҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои ВМКБ бо Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон беҳбудиро талаб менамояд.

7.4. Зиёд намудани масоҳати гармхонаҳои доимоамалкунанда (банди 40 паём)

Айни ҳол дар миқёси вилоят 45 адад гармхона дар масоҳати 0,34 гектар ташкил гардида, дар онҳо парвариши кабӯдӣ ва тайёр намудани кӯчати барвақтии сабзавот ба роҳ монда шуда, фаъолияти мавсимӣ доранд.

Дар шаҳру ноҳияҳои Ванҷ 7 адад дар майдони 350 м² (0,08 га), Хоруғ дар майдони 240 м², ноҳияи Рӯшон 9 адад гармхона дар майдони 1160 м², ноҳияи Ишкошим 600 м², ноҳияи Роштқалъа 3 адад дар майдони 32 м², Шуғнон дар майдони 105 м², ноҳияи Дарвоз 3 адад гармхонаҳо барои кишти сабзавоти барвақтӣ фаъолият мекунанд, ки шумораи гармхонаҳо нисбати соли гузашта бетағйир боқи мондааст.

Дар маҳаллаи Тирчиди шаҳри Хоруғ гармхонаи замонавӣ дар масоҳати 82 м² сохта шудааст. Дар гармхонаҳо гулҳои гуногун парвариш ёфта истодаанд.

Дар ноҳияи Ванҷ ба масъалаи таъминоти деҳқонон бо нуриҳои минералӣ низ аҳамият дода шуда, тавассути соҳибкорон то ба имрӯз ба ноҳия 86 тонна нуриҳои минералӣ аз ҷабилӣ селитра, карбамид ва аммофос кашонида шудааст. Ба ҳолати имрӯза дар ноҳия 7 гармхонаҳои мавсимӣ мавҷуд буда, дар онҳо дар майдони 350 м² кишти сабзавоти барвақтӣ гузаронида шудааст. Дар хоҷагиҳои ноҳия ба ҳолати имрӯза дар майдони 1,5 га ниҳолхона мавҷуд буда, дар онҳо 15 ҳазор бех ниҳолиҳои мевадиханда парвариш карда мешаванд.

Дар ноҳияи Рушон аз ҷониби шаҳрвандон дар масоҳати 1588 м² гармхона барои парвариши сабзавоти барвақтӣ бунёд ва кишт гардиданд.

Дар давраи ҳисоботӣ дар ноҳияи Мурғоб барои гармхонаҳо китъаи замин ҷудо нашуд.

Ҷаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Ванҷ, Ишкошим, Рӯшон, Дарвоз ва Мурғоб барои таъмини аҳолии ноҳияҳо бо сабзавоти тару тоза дар сатҳи муайян ташкил карда шуда, дар боқимонда ноҳияҳо барои пешбурди самти мазкур тадбирҳои иловагиро роҳандозӣ намудан лозим аст.

7.5. Афзун намудани ҳаҷми содироти маҳсулоти кишварзӣ (банди 40 паём)

Мувофиқи маълумоти пешниҳодгардида дар сарҳади давлатӣ ва нақлиёти вилоят тавассути нуқтаи назорати давлатии бехатарии озуқаворӣ «Тем»-и шаҳри Хоруғ 1 сертификати фитосанитарӣ барои 73 тонна орди гандум тааллуқ ба корхонаи «Анҳор» ба давлати Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон содирот гардидааст, ки нисбати соли гузашта ин нишондиҳанда 4 тонна кам гардидааст, ҷаъолияти босамари масъулини мақомоти болозикрро ҷиҳати пешбурди ҷаъолият талаб менамояд.

Дар асоси сертификати Кумитаи бехатарии озуқаворӣ назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз тарафи ҶДММ «Тоҷик Интиқол» дар соли 2020 пӯсти коркардашудаи ҳайвони шохдори калон, тариқи нақлиёти автомобилӣ ба Ҷумҳурии Халқии Хитой, бо риояи талаботҳои бойторию - санитарӣ, тавассути гузаргоҳи сарҳадии «Кулма»-и ноҳияи Мурғоб содирот карда шудааст.

Ҷиҳати афзун намудани ҳаҷми содироти маҳсулоти кишварзӣ ноҳияи Дарвоз, аз тарафи хоҷагиҳои деҳқонӣ ва аҳолии ноҳия тадбирҳои амлӣ андешида шуда, маҳсулоти кишоварзони ноҳия танҳо дар бозори дохилӣ ва бозори шаҳри Хоруғ ба фурӯш бароварда мешаванд. Соли 2019 аз ҳисоби истеҳсоли картошкаи барвақтӣ ба бозорҳои шаҳри Хоруғ 100 тонна картошка ва 25 тонна мewa ва дигар намуди сабзавотоҳо 10 тонна содирот гардида, кишоварзони ноҳия ҳамасола кӯшиш ба он равона менамоянд, ки талаботи бозори дохилӣ ва беруниро таъмин намоянд.

Бояд қайд кард, ки маҳсулоти кишоварзӣ ноҳияи Ванҷ дар бозори дохилии ноҳия ва бозори шаҳри Хоруғи маркази ВМКБ ба фурӯш бароварда мешаванд. Дар давоми семоҳаи якуми соли равон аз тарафи

бахши кишоварзӣ, иттиҳодияҳои хоҷагиҳои деҳқонии ноҳия се маротиба ярмарка фурӯши маҳсулотҳои кишоварзӣ дар маркази ноҳия ва шаҳри Хоруғ ташкил ва гузаронида шуда, маҳсулотҳои кишоварзӣ бо нархи дастрас пешниҳоди харидорон гардиданд.

Дар ноҳияи Рушон маҳсулоти боғдорӣ аз ҷумла, тут, зардолуи хушк, себ берун аз ноҳия ба минтақаҳои ҷумҳурӣ ба фурӯш бароварда шудааст.

Ҳамзамон қайд кардан лозим аст, ки соли 2020 дар ҳамаи деҳотҳо ба истехсоли молҳои ивазкунандаи воридотӣ ва ба содирот нигаронидашуда, аз ҷумла мева, пӯст, пашм ва дигар намуди маҳсулоти кишоварзӣ тавачҷуҳи махсус дода мешавад. Бомақсади зиёд намудани маҳсулоти воридотивазкунанда ва рушди содирот дар ноҳия номгӯи 6 намуди маҳсулот, ки дар Барномаи давлатии мусоидат ба содирот ва воридотивазкунии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020 зикр ёфтанд, муайян гардида, содироти як қисми онҳо ба роҳ монда мешавад.

Ҳамзамон, аз ҷониби Бахши Раёсати Кумитаи бехатарии озуқаворӣ дар сарҳади давлатӣ ва нақлиёти ВМКБ сертификати фитосанитарӣ ба Давлатшоев Иматшоҳ барои интиқол додани 2 тонна меваи хушк (тут) тавассути гузаргоҳи «Хумроғи»-и ноҳияи Ванҷ ба Давлати Исломии Афғонистон, бо риояи талаботҳои карантинӣ содирот карда шуд. Ба зами ин аз ҷониби Нуқтаи назорати давлатии бехатарии озуқавории «Тем»-и шаҳри Хоруғ 2 адад сертификати фитосанитарӣ барои содироти 52 тонна орди гандум, таалуқ ба корхона Анҳор ба Давлати Исломии Афғонистон интиқол дода шуд.

Дар давраи ҳисоботӣ аз ноҳияи Мурғоб ба дигар шаҳру ноҳияҳои Ҷумҳурӣ 35 000 кг гушт содир карда шудааст.

Бо мактуби роҳбарияти Кумитаи бехатарии озуқавории назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои содирот намудани 225 тонна ришта бо иҷозати талаботҳои карантини тавассути гузаргоҳи сарҳадии «Кулма»-и ноҳияи Мурғоб иҷозат дода шудааст.

Дар давраи ҳисоботӣ афзун намудани ҳаҷми содироти маҳсулоти кишварзӣ дар ноҳияҳои Шуғнон, Ишкошим ва Роштқалъа ба роҳ монда нашудааст.

7.6. Зиёд намудани шумораи сардхонаҳо барои нигоҳдории маҳсулоти кишварзӣ ва пешгирии талафёбии он (банди 40 паём)

Дар ҳудуди вилоят барои нигоҳдории маҳсулоти кишоварзӣ 29 анборхона бо иқтидори 1485 тонна ва 3 адад сардхонаи замонавӣ бо иқтидори 229 тонна мавҷуд буда, дар ҳолати коршоям қарор доранд, ки асосан барои захираи маҳсулоти кишоварзӣ бахусус картошка, меваю сабзавот истифода бурда мешаванд. Айни ҳол дар анборхонаҳо ба миқдори 20,4 тонна ғалладонагӣҳо, (аз ҷумла гандум 16,8 тонна, ҷав 3,6 тонна) 297,7 тонна картошка, 5 тонна сабзавот (бехпиёз 3,6 тонна) ва 10 тонна мева захира карда шудааст, ки маълумоти пешниҳодгардида, нисбати чамъбасти соли гузашта бе тағйир ба назар мерасад.

Ба ҳолати имруза дар ноҳияҳои Рӯшон 3 адад, Шугнон 1 адад ва Роштқалъа 1 адад, Ванҷ 1 адад ва шаҳри Хоруғ 1 адад сардхона бақайд гирифта шудааст.

Дар ҳудуди ноҳияи Рӯшон 6 анборхона бо иқтидори 90 тонна, 4 таххона барои 100 тонна, 2 сардхона бо ғунҷоиши 50 тонна мавҷуд буда, дар ҳолати коршоям қарор доранд, ки асосан барои захираи маҳсулоти кишоварзӣ истифода бурда мешаванд. Соли 2019 дар маркази ноҳия сардхонаи замонавӣ аз ҷониби шаҳрванд Замиров О барои нигоҳдории 25 тонна мева дар деҳаҳои Савноб, Нисур барои 30 тонна бо маблағгузории БҶИИМК-и Хазираи Оғохон дар ВМКБ сохта ба истифода дода шуданд. Аз тарафи Агентии захираҳои моддии давлатии назди ҲҚТ дар Ҷамоати деҳоти Назаршо Додхудоёев барои захираи маҳсулоти кишоварзӣ сохтмони 1 адад маркази логистикӣ идома дорад.

Дар ноҳияҳои Дарвоз, Мурғоб, Ванҷ ва Ишкошим дар семоҳаи аввали соли 2020 сардхонаҳо барои нигоҳдории маҳсулоти кишоварзӣ ташкилу бунёд нагардидаанд, ки бо Барномаи ҷонибдори инкишофи манотиқи Хазираи Оғохон корҳо идома дошта, бояд дар ҷамоатҳои деҳоти ноҳияи Дарвоз сардхонаҳо ташкил карда шаванд.

Дар ноҳияи Шугнон шумораи сардхонаҳо барои нигоҳдории маҳсулоти кишоварзӣ дар деҳаи Навободи Ҷамоати деҳоти Навобод барои 500 тонна маҳсулот бо маблағгузории БҶИИМК Хазираи Оғохон ба маблағи 140 ҳазор сомонӣ ва аз тарафи соҳибкор Худоёрбеков Гулшер сохтмони сардхона барои 10 тонна маҳсулоти кишоварзӣ дар деҳаи Нишуспи Ҷамоати деҳоти Ғ.Шаҳбозов ба роҳ монда шуда, фаъолият карда истодаанд. Инчунин сардхонаҳо барои нигоҳдории маҳсулоти кишоварзӣ дар деҳаи ВериҶамоати деҳоти Вер барои 50 тонна маҳсулот бо маблағгузории БҶИИМК Хазираи Оғохон мавриди истифода қарор дода шуд.

Дар ҳудуди ноҳия Роштқалъа барои нигоҳдории маҳсулоти кишоварзӣ 7 адад таххонаҳо сардхонаҳо бо иқтидори 100 тонна мавҷуд буда, дар ҳолати коршоям қарор доранд, ки асосан барои захираи маҳсулоти кишоварзӣ баҳусус картошка, меваю сабзавот истифода бурда мешаванд ва дар ҳамкорӣ бо Барномаи ҷонибдори инкишофи иҷтимоии манотиқи қуҳистони хазираи Фонди Оғохон сохтмони 2 сардхонаҳо дар Ҷамоати деҳоти Сеҷд идома доранд.

7.7. Ба роҳ мондани коркарди маҳсулоти кишоварзӣ, аз ҷумла меваю сабзавот дар ноҳияҳои қуҳистони дурдаст, таъсиси корхонаҳои паррандапарварӣ, истеҳсоли хӯроки омехтаи парранда (банди 40 паём)

Дар миқёси вилоят корхонаҳои хурди коркарди маҳсулоти меваю сабзавот дар ноҳияи Роштқалъа 1 адад, Рӯшон 3 адад ва Шугнон 2 адад фаъолият карда истодаанд. Дар давоми соли 2019 тавассути корхонаҳои хурди коркарди меваю сабзавот ва хоҷагиҳои инфиродӣ- меҳнати хонагӣ зиёда аз 100 ҳазор қуттии шартии меваю сабзавот коркард карда шуда, барои эҳтиёҷоти аҳоли ба фуруш бароварда шуд.

Дар доираи таъмини аҳоли бо ғизои хушсифат, аз ҷумла гӯшти парранда ва тухмии истеҳсоли ҳуди, хоҷагиҳои фермерӣ ва соҳибкдорони

алоҳида дар ноҳияҳои вилоят фаъолият карда истодаанд. Саршумори парранда дар сектори чамбиятӣ ва фермерӣ ба 1950 сар расонида шудааст, бахусус дар ноҳияҳои Ванҷ ва Шугнон фаъолият дар ин самт назаррас мебошанд.

Дар ноҳияи Шугнон хоҷагии фермерии «Таввакал» саршумори мокиёнро ба 1800 сар расонида, истеҳсоли ҳаррӯза 450 тухуро ташкил медиҳанд.

Барои пешрафти минбаъдаи соҳа, зиёд намудани саршумор ва истеҳсоли маҳсулот, имконияти ташкил намудани истеҳсоли хӯроки омехтаи парранда мавҷуд нест, аз ин лиҳоз соҳаи паррандапарварӣ дар вилоят нисбатан суст таракқи карда истодааст.

7.8. Рафти ҷалби сармояи ватаниву хориҷӣ ба соҳаи моҳипарварӣ ва дар ин замина зиёд кардани ҳаҷми истеҳсоли моҳӣ

Моҳипарварӣ соҳаи афзалиятнок дар вилоят ба шумор меравад, чунки дар аксарияти ноҳияҳо кӯлҳои табиӣ мавҷуд мебошанд, ки дорои захираи зиёди моҳӣ мебошанд. Кӯлҳои табиӣ «Дурумқул», «Турумтайқул»-и ноҳияи Роштқалъа 2 адад қулҳои мавзеи Упали ноҳияи Шугнон дорои захираи бузургӣ моҳӣ буда, айни замон аз истифодабарӣ дар канор мебошанд. Мушкилоти асосии истифода намуданаш дар мавҷуд набудани роҳи дурусти нақлиёт ба ин мавзёҳо мебошад.

7.4 (7.10). Ҷараёни кишти зироатҳои кишоварзӣ, аз ҷумла кишти такрорӣ **7.10. Дар ҷараёни кишти зироатҳои кишоварзӣ, аз ҷумла кишти такрорӣ, зиёд намудани майдони кишт (бандҳои 38, 40 паём)**

Тибқи нақша-дурнамои соли 2020 дар ноҳияҳои қисмати поёнии вилоят дар майдони 87 гектар кишти такрорӣ зироатҳои кишоварзӣ гузаронида мешавад, ки аз он зироатҳои ғалладонагӣ майдони 7 гектар, сабзавот 8 гектар, ҷуворимаққа барои силос 72 гектарро ташкил медиҳад.

Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Ванҷ тавассути сохторҳои дахлдор дар яқҷоягӣ бо хоҷагиҳои деҳқонии ноҳия ба масъалаи кишти зироатҳои кишоварзӣ диққати махсус равона намудааст. Баъди ҷамъоварии зироатҳои ғалладонагӣ чун ҳамасола кишти такрорӣ зироатҳои ҷуворимаққа, мош ва сабзавот гузаронида мешавад.

Соли ҷорӣ мутобиқи нақша дар ноҳияи Дарвоз майдони (1434) га 438 кишт гузаронида мешавад. Аз майдони умумии заминҳои киштшаванда 4337 га ғалладонагӣ, 155 (150) га картошка, 80 (74) га сабзавот ва майдони 816 (854) га хӯроки ҷорворо ташил медиҳад. Дар ин давом дар майдони 35 га кишти зироатҳои гуногун гузаронида шуда, дар тамоми соҳаҳои халқи ноҳия кишт бо маром идома дорад.

Дар ноҳияи Рӯшон дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ дар майдони 1596 га кишти зироатҳо гузаронида мешавад, аз ин 467 га ғаллавӣ, 251 га картошка, 147,6 га сабзавот, 3 га ришқай холис ва 727,4 га дигар зироатҳои хӯроки ҷорво мебошад. Ба ҳолати 01.04.2020 дар майдони 13 га кишти ғалладона гузаронида шудааст.

Ба мақсади сари вақт гузаронидани мавсими кишту кори баҳорӣ дар хоҷагиҳои ҳудуди ноҳияи Ишқошим дар маҷмӯъ 926,0 тонна картошка, 409,5 тонна ғалладонагӣ ҳамчун тухмӣ мавҷуд буда, талаботи аҳолиро бо тухмӣ пурра таъмин менамояд. Баланд бардоштани ҳосилнокии зироатҳои кишоварзӣ аз тухмии зироат вобастагии калон дорад. Дар ноҳия ба мақсади баланд бардоштани ҳосилнокии зироатҳо, аз ҷумла картошка диққати махсус дода мешавад. Дар ин давраи ҳисоботӣ 20,0 тонна картошкаи нави супер элита аз Ҷумҳурии Олмон бо дастгирии Фонди Оғохон ба ноҳия дастрас карда шуд. Бо оғоз гардидани кишти картошка ин нави тухмӣ истифода бурда мешавад ва ҳосилнокии он дар фасли тирамоҳ муайян хоҳад гашт.

Дар ноҳияи Роштқалъа соли чорӣ аз тарафи кишоварзони ноҳия, дар майдони 1369 гектар кишти зироати хоҷагии қишлоқ дар назар дошта шудааст, ки аз ин, 589 га ғалла ва лубиёгӣҳо, 287 га картошка, 62 (2019-72) га сабзавот, 431 га ба хӯроки чорво рост меояд. Дар соли чорӣ 0,19 га бунёди боғи нав, 1 га барқароркунии боғҳои кӯҳна ва 0,43 га бунёди ҷангал ба нақша гирифта шудааст. Аз руи нақшаи сохтори кишти мавсими имсола ҳамаи хоҷагиҳо аз тухмии ғалладонагӣ ва тухмии картошка таъмин мебошанд.

Дар ҳудуди ноҳияи Рӯшон 80,5 га заминҳои партов (боир), аз ҷумла 62,05 га замини обӣ ба қайд гирифта шудааст ва ба гардиши кишоварзӣ ворид намудани онҳо яке аз вазифаҳои асосии рушди соҳаи кишоварзӣ ба ҳисоб меравад. Ҳамзамон, дар деҳаи Спонҷ азхудкунии заминҳои нав дар масоҳати 26 га ва Рошорв 30 га идома дорад.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шахру ноҳияҳои он дар ҳамкорӣ бо Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ташкилотҳои хориҷӣ барои таъмини суръати афзоиши истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ, истифодаи оқилонаи обу замин ва ба гардиши кишоварзӣ даровардани заминҳои бекорхобида, баланд бардоштани истеҳсоли маҳсулоти чорво дар ҳамаи шакли хоҷагидорӣ дар ноҳияҳои Дарвоз, Рӯшон ва Роштқалъа, баланд бардоштани ҳосилнокии зироатҳо ва таъминот бо тухмиҳои хушсифат, зиёд намудани масоҳати гармхонаҳо ва таъмини заминаи содирот ва воридотивазкунӣ, таъмини инфрасохтор ҷиҳати зиёд кардани ҳаҷми истеҳсоли молҳо, пурзӯр намудани иҷрои ваколатҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва татбиқи сиёсати давлатии соҳаи кишоварзӣ мувофиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи амнияти озуқаворӣ” ҷиҳати рушди интенсивии соҳаи кишоварзӣ ва чорӣ намудани технологияҳои нав мусоидат намоянд.

8. Рушди соҳаи сохтмон ва меъморӣ (банди 30, 32-и паём)

Нишондоди пешакии рушди соҳаи сохтмон бо нишондиҳандаҳои иҷтимоӣ иқтисодӣ, 8.1. (8.1, 8.2, 8.3, 8.4, 8.5) Фароҳам овардани шароити бехтари зиндагӣ ба аҳоли, 8.2. (8.6) Сохтмон ва таъмири тармими манзилҳои истиқоматии шахсони якҷаву танҳо, маъҷубон, пирони барҷомонда, ҷетимон ва оилаҳои камбизоат арзёби гардиданд.

8.1. (8.1, 8.2, 8.3, 8.4, 8.5) Фароҳам овардани шароити бехтари зиндагӣ ба аҳоли

8.1. Таъмин намудани марказҳои маъмурии шаҳру ноҳияҳо бо инфрасохтор ва иншооти муҳандисӣ бо дар назардошти рушди минбаъдаи онҳо аз ҳисоби ҷалби сармоягузории дохилию хориҷӣ

Татбиқи лоиҳаи инвеститсионии “Бехтар намудани шабакаҳои обтаъминкунӣ ва канализатсия дар шаҳри Хоруғ”, ки аз тарафи Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, КВД “Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ”-и Ҷумҳурии Тоҷикистон ва бонки Аврупоии таҷдид ва рушд ба имзо расонида шуд, маблағи умумии сармоягузорӣ 4 млн. доллари ИМА – ро дар бар гирифта, аз он 2 млн. доллари ИМА қарзи бонкӣ ва 2 млн. доллари ИМА – ро маблағҳои грантӣ ташкил медиҳанд. Барои таъмир ва барқарорсозии 2 истгоҳи насосҳои канализатсионӣ 39700,0 доллари ИМА ҷудо гардида, корҳои таъмирӣ ва барқарорсозӣ идома доранд. Инчунин бо бонки Аврупоии таҷдид ва рушд ва корхонаи воҳиди давлатии “Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ”-и Ҷумҳурии Тоҷикистон Лоиҳаи идоракунии партовҳои саҳти маишӣ дар шаҳри Хоруғ ба маблағи 4 млн. доллари ИМА таҳия намуда, созишномаи татбиқи он ба имзо расонида шуд.

Ҷиҳати дастрасии аҳоли ба оби нушоқӣ тибқи “Барномаи бехтар намудани таъмини аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо оби нушоқӣ барои солҳои 2008 - 2020” ба ҳолати кунунӣ 81,1 фоизи аҳолии вилоят бо оби нушоқӣ таъмин мебошад.

Аз таҳлилҳо бармеояд, ки дар се моҳи аввали соли 2020 маълумотҳои пешниҳоднамудаи мақмоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят нисбати соли 2019 бетағйир боқӣ монда, маълумотҳои нав дарҷ нагардидааст.

8.2. Андешидани тадбирҳои зарурӣ ҷиҳати таъмини рушди соҳаи сохтмон, ба стандартҳои муосир мутобиқгардонии сифати иншооти сохташаванда ва омода намудани кадрҳои сатҳи баланди соҳаи меъморӣ (банди 30 паём, ҚҲҚТ аз 03.02.2020 с., №64 банди 22, сарҳати 1);

Дар самти таъмини рушди соҳаи сохтмон ва ба стандартҳои муосир мутобиқ гардондани сифати иншооти сохташаванда шуъбаи меъморӣ ва шаҳрсозии мақмоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон корҳои назаррасро анҷом дода истодааст. Шуъба ва бахшҳои он дар шаҳру ноҳияҳои вилоят аз сифати корҳои сохтмони иншоотҳои сохташаванда назорат мебаранд.

Инчунин дар оянда бо сифати баланд бунёд намудани иншооти банақшагирифташуда ба сармеъморони шаҳру ноҳияҳои вилоят супориш дода шуд, ки ҳангоми таҳия намудани лоиҳаи биноҳо ва иншоотҳо аз ҷониби корхонаҳои лоиҳакашӣ ва дастраси пудратчиён гардидани лоиҳаҳои мазкур, бояд бо сармеъморони шаҳру ноҳияҳо мувофиқа карда шаванд.

Ҷиҳати омода намудани кадрҳои сатҳи баланди соҳаи меъморӣ кайд кардан зарур аст, ки кадрҳои соҳаи меъморӣ дар Донишгоҳи техникаи

Тоҷикистон ба номи академик М. Осимӣ факултети меъморӣ тайёр карда мешаванд.

Дар ҳудуди шаҳри Хоруғ сохтмони хонаи истиқомати 48-хучрадор, сохтмони биноҳои сеошона, чорошона ва панҷошона, сохтмони бинои Театри миллӣ, бинои мактаби замонавӣ се ошонаи таҳсилоти умумӣ №8 барои 640 хонанда, сохтмони хонаҳои истиқомати 2-блокаи 12 ошона барои кормандони ҳифзи ҳуқуқ, хобондани кубури заҳбуру заҳкаш дар маҳаллаи Теми Хоруғ, таъмир ва азнавсозии бинои литсеи Оғохон, сохтмони бисёрошонаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ, сохтмони анбори захиравии маводи озуқа барои 500 нафар, сохтмони Бонки амонатгузори «Амонатбонк ва аз таъмир баровардани идораву муассисаҳо ва корҳои ободонӣ дар шаҳри Хоруғ идома доранд.

Дар семоҳаи аввали соли 2020 дар ноҳияи Ванҷ аз ҷумла 10 иншоот ба маблағи 13 миллиону 795 ҳазору 94 сомонӣ бо ҷалби маблағҳои бучети ҷумҳуриявӣ, 2 иншоот бо маблағи 1 миллиону 440000 сомонӣ бо ҷалби маблағҳои бучети вилоятӣ, 8 иншоот ба маблағи 5 миллиону 509000 сомонӣ бо ҷалби маблағҳои ташкилотҳои хориҷӣ ва 69 адад манзилҳои шахсӣ, бо маблағи 1780000 сомонӣ сохта шудааст.

Бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 августи соли 2012, №392 ба ноҳия 76,34 га замин барои сохтмони хонаҳои истиқоматӣ ҷудо шудааст. То ин муддат дар 10 мавзӯи лоиҳаҳои тарҳи гурӯҳи маскунӣ ин маҳаллаҳо барои ҷойгиркунии 250 хонаҳои истиқоматӣ тартиб дода шуда, ба 245 оилаҳои эҳтиёҷманд қитъаҳои замин ҷудо карда шудааст.

Дар ҳудуди ноҳияи Рушон 4 ташкилоти сохтмонӣ фаъолият мекунад. Дар ҳудуди ноҳия Корхонаи воҳиди давлатии «Лоиҳакаш» ташкил ёфта, корҳои лоиҳавӣ соли равон дар ҳаҷми 2,4 ҳазор сомонӣ корҳои лоиҳакашӣ ба анҷом расонида шудааст. Мутобиқи Нақшаи генералии маркази ноҳия, дар шаҳраки Рушон биноҳои истиқомати 4-5 ошона таҳрези шудаанд.

Дар ноҳияи Роштқалқа сохтмони биноҳои истиқомати панҷошона барои хизматчиёни давлатӣ бо маблағгузори Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои 50 оила оғоз ёфта, аллақай ба маблағи 1999,0 ҳазор сомонӣ корҳои сохтмонӣ ба иҷро расонда шуданд.

Дар ноҳияҳои Дарвоз, Шугнон Ишкошим ва Мурғоб ҷиҳати таъмини рушди соҳаи сохтмон ва ба стандартҳои муосир мутобиқ гардонида аз тарафи масъулони бахшҳои меъморӣ мунтазам риояи талаботи Кодекси шаҳрсозӣ ба инобат гирифта шуда, сохта ба истифода дода мешаванд.

8.3. Вазъи таъминоти аҳоли бо қитъаи замини наздиҳавлигӣ, дарачаи қонеъ гардони мурочиати шаҳрвандон бо қитъаи замини наздиҳавлигӣ

Оид ба истифодадиҳии манзилҳои истиқоматӣ ва афзоиши манзили зист ба ҳар сари аҳоли дар 3 моҳи аввали соли 2020 қайд кардан зарур аст, ки дар ноҳияи Ишкошим 8 адад манзилҳои зист ба маблағи 443,2 ҳазор сомонӣ ба истифода дода шудаанд.

Аз шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Дарвоз, Ванҷ, Рушон, Роштқалға ва Шугнон маълумот пешниҳод нагардида, ҷиҳати истифодадиҳии манзилҳои истиқоматӣ ва афзоиши манзили зист ба як сари аҳоли дар асоси таъмини

нишондиҳандаи БМР барои солҳои 2016-2020 баҳри амалӣ намудани он чораҳои мушаххас бояд андешид.

Ба қор андохтани фондҳои асосӣ, аз ҷумла хонаҳои истиқоматӣ дар ноҳияи Ишкошим 8,6 ҳаз. м², ноҳияи Роштқалъа 8,6 ҳаз.м² ва ноҳияи Мурғоб 720 м²–ро ташкил медиҳад, ки барои таъмини аҳоли бо манзили зист шароити мусоид фароҳам оварда шудааст.

Нишондиҳандаи болозикр дар замимаи ҳисоботҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Дарвоз, Ванҷ, Рӯшон ва Шуғнон дарҷ нагардидааст.

8.4. Вобаста ба чашни 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон рафти бунёди иншооти чашнӣ (банди 32 паём);

Аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон бо мақсади иҷрои Амри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22 майи соли 2018, №АП-1059” чиҳати омодагии ҳамаҷониба ба таҷлили чашни 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарори раиси вилоят аз 8 июни соли 2018, №173 ва Нақшаи чорабиниҳо иборат аз 399 банд бо арзиши умумии 243226,8 ҳазор сомонӣ таҳия ва тасдиқ гардида, вобаста ба иҷроиши бандҳои болозикр дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ маълумот пешниҳод нагардидааст.

Дар шаҳру ноҳияҳои вилоят сохтмони 27 адад бинову иншоотҳо аз ҷониби вазоратҳо, кумитаҳо ва дигар идораҳои ҷумҳуриявӣ ба маблағи 75,5 млн. сомонӣ ба анҷом расидааст, ки 31 фоизро ташкил медиҳад.

Мувофиқи маълумотҳои шаҳру ноҳияҳои вилоят дар шаҳри Хоруғ 70 адад, ноҳияҳои Рӯшон 142, Дарвоз 96 адад, Ванҷ 86 адад, Ишкошим 76 адад, Хоруғ 67 адад, Роштқалъа 79 адад, Мурғоб 38 адад ва Шуғнон 30 адад иншоот ба нақша гирифта шудааст.

8.5. Рафти ба анҷомрасонӣ ва ба тартиб даровардани номи кӯчаву хиёбонҳо, рақамгузорию биною манзилҳои истиқоматӣ ва ғайриистіқоматӣ (ҚХҚТ аз 03.02.2020 с., №64 банди 33, сарҳати 1);

Маъракаи номгузорию кучаҳо ва рақамгузорию хонаҳо дар шаҳру ноҳияҳои вилоят идома дорад. Аз ҷумла ба ҳолати ҳозира номгузорию кучаҳо ва рақамгузорию хонаҳо дар шаҳри Хоруғ 100%, дар маркази ноҳияи Дарвоз 95%, дар маркази ноҳияи Рӯшон 100%, дар маркази ноҳияи Ишкошим 100%, дар маркази ноҳияи Роштқалъа 100%, дар маркази ноҳияи Мурғоб 100% иҷро гардид, Дар ноҳияи Ванҷ чиҳати чудо нагардидани маблағ аз тарафи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳия номгузорию кучаҳо ва рақамгузорию хонаҳо ба таъхир гузошта шудааст.

8.2. (8.6) Сохтмон ва таъмиру тармиши манзилҳои истиқоматии шахсони яккаву танҳо, маъюбон, пирони барҷомонда, ятимон ва оилаҳои камбизоат

8.6. Сохтмон ва таъмиру тармиши манзилҳои истиқоматии шахсони яккаву танҳо, маъюбон, пирони барҷомонда, ятимон ва оилаҳои камбизоат (банди 34-и паём);

Дар вилоят шумораи мурочиати шахрвандон оид ба чудо намудани қитъаи замин дар 3 моҳаи аввали соли 2020, 353 ададро ташкил дода, шумораи дархостҳои қонёкардашуда 79 адад ва қитъаи замини чудокардашуда 3,42 гектарро ташкил медиҳад.

Ҳамзамон, маълум гардид, ки мурочиати шахрвандон оид ба чудо намудани қитъаи замини наздиҳавлигӣ дар ноҳияи Ишкошим -210 (71) адад нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта кам мебошад, ки ин нишондод дар шаҳру ноҳияҳои Ванҷ -172 (1) адад, Дарвоз -103 (8) адад, Хоруғ -9 (145) адад ва Рӯшон -162 (87) ададро ташкил додааст.

Аз тарафи комиссияи ҷамъиятии назди мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Шугнон дар семоҳаи аввали соли 2020 ба 3 оилаҳои эҳтиёҷмандони ноҳия, аз ҳисоби заминҳои маҳаллии аҳолинишин ва наздиҳавлигӣ барои сохтмони хонаи истиқоматӣ қитъаи замин чудо гардид. Ба ғайр аз ин дар семоҳаи соли 2020 12 қарори раиси ноҳия ба тавсиб расонида шудааст, ки аз ин 7 адад ба истифодаи доими додани хонаи истиқоматӣ ва дигар намуди иншоотҳо мебошанд.

Дар ноҳия Ишкошим шумораи манзилҳои истиқоматӣ сол то сол зиёд гардида, дар соли 2019 тибқи маълумотҳои оморӣ 14 адад хонаҳои истиқоматӣ мавриди истифода қарор дода шудаанд. Манзил, ки ба ҳар як сари аҳоли рост меояд, 8,6 метри мураббаъро дар ноҳия ташкил медиҳад. Аммо аз сабаби номусоид будани иқлим ва боздошта шудани рафти корҳои сохтмонӣ дар семоҳаи аввали соли 2020 дар ин давра хонаҳои истиқоматии ба истифода додашуда ба қайд гирифта нашудаанд.

Дар ноҳияи Роштқалъа баҳри иҷрои Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 11.12.2010 № 603 «Дар бораи гирифтани ва ба мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо додани қитъаҳои замин барои ба гуруҳҳои заминҳои маҳалҳои аҳолинишин гузаронидани онҳо» дар ноҳия 631 га заминҳои назди ҳавлигӣ мавҷуд мебошад.

Инчунин, дар ноҳияи Мурғоб дар давраи ҳисобот ба 25 нафар аҳолии ноҳия қитъаи замини наздиҳавлигӣ чудо карда шудааст.

Оиди ба истифодадиҳии манзилҳои истиқоматӣ ва афзоиши манзили зист ба як сари аҳоли дар се моҳи соли 2020 қайд кардан зарур аст, бинобар сабаби хунокии обу ҳаво корҳои сохтмони манзилҳои истиқоматӣ пеш бурда нашудаанд.

Дар ноҳияҳои Ванҷ ва Рӯшон вобаста ба таъмин намудани аҳолии ноҳия бо қитъаи замини наздиҳавлигӣ низ чораҳои дахлдор андешида шуда, хангоми баррасии аризаҳо оид ба замин дар доираи талаботҳои қонунҳои амалкунанда арзу мурочиатҳоро дида баромада, талаботи шахрвандон қонё карда мешаванд.

Дар 3 моҳаи аввали соли 2020 дар Вилояти Мухтори Кӯхистони Бадахшон шумораи оилаҳои ба сохтмони манзилҳои истиқоматӣ ниёзманд 294 нафар буда, барои иҷрои корҳои сохтмонӣ ҳаҷми маблағи чудо гардида пешниҳод нашудааст. Шумораи оилаҳои ба таъмири манзил ниёзманд 331 нафар буда, барои корҳои таъмирӣ ҳаҷми маблағи чудо нагардидааст.

Ин нишондод дар шаҳру ноҳияҳои Хоруғ 120 нафар ба сохтмони манзилҳои истиқоматӣ ниёзманд, дар ноҳияҳои Ванҷ 84 нафар, Ишкошим

45 нафар, Мурғоб 27 нафар, Дарвоз 6 нафар, Рӯшон 6 нафар, Роштқалъа 4 нафар ва Шугнон 2 нафарро ташкил дода, масъалаи дастгирии оилаҳои ниёзманд зери назорати доимӣ қарор дорад.

Ҳаҷми маблағҳои ҷудогардида барои дастгирӣ ба оилаҳои ниёзманд дар шаҳру ноҳияҳои вилоят дар давраи ҳисоботи ҷудо нагардидааст..

Дар шаҳру ноҳияҳои Дарвоз, Ванҷ, Роштқалъа, Ишкошим ва Мурғоб дарсамти сохтмон ва таъмиру тармими манзилҳои истиқоматии шахсони яккаву танҳо, маъюбон, пирони барҷомонда, ятимон ва оилаҳои камбизоат дар ин давраи ҳисоботӣ корҳо амалӣ нагардидаанд, ки барои дастгирии оилаҳои ниёзманд ва ҷалби шахсони саховатпеша фаъолиятро пурзур намоянд.

Пешниҳод: Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои вилоят ҷиҳати баргараф намудани камбудихо аз қабилӣ надохтани лоиҳаи бино ва аз ташҳиси давлатӣ нагузаштани онҳо, бе қарори раисони шаҳру ноҳияҳо оғоз намудан ба корҳои сохтмонӣ, дар шаҳри Хоруғ бе иҷозати мақомотҳои дахлдор ҷойгир кардани дуконҳо дар қади роҳҳо, ки намуди зоҳирии шаҳрро коста мегардонанд ва назорати сусти сармеъморони шаҳр ва ноҳияҳо аз иншоотҳои сохташаванда, чораҳои таъхирнопазир андешанд.

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳоро мебоҷад, ки ҳамкориро бо Кумитаи меъморӣ ва сохтмони назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дастрас намудани нақшаи муфассали тарҳрезии (ПДП) Нақшаи генералии маркази шаҳру ноҳияҳо, марказҳои ҷамоатҳои деҳот бо як тартиби муайян тарзи ҷобачогузорию бинову иншоотҳои маъмуриву ҷамъиятӣ ва хизматрасонӣ ба роҳ монанд.

9. Рушди инфрасохтор ва нақлиёт

Нишондоди пешакии рушди соҳаи сохтмон бо нишондиҳандаҳои иҷтимоию иқтисодӣ, 9.1.(9.1) Масофаи таъмири роҳҳо, 9.2.(9.3) Дастрасии аҳоли ба хизмати нақлиёти ҷамъиятӣ/хусусӣ дар ҳудуди шаҳру ноҳия, шаҳраку деҳот, 9.3.(9.4) Ҳаҷми мусофиркашонӣ ва боркашонӣ арзёби гардиданд.

9.1. (9.1) Масофаи таъмири роҳҳо

9.1 Таъмиру таҷдиди роҳҳои маҳаллӣ бо истифода аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳо

Мувофиқи нақшаи пешбинишуда барои таъмиру нигоҳдории роҳҳои вилоят дар 3 моҳи аввали соли 2020 бо назардошти маблағгузорию мутамарказ ва нигоҳдории кормандон ба қайд гирифта нашудааст.

Ҳаҷми маблағи ҷудогардида дар давраи ҳисоботӣ барои таъмир аз худ карда шудааст, дар ноҳияҳои Рӯшон 106,0 ҳазор сомонӣ, Шугнон 739,7 ҳазор сомонӣ, Мурғоб 404,0 ҳазор сомонӣ ва Роштқалъа 279,2 ҳазор сомониро ташкил додааст.

Маълумот вобаста ба нишондоди мазкур дар замимаи ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ, ноҳияҳои Дарвоз ва Роштқалъа дарҷ нагардидааст.

Бояд зикр намуд, ки масофаи роҳҳои таъмир ва барқароркардашуда дар вилоят 2116,8 км роҳҳои дохилро дар бар мегирад.

Ин нишондод дар шаҳри Хоруғ 22 км роҳҳои дохилӣ, ноҳияҳои Ванҷ 152,8 км роҳҳои дохилӣ, Шугнон 150,3 км роҳҳои дохилӣ, Мурғоб 16 км роҳҳои дохилро ташкил додааст.

Нишондиҳандаи болозикр дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии, ноҳияҳои Дарвоз, Роштқалъа ва Рӯшон дарҷ нагардидааст.

Тибқи маълумотҳои пешниҳоднамудаи муассисаи давлатии нигоҳдории роҳҳои автомобилгарди ноҳияи Ишкошим дар семоҳаи аввали соли 2020 ба мақсади таъмиру таҷдиди роҳҳои маҳаллӣ аз ҳисоби бучети давлатӣ (сатҳи ҷумҳуриявӣ) 98,2 ҳазор сомонӣ ҷудо гардида, ин миқдор маблағ пурра аз худ карда шудааст.

9.2. (9.3) Дастрасии аҳоли ба хизмати нақлиёти ҷамиятӣ/хусусӣ дар ҳудуди шаҳру ноҳия, шаҳраку деҳот

9.3. Дастрасии аҳоли ба хизмати нақлиёти ҷамиятӣ/хусусӣ дар ҳудуди шаҳру ноҳия, шаҳраку деҳот (Нақша - ҷорабиниҳо бахшида ба солҳои 2019-2021 “Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва хунарҳои мардумӣ”)

Дар ҳудуди вилоят 64 хатсайри мусофиркашонӣ фаъолият намуда, дар тамоми шаҳру ноҳияҳо, терминалҳо ва ҷамъиятҳо ташкил карда шуда, мусофиронро бо нақлиёт таъмин менамоянд.

Дар 3 моҳаи аввали соли 2020 оид ба иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият” аз ҷониби Раёсати Хадамоти давлатии назорат ва танзим дар соҳаи нақлиёт ҷаласаи комиссияи иҷозатномадиҳӣ гузаронида шуда, дар асоси қарор ба 865 нафар соҳибони нақлиёти мусофиркашонӣ шартнома ба имзо расонида шуда, дар хатсайрҳои шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят ба аҳоли хизмат расонда истодаанд. Дар шаҳри Хоруғ ва марказҳои ноҳияҳо дар давраи ҳисоботӣ, терминалҳо ва ҷамъиятҳо мавриди санҷиш қарор дода шуда, дар натиҷа маълум гардид, ки ҷамъиятҳои мусофиркашонии вилоят ба шарту талаботҳои иҷозатномадиҳӣ мувофиқат намеkunанд ва нисбати камбудии ошкоршуда огоҳинома ба муҳлати муайян дода шуд, то ки камбудии ҷойдоштаро бартараф намоянд.

Дар ноҳияи Рӯшон хизматрасониҳои соҳаи нақлиёти истифодаи умум ва боркашонии ноҳия, тавассути корхонаҳои хурди нақлиётӣ ва соҳибкорони инфиродӣ амалӣ мегардад. Дар ноҳия дастрасии аҳоли ба хизмати нақлиёт тариқи 146 нафар ронанда дар 1 нуқтаи мусофиркашонӣ ба тарафи Душанбе ва Хоруғ анҷом дода мешавад.

Дар ҳудуди ноҳия Роштқалъа 2 хатсайри мусофиркашонӣ (Роштқалъа-Хоруғ ва Роштқалъа - Душанбе) фаъолият намуда, истодаанд.

9.3. (9.4) Ҳачми мусофиркашонӣ ва боркашонӣ

9.4. Ҳачми мусофиркашонӣ ва боркашонӣ

Дар 3 моҳи аввали соли 2020 ҳаҷми боркашонӣ тавассути нақлиёти автомобилӣ 70,7 ҳазор тонна ва мусофиркашонӣ 1714,8 ҳазор мусофирро ташкил дода, нисбати ҳамин давраи соли гузашта ҳаҷми боркашонӣ 72,2% ва мусофиркашонӣ 103 % зиёд гардидааст.

Ин нишондиҳандаҳо дар шаҳр Хоруғ боркашонӣ бетағйир ва мусофирашонӣ 125,3%, ва ноҳияҳои Ишкошим боркашонӣ 113,9% мусофиркашонӣ 141,1%, Мурғоб боркашонӣ бетағйир ва мусофиркашонӣ 33,5%, Дарвоз 56,8% ва 101%, Роштқалъа 55% ва 101,5 %, Ванҷ 141% ва 131%, Рӯшон 53% ва 112,3% ва Шуғнон 58% ва 102,2% ташкил додааст.

Ҷиҳати тақвият бахшидан ва баланд бардоштани сатҳи боркашонӣ дар ноҳияҳои Дарвоз, Роштқалъа, Рушон ва Шуғнон мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои зикргардида тадбирҳои зарурӣ роҳандозӣ намоянд.

Нишондиҳандаи баланди боркашонӣ ва мусофиркашонӣ дар ноҳияҳои Ванҷ ва Ишкошим ба назар мерасад, ки афзоиши суръати гардиши савдо таъмин шуда, ба рушди иқтисодӣ мусоидат намудааст.

Нишондиҳандаи дастрасӣ ба хизматрасонии нақлиёти мусофиркашонӣ дар сатҳи муайян таъмин карда шуда, хизматрасонии нақлиёти ҳавоӣ қаноатбахш набуда, беҳбудиро талаб менамояд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он дар [амкорб бо Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва халби соҳибкорон ҷиҳати таъмиру азнавсозии роҳҳои дохилии шаҳру ноҳияҳо, зиёд намудани [аҳми маблағгузориҳои барои таъмири ро[о ва барои беҳтар намудани таъминоти муассисаҳои хоҷагиҳои роҳи вилоят ва дастрасии аҳоли ба хизматрасонии нақлиётӣ ва афзоиши ҳаҷми мусофиркашонӣ, боркашонӣ чораҳои заруриро ро[андозб намоянд.

10. Рушди соҳаи алоқа ва технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ

Нишондоди пешакии рушди соҳаи алоқа ва технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ
10.1.(10.1, 10.2) Дастрасии аҳоли (нафар ва %-и аз аҳолии умумӣ) ба Интернет, 10.2. Ҳолати амалишавии шакли электронии дафтари хоҷагидорӣ арзёбӣ ағрдиданд.

10.1.(10.1, 10.2) Дастрасии аҳоли (нафар ва %-и аз аҳолии умумӣ) ба Интернет

10.1. Корҳои анҷомдода барои баланд бардоштани дастрасии аҳоли ба истифодабарии алоқаи мобилӣ ва Интернет, аз ҷумла шумораи истифодабарандагони алоқаи мобилӣ ва Интернет

Дар миқёси вилоят 4 ширкатҳои хусусии телефонҳои мобилӣ ба монанди «Тсел», «Мегафон», «Zet-Mobile», «Вавилон» ва «Телеком-Технолоҷӣ» фаъолияти кории худро вусъат дода, аксарияти хизматрасонии алоқаро дар вилоят расонида истодаанд. Шумораи умумии истифодабарандагони алоқаи мобилӣ аз руи маълумоти намояндагии Хадамоти назорат ва танзим дар соҳаи алоқа 116119 муштарино ташкил

дода, шумораи истифодабарандагони шабакаи Интернет 58709 ҳазор нафарро ташкил медиҳад.

Чихати дастрасии аҳоли ба алокаи мобилӣ ва интернет низ аз тарафи ширкатҳои амалкунанда тадбирҳо андешида шуда, имрӯзҳо дар марказҳои шаҳру ноҳияҳои вилоят 3G (интернети босуръат) аз тарафи ширкатҳои мобилии «Мегафон», «Билайн» ва «Тсел» ҷаъол буда, дастрасии аҳоли мебошанд.

Тибқи маълумотҳои пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Дарвоз 556 адад нуқтаи телефонӣ, аз ҷумла 161 адад дар идораю муассисаҳо ва 395 адад дар аҳолии ноҳия пайваст буда, нисбати ҷамъбасти соли 2019 бетағйир боқӣ мондааст.

Инчунин, дар ноҳия намояндагии ширкатҳои Мегафон, Вавилон ва Тсел қору ҷаъолият дошта, тибқи маълумотҳои ширкатҳои зикргардида 14250 нафар ба алокаи мобилӣ таъмин мебошанд, ки нисбат ба шумораи умумии аҳолии ноҳия 65,1 Ҷоизи аҳоли ба хизматрасонии алокаи мобилӣ дастрасӣ доранд.

Бояд тазаққур дод, ки дар ноҳияи Ванҷ ширкати ҶСП «Тоҷиктелеком» ҷаъолият дошта, нуқтаи телефонӣ ба аҳоли пайваст намуда, хизматрасонида истодааст. Инчунин, дар ноҳия намояндагии ширкатҳои «Тсел», «Мегафон», «Билайн» ва «Вавилон» қору ҷаъолият дошта, дар умум 97 Ҷоизи аҳолии ноҳия ба хизматрасонии алокаи мобилӣ дастрас мебошанд.

Аҳолии ноҳияи Ишқошим дастрасӣ ба интернет танҳо тавассути хизматрасониҳои ширкатҳои мобилӣ, аз ҷумла «Тсел» ва «Мегафон» ба роҳ монда шудааст, ки талаботи заруриро пурра қонеъ кардан наметавонад, зеро танҳо маркази ноҳия ва қисмати алоҳидаи ҷамоатҳои деҳоти Зонг, Вранг ва ба номи Аскар Замиров ба алокаи 3G дастрасӣ доранд.

Ба мақсади таъминоти аҳолии ноҳияи Мурғоб ба алокаи мобилӣ ширкатҳои Мегафон, Билайн ва Тсел ҷаъолият менамоянд, ки 60 %-и аҳолии ноҳия истифодабарандаи ҷаъоли алокаи мобилӣ ва Интернет мебошанд.

Шумораи истифодабарандагони алокаи мобилӣ дар ноҳияи Рошқалъа 14000 нафарро ташкил медиҳанд, ки асосан аз хизматрасонии алокаи мобилии ширкатҳои хусусӣ ба монанди «Тсел», «Мегафон», «Билайн» ва «Вавилон» истифода бурда истодаанд.

Дар ноҳияи Рушон зиёда аз 18000 ҳазор ё (87,6%) муштарӣ асосан аз шабакаҳои «Тсел», «Мегафон», «Билайн» ва «Вавилон» истифода мебаранд. Хизматрасонии он дар се моҳи аввали соли 2020 630,0 ҳазор сомони ро ташкил намуд. Дар 5314 хоҷагии ҳудуди ноҳия (9,2%) ва 18683 нафар (68,9%) ба алокаи мобилӣ дастрасӣ доранд.

Шумори истифодабарандагони алокаи мобилӣ ва интернет дар шаҳри Хоруғ зиёда аз 21 ҳазор нафар мебошанд.

Бояд қайд намуд, ки соҳаи алоқа дар шаҳри Хоруғ дар ҳолати ногувор қарор дорад. Сабаб дар он аст, ки аз тарафи одамони ҷиноятпеша симҳои телефон дар қисми маҳаллаҳои шаҳр, ба хоҷагии фуруши металлӣ ранга, бурида шудаанд. Идораи «Тоҷиктелеком»-и вилоят қудрати барқароркунии симҳоро ва мутаносибан алоқаро надорад. Ин ҳолат тайи солҳои охир

давом ёфта истодааст. Аз ин рӯ, қисми аҳолии шаҳр дастрасӣ ба алоқаи телефониро надорад. Азбаски аксарияти аҳолии шаҳр соҳиби телефонҳои мобилӣ мебошанд, ба барқароркунии алоқаи телефонӣ тавачҷуҳи дахлдор зоҳир карда намешавад.

Дар ҳудуди ноҳияи Шуғнон хизматрасонии соҳаи алоқа ва фазои иттилоотинон Қитъаи минтақавии «Тоҷиктелеком»-и Хадамоти алоқаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба зимма дошта, дар баробари он бештари нуқтаҳои хизматрасонии ширкатҳои алоқаи мобилии «Тселл», «Вавилон», «Билайн» ва «Мегафон» фаъолият менамоянд.

10.2. Ҳолати амалишавии шакли электронии дафтари хоҷагидорӣ

Тибқи маълумоти пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Ишқошим шумора ва номгӯи хизматрасониҳои давлатие, ки дар шакли электронӣ пешкаш карда мешаванд, аз сабаби пайваст набудани ноҳия ба шабакаи интернет дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда нашуда, бо ҳамин сабаб шумораи истифодабарандагони фаъол низ хело кам мебошанд.

Барои дар шакли электронӣ хизматрасонӣ намудан сохторҳои молиявии ноҳияи Мурғоб чораҳои заруриро андешада истодааст. Ҳисобии истифодабарии ва пардохти кувваи барқ ба тариқи электронӣ ба роҳ монда шуд.

Дар бахши омили ноҳияи Роштқалъа зиёда аз 10 намуди ҳисоботҳо дар шакли электронӣ пешкаш гардида истодаанд. Инчунин андозги гайриманқул низ ба тариқи электронӣ пеш бурда мешавад.

Айни ҳол дар ноҳияи Рӯшон хизматрасонии давлатӣ аз ҷумла, истифодаи шакли электронии дафтари хоҷагӣ дар ҷамоатҳои деҳоти ноҳия ҷорӣ карда нашуда, оид ба ин масъала мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳия корҳои омодагиро бурда истодааст.

Истифодаи технологияи иттилоотинон коммуникатсионӣ дар сохторҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳия сол то сол беҳтар шуда истодааст. Феълан, дар бахшҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Шуғнон 66 адад, аз ин шумора дар дастгоҳи раиси ноҳия 24 адад, дастгоҳи ҷамоатҳо 42 адад қарор доранд. Нозироти андоз, Раёсати молия, дар бахши Агентии омили ноҳия, бонкҳо бо шабакаи Интернет пайваст мебошанд. Аксари бонкҳо дар фаъолиятшон аз сомона ва суроғаи электронӣ истифода мекунанд.

Бобати пайваст намудани дастгоҳи раиси ноҳияи Шуғнон ба шабакаи Интернет корҳои муайян анҷом ёфта истодаанд. Айни замон муовинони раиси ноҳия, роҳбари дастгоҳи раиси ноҳия, шӯбаю бахшҳои дастгоҳ ва мақомоти маҳаллӣ тавассути модем бо интернет кор мекунанд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он дар якҷоягӣ бо Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Хадамоти алоқаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати таъмини дастрасии аҳолии ноҳияҳои Ишқошим ва Рӯшон ба шабакаи интернет, ҷиҳати ҷорӣ намудани пешбурди шакли электронии

дафтари хочагидорӣ дар ҷамоатҳои деҳоти шаҳру ноҳияҳо чораҷӯӣ намоянд.

11. Вусъати шуғли пурмахсул

Арзёбии раванди рушди иҷтимоию иқтисодии вилоят ва шаҳру ноҳияҳо бо таъмини вусъати шуғли пурмахсул бо нишондиҳандаҳои 11.1.(11.1, 11.5) Таъмини шаҳрвандони корҷӯӣ ва бекор бо ҷойи кори доимӣ, 11.2. (11.2, 11.3) Фаъолияти марказҳои таълимии калонсолон ба касбомӯзӣ фаро гирифтани калонсолон, гурӯҳҳои осебпазир, аз ҷумла занону ҷавонон ва таъмини шуғлнокии онҳо, 11.3. (11.4) Рафти таъсиси ҷойҳои корӣ, арзёбӣ гардиданд.

11.1.(11.1, 11.5) Таъмини шаҳрвандони корҷӯӣ ва бекор бо ҷойи кори доимӣ

11.1. Ҳолати бозори меҳнат ва муҳочирати меҳнатӣ.

Дар се моҳи аввали соли 2020 дар қайди шуъбаҳои Агентии меҳнат ва шуғли аҳолии шаҳру ноҳияҳои вилоят 4717 нафар буда, ба 4711 нафар мақоми бекорӣ дода шудааст, ки аз он 2339 нафарро занҳо ташкил медиҳанд.

Дар давраи ҳисоботӣ шумораи бекорони расман ба қайдгирифта, нисбат ба соли гузашта дар шаҳри Хоруғ +129 нафар (223), ноҳияи Ишкошим +45 нафар (465 нафар) ва Мурғоб +12 нафар (1204 нафар) зиёд гаштааст, ки андешидани чораҳоро барои паст намудани сатҳи бекорӣ тақозо менамояд.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Рӯшон -260 нафар (178 нафар), Шуғнон -91 нафар (352 нафар), Дарвоз -35 нафар (1096) нафар ва Ванҷ бетағйир (163 нафар ҳамагӣ шумораи бекорон) кам гардидааст, ки дар сатҳи зарурӣ ба роҳ мондани фаъолияти мақомотҳои дахлдор дар таъмини бекорон бо ҷойҳои корӣ дарак медиҳад.

Вазъи қиёсии шумораи муҳочирони меҳнати ба қайд гирифташуда нисбат ба аҳолии қобилияти меҳнатӣ дошта дар шаҳру ноҳияҳои вилоят ноҳияи Рӯшон 49,9% (ҳамагӣ 6926 нафар дар муҳочирати меҳнати қарордоранд), Ишкошим 36,8% (5041 нафар), Мурғоб 11,1% (1181 нафар), Шуғнон 27,4% (7875 нафар), Ванҷ 14,9% (4470 нафар) ва Дарвоз 13,3% (1585нафар)-ро ташкил медиҳад.

Дар давраи ҳисоботӣ маълумоти ноҳияи Роштқалъа дарҷ нагардидааст.

Вазъи қиёсии баланди шумораи муҳочирони меҳнати нисбат ба аҳолии қобилияти меҳнатӣ дар шаҳру ноҳияҳои Рӯшон ва Ишкошим ба назар расида, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳоро зарур аст, ки дар таъсиси ҷойҳои нави корӣ ва беҳтар намудани вазъи рушди иҷтимоию иқтисодӣ чораҳои иловагӣ андешанд.

11.5. Андешидани чораҳо ҷихати паст кардани шиддати муҳочирати меҳнатӣ, ҳалли масъалаҳои диверсификатсияи муҳочирати меҳнатӣ (банди 73 паём)

Шуъбаи Хадамоти муҳочират дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон дар давоми семоҳаи аввали соли 2020 ҷихати таъмини 23 нафар

муҳочирони меҳнати баргашта бо ҷойи кор ба Агентии меҳнат ва шуғли аҳоли равона карда шуда, 7 нафари онҳо бо кори доимӣ таъмин карда шуда, ба дигарон тавсияҳо дода шуданд.

Бо мақсади паст кардани шиддати муҳочирати меҳнатӣ ва барои ҳалли масъалаҳои диверсификатсияи муҳочирати меҳнатӣ мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Ишкошим, Дарвоз ва Рушон пайваста тадбирҳои судманд ва амалӣ андешида истодааст. Ҳамзамон, баҳри паст намудани шиддати муҳочирати меҳнатӣ курсҳои омӯзишӣ ташкил шуда истодаанд, ки омил ва таъсиси ҷойҳои нави корӣ ва таъмин гардидан бо шуғл мебошад.

Вобаста ба зербанди мазкур дар ҳисоботҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Ванҷ, Мурғоб, Роштқалъа ва Шуғнон маълумоти муфассал дарҷ нагардидааст.

11.2. (11.2, 11.3) Фаъолияти марказҳои таълимии калонсолон ба касбомӯзӣ фаро гирифтани калонсолон, гурӯҳҳои осебпазир, аз ҷумла занону ҷавонон ва таъмини шуғлнокии онҳо

11.2. Андешидани тадбирҳои мушаххас ҷиҳати саросар соҳибкасб кардани аҳоли (калонсолон, аҳолии бекасб), беҳтар намудани сифати таҳсилот ва касбомӯзӣ дар муассисаҳои таълимӣ (бандҳои 70, 72 паём)

Тибқи Барномаи мусоидат ба шуғли аҳоли дар шаҳри Хоруғ 75 нафар шаҳрвандони бекор ба касбомӯзӣ фаро гирифта шуданд (15 нафар дузанда, 15 нафар каннод, 15 нафар маҳсгар, 15 нафар кафшергари барқӣ ва 15 нафар кафшергар). Аз шумораи умумии шаҳрвандони бекор, ки ба касбомӯзӣ фаро гирифташуданд 43 нафар занон, 32 нафар ҷавонписарон ва 18 нафарашон ҷавондухтарон мебошанд.

Дар 3 моҳи соли 2020 аз ҳисоби Барномаи мусоидат ба шуғли аҳоли дар ноҳияи Дарвоз ба омӯзиши забони русӣ 20 нафар дар Ҷамоати деҳоти Сағирдашт 20 нафар бо ихтисоси муҳосиб ва кор бо компютер ва 20 нафари дигар бо ихтисоси бофанда дар Ҷамоати деҳоти Қалъаихум, ки дар умум 60 нафарро ташкил медиҳанд, фаро гирифта шуда, баъди ба анҷом расидани курсҳои мазкур бо шаҳодатномаи таҳасусӣ ва идрорпулӣ (стипендия) таъмин карда шудаанд.

Дар муассисаҳои таълимии шуъбаи Агентии меҳнат ва шуғли аҳолии ноҳияи Ванҷ 9 ихтисосро ба касбомӯзон аз рӯи самтҳои барномаи мусоидат ба шуғл ва худмаблағгузорӣ ба таълими таҳсилоти касбӣ фаро гирифтааст, ки 15 нафар дӯзанда, 16 нафар бофандагӣ, 15 нафар омзиши фанни забони русӣ, ки ҷамъ 46 нафарро ташкил медиҳад.

Дар ноҳияи Шуғнон дар самти касбомӯзӣ 45 нафар занон ва 7 нафар ҷавонон аз ҳисоби Барномаи мусоидат ба шуғли аҳоли ройгон ба касбомӯзӣ фарогирифта шуданд. Дар самти фаъолияти соҳибкорӣ ба дастгирии занон низ аҳмияти зарурӣ дода шуда, ба 8 нафар занони бекор ба маблағи 23200 сомонӣ кӯмаки молиявӣ пардохт гардид. Барои рушди ҳунариҳои мардумӣ бошад дар ин давра ба 6 нафар занони хонашин маблағи 15500 сомонӣ қарзҳои имтиёзнок барои дӯзандагӣ, барои бофандагӣ, пухту пази маҳсулоти нонӣ ва қанодӣ дода шуд, ки дар ин

давом аз ҳисоби курсҳои худмаблағгузорӣ 10 нафар шаҳрвандон бо ихтисосҳои бофанда, 18 нафар бо ихтисос омӯзгорӣ забони русӣ мурочиат намуд, соҳиби шаҳодатнома гардиданд.

Дар ноҳияи Ишкошим дар семоҳаи аввали соли 2020 ба 20 нафар бо маблағи 42 ҳазор сомонӣ қарзи имтиёзнок барои фаъолияти соҳибкорӣ пардохт гардид, ки ин ҳам яке аз равандҳои таъсиси ҷойҳои корӣ мебошад. Дар иртибот ба ин масъала дар семоҳаи аввали соли 2020 112 нафар корҷӯёни дар қайд буда, ба корҳои мувофиқ ба шароити зисташон дар идораву муассисаҳои давлатӣ, ташкилотҳои новобаста аз шакли моликиятҳои гуногун сафарбар гардиданд.

Дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Рӯшон, Роштқалъа ва Мурғоб вобаста ба масъалаи мазкур маълумот пешниҳод карда нашудааст.

Дар натиҷаи ярмаркаҳои ҷойҳои нави кории гузаронидашуда, дар ноҳияи Роштқалъа 140 нафар ба касбомӯзӣ, дар ноҳияи Дарвоз 100 нафар, дар ноҳияи Ванҷ 70 нафар корҷӯён ба касбомӯзӣ фаро гирифта, дар ноҳияи Ишкошим 50 нафар, дар ноҳияи Мурғоб 30 нафар ва дар шаҳри Хоруғ 75 нафар барои касбомӯзӣ фаро гирифта шуданд.

11.3. Бо шуғл таъмин намудани сокинони маҳаллӣ, бахусус занону духтарон ва ҷавонон, рушди ҳунарҳои мардумӣ (банди 72 паём)

Дар доираи татбиқи Нақшаи чорабиниҳои “Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ” барои рушди ҳунарҳои мардумӣ, аз қабилӣ дузандагӣ, бофандагӣ, муҳрабофӣ тоқидӯзӣ, қурорқдӯзӣ, оҳангарии заргарӣ ва ғайра аз ҷониби шуъба ва бахшҳои Агентии меҳнат ва шуғли аҳоли дар шаҳр ва ноҳияҳои вилоят ба 37 нафар шаҳрвандони бекор маблағи 102800 сомонӣ қарзи имтиёзнок дода шудааст, ки дар шаҳри Хоруғ ба 10 нафар маблағи 33000 сомонӣ, ноҳияи Ванҷ ба 6 нафар маблағи 18000 сомонӣ, ноҳияи Шуғнон ба 7 нафар маблағи 21200 сомонӣ, ноҳияи Роштқалъа ба 10 нафар маблағи 19600 сомонӣ, ноҳияи Рӯшон ба 4 нафар маблағи 11000 сомонӣ мебошад.

Аз ҳисоби Барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳоли ва тариқи худмаблағгузор 331 нафар шаҳрвандони шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят ба омӯзиши касбу ҳунарҳои мардумӣ аз ҷумла дӯзданда 76 нафар, бофанда 96 нафар, тоқидӯз 45 нафар, дастаки тайёр намудани маҳсулоти пашмин 25 нафар, ошпаз 23 нафар, қаннод 21 нафар кафшергар 45 нафар фаро гирифта шуданд.

11.3. (11.4) Рафти таъсиси хой[ои кор]

11.4. Рафти таъсиси ҷойҳои корӣ (банди 73 паём)

Давоми се моҳи соли 2020 дар вилоят 305 адад ҷойҳои нави корӣ таъсис дода шуда, нисбати нишондиҳандаҳои соли гузашта 151 адад ё худ 98,0 фоиз зиёд мебошад.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Рӯшон 130% (251/192), Ванҷ 66,8% (109/163), Ишкошим 55,9% (260/465) ва Шуғнон 19% (67/352) ташкил намудааст.

Нишондиҳандаи болозикр дар ноҳияи Роштқалъаба 14,8% (чойҳои кори таъсисдода шуда, 34 адад шумораи бекорони расман ба қайдгирифташуда 229 нафар) баробар буда, дар ноҳияҳои Мурғоб 0% (0/1204) ва Дарвоз 7,7% (85/1096) ташкил намуда, барои бекорони расман ба қайд гирифташуда шумораи чойҳои кори нав нокифоя буда, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои болозикр дар яққоягӣ бо вазоратҳои саноат ва технологияи нав, меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таҳсис додани чойҳои нави корӣ фаъолиятро пурзур намоянд.

Гузариши ямаркаи чойҳои корӣ нисбати соли 2019 аз ҷониби шуъба ва бахшҳои Агении меҳнат ва шуғли аҳоли дар шаҳру ноҳияҳои вилоят -36 маротиба (ҳамагӣ 16 маротиба) кам гардидааст.

Дар се моҳи аввали соли 2020 аз ҷониби бахши Агении меҳнат ва шуғли аҳоли дар ноҳияҳои Дарвоз 3 маротиба ямаркаи ҷои кори ҳоли бо 85 таъсиси чойҳои нави корӣ, аз ин шумора 80 нафар бо корӣ доимӣ таъмин гардидаанд, ки ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Ванҷ 3 маротиба ямарка бо 109 таъсиси чойҳои нави корӣ, Рӯшон 1 маротиба ямарка бо 251 таъсиси чойҳои нави корӣ, Шугнон 1 маротиба ямарка бо 67 таъсиси чойҳои нави корӣ, Ишкошим 6 маротиба ямарка бо 880 таъсиси чойҳои нави корӣ, Роштқалъа 2 маротиба ямарка бо 1485 таъсиси чойҳои нави корӣ, 140 нафар ба касбомӯзӣ ва 22 нафар бо корӣ доимӣ ва Мурғоб 1 маротиба ямарка бо 6 таъсиси чойҳои нави корӣ гузарида шудааст.

Шумораи чойҳои корӣ нисбати соли гузашта дар ноҳияҳои Роштқалъа +1462 адад, Шугнон +1020 адад ва Ванҷ +702 адад зиёд гардидааст, ки самаранокии фаъолияти ин ноҳияҳо ба назар мерасанд.

Дар ямаркаи гузаридашуда дар ноҳияи Рӯшон аз 192 нафар бекорон расман ба қайд гирифта шуда, 50 нафар ё 26% бо ҷойи кори доимӣ таъмин гардидаанд.

Ин нишондиҳанда дар шаҳру ноҳияҳои Мурғоб 17 нафар ё 47,2%, Ванҷ 33 нафар ё 20%, Шугнон 59 нафар ё 16,7%, Ишкошим 40 нафар ё 8,6%, Дарвоз 80 нафар ё 7,2% ва Роштқалъа 18 нафар ё 7,8% бо ҷойи кори доимӣ таъмин гардидаанд.

Самаранокии гузариши ямаркаи ҷойи корҳои ҳоли ва таъмини бекорон бо ҷойи кор дар ноҳияҳои Рӯшон ва Мурғоб дар сатҳи хуб таъмин карда шуда, дар боқимонда шаҳру ноҳияҳо ҷиҳати баланд бардоштани самаранокии ямаркаҳо тадбирҳо судманд саривақт андешида шаванд.

Бо мақсади паст кардани шиддати бекорӣ дар бозори меҳнат ба шаҳрвандони бекоре, ки хоҳиши фаъолияти соҳибкорӣ доранд, аз тарафи шуъба ва бахшҳои Агентӣ дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят барои рушди соҳибкорӣ ба 124 нафар ба маблағи 331870 сомонӣ қарзи имтиёзнок дода шуд. Аз ҷумла дар шаҳри Хоруғ ба 23 нафар маблағи 70000 сомонӣ, ноҳияи Ванҷ ба 19 нафар маблағи 61900 сомонӣ, ноҳияи Рӯшон ба 25 нафар маблағи 65600 сомонӣ, ноҳияи Шугнон ба 22 нафар маблағи 64700 сомонӣ, ноҳияи Роштқалъа ба 32 нафар маблағи 61400 сомонӣ ва ноҳияи Ишкошим ба 3 нафар маблағи 8270 сомонӣ дода шудааст. Шуъба ва

бахшҳои Агентии меҳнат ва шуғли аҳоли дар шаҳр ва ноҳияҳои вилоят 130 нафаро ба корҳои музднокӣ ҷамъиятӣ ҷалб намуданд, ки дар шаҳри Хоруғ 15 нафар, ноҳияи Дарвоз 10 нафар, ноҳияи Ванҷ 20 нафар, ноҳияи Рушон 20 нафар, ноҳияи Шугнон 20 нафар, ноҳияи Роштқалъа 35 нафар ва ноҳияи Мурғоб 10 нафар мебошанд. Корҳои музднокӣ ҷамъиятӣ барои ободонӣ ва кабудизоркунии маҳал, тоза намудани ҷӯйю каналҳо, таъмири роҳҳо ва корҳои соҳилмустваҳкамкунӣ равона карда шуданд.

Пешниҳод: Ба мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он зарур аст, ки дар ҳамкорӣ бо Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, барои баланд бардоштани дараҷаи бо ҷойи кор таъмин намудани шаҳрвандони корҷӯй ва бекор, таъмини самаранокии гузаронидани ярмаркаҳои ҷойи кории ҳолӣ, васеъ намудани фарогирии шаҳрвандон ба омӯзиши касбу ҳунароҳо ва вусъат додани ҳунароҳои мардумӣ тадбирҳои мушаххас андешанд.

12. Рушди сармояи инсонӣ (маориф) **(бандҳои 53, 54, 56, 57, 59, 60, 85-и паём)**

Нишондоди пешакии рушди маориф бо нишондиҳандаҳои иҷтимоию иқтисодӣ, 12.1.(12.1) Бехтар намудани ҳолати муассисаҳои таълимӣ, таъминот бо китобҳои дарсӣ, 12.2. (12.2, 12.4) Фарогирии қудакони то синни мактабӣ бо таҳсилоти то мактабӣ, 12.3. (12.3, 12.5, 12.6) Баланд бардоштани сифати таълим, 12.4. (12.7) Мутоилаи китобҳои бадеи, зиёд намудани фонди китобхонаҳои соҳавӣ дар муассисаҳои таълимӣ, 12.5 (12.8, 12.9) Баргузор намудани азмуни “Фуруғи субҳи доноӣ” ва олимпиадаҳои вилоятӣ, шаҳри ва ноҳиявӣ ва ҳавасмандгардонии ғолибони озмунҳои мазкур, арзёби гардиданд.

12.1.(12.1) Бехтар намудани ҳолати муассисаҳои таълимӣ, таъминот бо китобҳои дарсӣ

12.1. Бунёди мактабҳои нав, сохтмони синфхонаҳои иловагӣ, рафти таъсиси муассисаҳои томактабӣ ва барқарорсозии муассисаҳои таълимии садамавӣ ва инфрасохтори муассисаҳои таълимӣ хусусан дар деҳоти дурдаст

Дар семоҳаи аввали соли 2020 аз тарафи шӯъбаи сохтмони асосии мақомоти ВМКБ дар ноҳияи Шугнон қудакистони №2-и ноҳия бо арзиши сметагии 2260 ҳазор сомонӣ сохта шуда истодааст, ки то ба имрӯз ба малағи 405,3 ҳазор сомонӣ корҳо аз худ карда, сохтмонаш идома дорад.

Инчунин, аз тарафи Дирексияи сохтмони иншоотҳои ҳукумати Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон сохтмони қудакистон бо арзиши харҷномавии 8,5 млн сомонӣ барои 200 нафар қудак дар ноҳияи Ванҷ идома дорад.

Аз тарафи Дирексияи сохтмони иншоотҳои ҳукумати Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон сохтмони муассисаи таълимии №9-и ноҳияи Рушон бо 25 синфхона барои 640 ҷой, арзиши сметагӣ 16409,0 млн сомонӣ идома дошта, то инҷониб ба маблағи 2 млн ҳазор сомонӣ корҳо анҷом дода шудаанд, сохтмони бинои маъмурии шӯъбаи маорифи ноҳияи Рушон бо арзиши харҷномавии 1,5 млн сомонӣ, сохтмони бинои муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №8 дар шаҳри Хоруғ бо маблағи 3,5 млн сомонӣ, сохтмони биноҳои муассисаи таҳсилоти миёнаи

умумии рақами 2 бо маблағи умумии 5941,0 млн сомони ва муассисаи таҳсилоти умумии рақами 29 бо маблағи 1110,0 млн сомони дар ҷамоати деҳоти Сағирдашти ноҳияи Дарвоз бо маром идома доранд.

Таҳлилҳо муайян намуд, ки шумораи норасоии китобҳои дарсӣ пешниҳод дар ноҳияҳои Ишкошим 15261 адад, Ванҷ 12079 адад, Дарвоз 10800 адад, Роштқалъа 8564 адад, Мурғоб 2302 адад, Рӯшон 1900 адад ва Шугнон 1050 ададро ташкил дода, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин ноҳияҳоро зарур аст, ки дар ҳамкорӣ бо Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати бартараф кардани мушкилии мазкур чораҳои зарурӣ андешанд.

Дар давраи ҳисоботи маълумот оид ба норасоии китобҳои дарсӣ аз ВМКБ, шаҳри Хоруғ ва ноҳияи Роштқалъа пешниҳод нагардидааст.

Норасоии китобҳои дарсӣ фарқият нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар ноҳияҳои Ванҷ +10601 адад, Роштқалъа +5264 адад, Дарвоз +3800 адад ва Ишкошим +15016 зиёд гашта, дар ноҳияҳои Мурғоб ва Рӯшон нишондиҳандаи мазкур нисбати соли 2019 бетағйир боқӣ мондааст, ки масъулини соҳаро зарур мебошад чораҳои мушаххас андешанд.

Ҳамзамон, ин дар ноҳияҳои Шугнон-4450 адад кам гашта, самаранокии фаъолияти Вазорати маориф ва илм ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳоро инъикос менамояд.

Ҳамзамон, дар ноҳияҳои Дарвоз 5 адад, Ванҷ 13 адад, Рӯшон 2 адад, Шугнон 15 адад ва Ишкошим 9 мактабҳо дар ҳолати садамавӣ қарордошта, ҳамчун омили боздорандаи рушди соҳа махсуб ёфта, барои бартараф намудани он чораҳои дахлдор андешида шаванд.

Дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳалли ҳокимияти давлатии ВМКБ ва ноҳияҳои Роштқалъа ва Мурғоб маълумот ба банди мазкур пешниҳод нагардидааст.

12.2. (12.2, 12.4) Фарогирии кудакони то синни мактабӣ бо таҳсилоти то мактабӣ

12.2. Фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти томактабии кӯдакон ва васеъ намудани фоизи фарогирии онҳо, ба роҳ мондани таҳсилоти ғайрианъанавӣ ва алтернативии омода намудани кӯдакон

Дар вилоят 29460 кӯдаки синни то 5-сола мавҷуд буда, аз ин теъдод 2064 нафар кӯдак ба кӯдакистон ва 6455 нафар кӯдак ба Маркази рушди барвақтии кӯдак фаро гирифта шудааст, дараҷаи фарогириӣ 28,9% ташкил додааст.

Дар ноҳияи Дарвоз шумораи умумии кӯдакон 662 нафар (+28, фарогириӣ 104%) Рӯшон шумораи умумии кудакон 315 нафарро ташкил дода, (нисбати соли гузашта +6 нафар зиёд гашта, фарогирии кӯдакон дар Муассисаҳои томактаби 100%), ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Ишкошим шумораи умумии кӯдакон 310 нафар (-2 нафар, фарогириӣ 99%), Мурғоб шумораи умумии кӯдакон 150 нафар (+10 нафар, фарогириӣ 0%) ташкил додааст, ки аз самаранокии фаъолияти соҳаи мазкур шаҳодат медиҳад.

Мавриди зикр аст, ки вобаста ба нишондиҳандаҳои мазкур дар замимаи ҳисоботҳои шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Ванҷ, Роштқалъа ва Шуғнон маълумот дарҷ нагардидааст.

Дар ноҳияи Ванх аз тарафи Дирексияи сохтмони иншоотҳои назди Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон сохтмони боғчаи бачагона барои 200 нафар кӯдак оғоз гардидааст.

Инчунин, сохтмони 1 адад кӯдакитон, 3 адад маркази инкишофи барвақтии кудакон дар иншоотҳои ҷашнӣ бахшида ба 30-солагии Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нақша гирифта шудааст.

Маълумотҳои пешниҳод намудаи шаҳру ноҳияҳои ВМКБ дар давраи ҳисоботӣ нисбати охири соли гузашта бетағйир боқӣ мондааст.

12.4. Андешидани чораҳо барои бунёди як муассисаҳои томақтабӣ дар як деҳа ва маҳалҳои аҳолинишине, ки аз 100 хоҷагӣ зиёд доранд (банди 85 паём), (бо иловаи маълумоти шумораи маҳалҳои аҳолинишин, ки зиёда аз 100 хоҷагӣ доранд ва мавҷудияти муассисаҳои томақтабӣ дар онҳо);

Баҳри бунёди муассисаҳои томақтабӣ дар деҳаҳо ва маҳаллаҳои аҳолинишине, ки дар онҳо зиёда аз 100 хоҷагӣ доранд, корҳои фаҳмондадиҳӣ бо аҳли ҷомеа идома дорад ва чораҳо андешида мешаванд.

Дар ҷамоати деҳоти Поршеневи ноҳияи Шуғнон аз тарафи шӯъбаи сохтмони асосии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят сохтмони кудакитон барои 100 нафар кудак бо маблағи 2260 млн сомонӣ, дар маркази ноҳияи Ванҷ аз тарафи Дирексияи сохтмони иншоотҳои ҳукумати Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон сохтмони кудакитон барои 200 нафар кудак бо маблағи 8,5 млн сомонӣ бомаром идома дорад.

{амзамон, аз тарафи Хадамоти Оғохон оид ба маориф дар ноҳияи Ишкошим сохтмони маркази инкишофи кудак барои 90 нафар кудакон бо арзиши харҷномавии 3 млн 188 ҳазор сомонӣ дар арафаи анҷомёбӣ қарор дорад.

12.3. (12.3, 12.5, 12.6) Баланд бардоштани сифати таълим,

12.3. Корҳои анҷомдода барои баланд бардоштани сифати таълим дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот (кабинетҳои фаннӣ) ва бартараф намудани норасоии кадрҳои омӯзгорӣ, гузаронидани такмили ихтисоси омӯзгорон, хавасмандгардонии омӯзгорони ҷавон (банди 57 паём);

Дар муассисаҳои таълимии вилоят 50 адад синфхона бо равияҳои ҷамъиятӣ-гуманитарӣ, табиӣ - риёзи мутобиқ ба талаботи замон ташкил карда шудаанд.

Ҷамъбасти сатҳи сифати дониши хонандагони МТМУ-и вилоят дар семоҳаи соли 2020 тибқи ҳисоботҳои пешниҳодгардидаи шӯъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои вилоят сатҳи дониши 1417-хонанда мавриди санҷиш қарор дода шуд, ки сатҳи сифати дониши хонандагон 68 %, азхудкунӣ 80%-ро ташкил медиҳад. Дар семоҳаи соли 2020 аз тарафи шӯъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳо 20 муассисаи таълимӣ аз аттестатсия ва

8-муассисаи таълимӣ аз аккредитатсияи давлатӣ гузаронида шуда, барои фаъолияти минбаъдаи онҳо иҷозатнома ва шаходатномаи аккредитатсияи давлатӣ дода шуд.

Ба хотири азхудкунии амиқи донишҳои замонавӣ ба таълими фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ диққати бештар зоҳир гардид. Вобаста ба ин солҳои 2020-2040 «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» эълон карда шуд.

Дар давоми семоҳаи аввали соли 2020, 329 нафар омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ, омӯзгорони фанҳои физикаю химия, математика, суруду мусиқӣ, забон ва адабиёти тоҷик, забони англисӣ, таъриху ҳуқуқ ва забони русӣ дар курсҳои 12-рӯзаи такмили ихтисос фаро гирифта мешаванд.

Барои соли таҳсили 2020- 2021 тибқи нақшаи Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои муассисаҳои таълимии вилоят 152 адад квотаи Президентӣ ҷудо гардидааст, ки ин теъдод нисбати ноҳияҳо чунин аст: Аз ин теъдод барои ноҳияи Дарвоз 18 адад, барои ноҳияи Ванҷ 23 адад, барои ноҳияи Рушон 23 адад, барои ноҳияи Шугнон 17 адад, барои ноҳияи Роштқалъа 21 адад, барои ноҳияи Ишкошим 26 адад ва барои ноҳияи Мурғоб 25 адад пешбинӣ гардидааст. Айни замон, дар ноҳияҳо озмуни квотаи Президентӣ гузаронида шуда, даҳаи дуҷуми моҳи апрели соли ҷорӣ даври ҷумҳуриявӣ ҷамъбаст карда мешавад.

Дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ ва ноҳияи Ишкошим вобаста ба банди мазкур маълумот пешниҳоднагардидааст.

12.5. Миёни калонсолону хонандагон ҷорӣ кардани мутолиаи китобҳои бадеӣ (банди 59 паём);

Дар тамоми муассисаҳои таълимии шаҳр ва ноҳияҳои вилоят дар байни хонандагон ва калонсолон хондан ва мутолиаи китобҳои бадеӣ ба роҳ монда шуда, ин раванд алақай дар ҳукми анана даромадааст. Тасмим гирифта шудааст, ки ҳар як калонсол ва хонандагон дар як сол на камтар аз панҷ адад китоби бадеӣ мутолиа намояд.

12.6 Тадбирҳои андешидашуда ҷиҳати ба таври васеъ ба роҳ мондани омӯзиши забонҳои тоҷикӣ ва русиву англисӣ (банди 56 паём);

Раёсати маорифи ВМКБ ба вазъи таълими фанҳои забони русӣ ва забони англисӣ диққати махсус зоҳир намуда ба таълимӣ фанни забони русӣ 504 нафар омӯзгорон машғуланд, ки 466 нафарашон дорои маълумоти олий, 13 нафар олии нопурра, 25 нафар миёнаи махсуси педагогӣ мебошанд. Таълими забони англисиро 383 нафар омӯзгор ба ӯҳда доранд, ки аз онҳо 306 нафар бо маълумоти олий, 8 нафар маълумоти олии нопурра, 54 нафар миёнаи махсуси педагогӣ мебошанд.

Дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии вилоят ба таълими фанни забони русӣ 504 нафар омӯзгорон машғул мебошанд, ки 466 нафарашон дорои маълумоти олий, 13 нафар олии нопурра, 25 нафар миёнаи махсуси педагогӣ ва 26 нафар ғайриихтисос мебошанд, ки нисбати охири соли гузашта бетағйир боқӣ мондааст.

Тибқи Барномаи таълимии Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон барои омӯзиши забони русӣ аз синфи 2 то 11 26-соат дар як ҳафта ва барои омӯзиши забони англисӣ аз синфи 3 то 11 ҳамагӣ 18-соат чудо шудааст, ки ин сарбори тибқи нақшаи таълимӣ ниҳоят кам буда, забон ва адабиёти рус ҳамгиро дарс дода мешаванд.

Зиёда аз 90 фоизи омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти умумии фанҳои забони русӣ ва англисӣ аз курсу семинарҳо гузаштаанд.

Ба мақсади чуқур аз худ намудани фанҳои забонҳои русӣ ва англисӣ дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят кӯдакони синни томактабӣ, хонандагони МТМУ дар курсҳои пулакии Марказҳои таълимии «Ирфон», «Логос», «Умники и умниғх» ва дар Маркази ҷавонон маҳорати забондонии худро такмил дода истодаанд. Айни ҳол дар ин марказҳо 13 гурӯҳи омӯзиши забони англисӣ ва 8 гурӯҳи забони русӣ бо фарогирии зиёда аз 350 нафар хонанда фаъолият карда истодааст.

Иҷрои Барнома бо ташкил намудани курсҳои пешбиниамудаи панҷмоҳаи омӯзиши забони англисӣ дар 30 – муассисаи вилоят бо фарогирии 28 омӯзгор, 600 нафар хонандагони синфҳои болои (7, 8, 9, 10) ба иҷро расонида шуда истодааст.

12.4. (12.7) Мутоилаи китобҳои бадеи, зиёд намудани фонди китобхонаҳои соҳавӣ дар муассисаҳои таълимӣ

Дар назди Раёсати маорифи вилоят китобхонаи замонавӣ таъсис дода шуда, дар он зиёда аз 4800 адад китобҳои бадеӣ таъмин карда шудааст, ки кормандони раёсати маориф, шӯъбаи маорифи шаҳри Хоруғ ва хонандагони муассисаҳои таълимии шаҳр аз он васеъ истифода мебаранд.

Дар миқёси вилоят дар назди 220 адад муассисаҳои таҳсилоти умумӣ китобхонаҳои назди мактабӣ ташкил карда шуда, ин раванд дар дигар муассисаҳои таълимии шаҳр ва ноҳияҳои вилоят идома дорад. Аксарияти хонандагон ва омӯзгорони муассисаҳои таълимӣ аз ин китобхонаҳо самаранок ва мунтазам истифода бурда, мутолиа менамоянд.

Ба ҳолати семоҳаи соли 2020 дар ноҳияи Дарвоз 26 адад китобхона дар муассисаҳои таълимӣ ва 23 адад китобхонаҳои соҳаи фарҳанг дар ҳудуди деҳоти ноҳия фаъолият менамоянд. Шумораи китобҳои бадеӣ бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ дар китобхонаҳои муассисаҳои таълимӣ ба 48200 нусха мерасад ва дар семоҳаи соли 2020 барои харидорӣ намудани китобҳои бадеӣ танҳо 40 ҳазор сомон чудо гардидааст, ки нисбати солҳои гузашта нисбатан кам мебошад.

Бояд қайд намуд, ки дар давом соли чорӣ дар бинои бахши фарҳанги ноҳия дӯкони китобфурӯшӣ ба истифода дода шуда, дар ин китобхона 1200 нусха китоб ба маблағи 13000 сомонӣ харидорӣ карда гардида, ба фурӯш бароварда шудаанд.

Дар муассисаҳои таълимии ноҳияи Мурғоб барои харидани китоби бадеӣ аз сметаи ҳароҷотӣ чудо карда шуд.

Барои зиёд намудани фонди китобхонаҳои соҳавӣ ва муассисаҳои таълимӣ дар ноҳияҳои Рӯшон маблағи 13,6 ҷазор сомонӣ ва Муриоб маблағи 5 ҷазор сомонӣ бӯдо шӯдааст.

Дар шаҳри Хоруғ дар се моҳи соли равон маблағ барои зиёд намудани фонди китобхонаҳои соҳавӣ ва муассисаҳои таълимӣ чӯдо нагардидааст.

12.5 (12.8, 12.9) Баргузор намудани азмуни “Фуруғи субҳи доноӣ” ва олимпиадаҳои вилоятӣ, шаҳри ва ноҳиявӣ ва ҳавасмандгардонии ғолибони озмунҳои мазкур

Ба мақсади арҷгузори ба забони давлатӣ ва риояи он дар шӯъбаҳои маориф шаҳр ва ноҳияҳои вилоят ва муассисаҳои таҳсилоти умумӣ омӯзиши забони давлатӣ тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” ба роҳ монда, масъалаи мазкурзери назорати доимӣ қарр дорад.

Бахшида ба Рӯзи забони давлатӣ дар раёсати маорифи вилоят конференсияи лими назариявӣ баргузор гардид, ки дар он аз рӯи мавзӯҳои “Забон муҳимтарин воситаи муошират”, “Забони давлатӣ-ҳастии миллат”, “Забони модаринам – ифтихорам” ва “Заҳр бодо шири модар бар касе К-ӯ забони модарӣ гум кардааст” маърузаҳои пурмухтаво баррасӣ гардида, бори дигар бузургии бузургии забони давлатиро собит намуд.

Дар олимпиадаи сатҳи ҷумҳуриявӣ хонандагони вилоят аз фанни забони давлатӣ иштирок намуда соҳиби 3 адад медали нуқра ва биринҷӣ ва ифтихорномаҳо гардиданд.

Раёсати маорифи ВМКБ ба вазъи таълими фанҳои забони русӣ ва забони англисӣ диққати махсус зоҳир менамояд. Ба таълимӣ фанни забони русӣ 504 нафар омӯзгорон машғуланд, ки 466 нафарашон дорои маълумоти олий, 13 – олии нопурра, 25 – миёнаи махсуси педагогӣ мебошанд. Таълими забони англисиро 383 нафар омӯзгор ба ӯҳдадоранд, ки аз онҳо 306- нафар бо маълумоти олий, 8- нафар маълумоти олии нопурра, 54- нафар миёнаи махсуси педагогӣ мебошанд.

Омӯзиши забони русӣ аз синфи 2 ва омӯзиши забони англисӣ аз синфи 3 оғоз меёбад. Тибқи Барномаи таълимии Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон барои омӯзиши забони русӣ аз синфи 2 то 11 26-соат дар як ҳафта ва барои омӯзиши забони англисӣ аз синфи 3 то 11 ҳамагӣ 18- соат чӯдо шӯдааст, ки ин сарбори тибқи нақшаи таълимӣ ниҳоят кам буда, забон ва адабиёти рус ҳамгиро дарс дода мешаванд.

Зиёда аз 90 фоизи омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти умумии фанҳои забони русӣ ва англисӣ аз курсу семинарҳо гузаштаанд.

Ба мақсади чуқур аз худ намудани фанҳои забонҳои русӣ ва англисӣ дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят кӯдакони синни томактабӣ, хонандагони МТМУ дар курсҳои пулакии Марказҳои таълимии «Ирфон», «Логос», «Умники и умниғх» ва дар Маркази ҷавонон маҳорати забондонии худро такмил дода истодаанд. Айни ҳол дар ин марказҳо 13 гурӯҳи омӯзиши забони англисӣ ва 8 гурӯҳи забони русӣ бо фарогирии зиёда аз 350 нафар хонанда фаъолият карда истодааст.

Иҷрои Барнома бо ташкил намудани курсҳои пешбиниамудаи панҷмоҳаи омӯзиши забони англисӣ дар 30 – муассисаи вилоят бо фарогирии 28 омӯзгор, 600 нафар хонандагони синфҳои болои (7, 8, 9, 10) ба иҷро расонида шуда истодааст.

Хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумии шаҳр ва ноҳияҳои вилоят дар олимпиадаи ҷумҳуриявӣ аз фанҳои забони русӣ ва забони англисӣ иштирок намуда сазовори 1 медали тилло, 4 медали нуқра ва 6 медали биринҷӣ гардиданд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он, дар ҳамкорӣ бо Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии сармоягузори ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, барои таъмиру таҷдиди муассисаҳои таҳсилоти садамавӣ, бартараф намудани норасоии омӯзгорон ва китобҳои дарсӣ, васеъ намудани фарогирии қудакон ба муассисаҳои томақтабӣ ва иштироки омӯзгорон дар семинару конференсияҳои илмӣ – назариявии ҷумҳуриявӣ, баланд бардоштани дараҷаи таъминоти хонандагон бо либосҳои мактабии ватанӣ чораҷӯӣ намоянд.

13. Рушди соҳаи тандурустӣ

Нишондоди пешакии рушди соҳаи тандурустӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 13.1. (13.1) Сатҳи хизматрасонии тиббӣ ба аҳоли, 13.2. Қараёни пешгирии ҳолатҳои сироятии ВНМО/ВНМБ ва сил, аз ҷумла дигар касалиҳои сироятӣ;

13.1. (13.1) Сатҳи хизматрасонии тиббӣ ба аҳоли

13.1. Бунёди беморхонаву марказҳои саломатӣ ва дигар иншооти тандурустӣ дар шаҳру ноҳияҳо, шаҳрак ва деҳот ва ҳалли масъалаҳои норасоии кадрҳои тиббӣ дар маҳалҳо ва деҳоти дурдаст.

Дар вилоят 34 адад шифохонаҳо, 58 адад марказҳои саломатӣ ва 170 адад бунгоҳҳои тиббӣ фаъолият намуда, дар онҳо ба аҳолии шаҳру ноҳияҳо хизматрасонии тиббӣ ба роҳ монда шудааст.

Аз шумораи умумии табибони ҳамаи ихтисосҳо дар вилоят дараҷаи табибони дороитаҳассуси олий дар вилоят 44,2%, дар шаҳру ноҳияҳои Рӯшон 54,5%, Хоруғ 44,1%, Ишкошим 43,7%, Ванҷ 33,3%, Дарвоз 31,5%, Шуғнон 24,3% ташкил дода, дар ноҳияҳои Роштқалъа 22,7%, ва Мурғоб 18,1% мебошад, ки аз ин ҳисоб хизматрасонии сифатноки тиббӣ ба аҳоли расонида намешавад.

Дар як вақт норасоии табибон дар шаҳру ноҳияҳои Мурғоб 22 нафар, Ванҷ 21 нафар, Дарвоз 15 нафар, Роштқалъа 11 нафар, Рӯшон 11 нафар, Шуғнон 7 нафар ва Ишкошим 7 нафар ба назар мерасад, ки барои бартараф намудани он андешидани чораҳои заруриро ба миён омадааст.

Фарқияти нишондиҳандаи мазкур нисбати соли гузашта дар ноҳияҳои Ванҷ +2 нафар, Ишкошим +2 ва Мурғоб +1 зиёд гардида, дар ноҳияи Роштқалъа -2 нафар кам гардидааст.

Ин нишондод дар вилоят ва ноҳияҳои Дарвоз, Рӯшон ва Шуғнон

фарқият нисбати соли сипаригардида бетағйир боқӣ мондааст.

Бо дастгирии бевоситаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят, Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии ва созмонҳои байналхалқӣ (ғайридавлатӣ), сохтмон, таъмир ва азнавсозии муассисаҳои табобатию-профилактикии вилоят барои соли 2020 ба нақша гирифта шуда, корҳои сохтмонӣ идома ёфта истодаанд. Дар соли 2020 барои соҳаи тандурустии вилоят маблағи 17531,6 ҳазор сомонӣ ҷудо гардид, ки нисбати маблағгузориҳои соли 2019 ба маблағи 1105,6 ҳазор сомонӣ ва ё 6,7% зиёд мебошад.

Айни замон дар шаҳри Хоруғ дар системаи тандурустии шаҳр норасоии духтур фақат дар самти тибби оилавӣ ба мушоҳида мерасад.

Сохтмони Беморхонаи замонавӣ дар шаҳраки Ваҳдати ноҳияи Шуғнон бо маблағгузориҳои Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маблағи 22,7 млн сомони идома ёфта ба ҳолати ҳозира корҳои сохтмони ба андозаи 2,9 сомонӣ маблағҳо аз худ гардидаанд.

Ҳамзамон, сохтмони бинои нави беморхонаи минтақавии Вранг бо дастгирии Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маблағи 6 млн 300 ҳазор сомонӣ оғоз гардида, корҳои сохтмони ба андозаи 934 ҳазор сомонӣ ба анҷом расонида шуданд.

Таъмири асосии шӯбаи сироятии беморхонаи марказии ноҳияи Ванҷ бо маблағгузориҳои Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маблағи 615 ҳазор сомонӣ идома ёфта ба ҳолати ҳозира 271 ҳазор сомонӣ маблағҳо аз худ гардидаанд.

Таъмири асосии шӯбаи сироятии беморхонаи марказии ноҳияи Шуғнон бо маблағгузориҳои Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маблағи 253 ҳазор сомонӣ идома ёфта, ба ҳолати ҳозира 126 ҳазор сомонӣ маблағҳо аз худ гардидаанд.

Таъмири шӯбаи ҷарроҳии беморхонаи марказии ноҳияи Ишкошим 235 ҳазор сомонӣ бо маблағгузориҳои Вазорати тандурусти ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маблағи 235 ҳазор сомонӣ идома ёфта ба ҳолати ҳозира 111,7 ҳазор сомонӣ маблағҳо аз худ гардидаанд. Дар муассисаҳои КАТС – и ҳудуди ноҳия гарчанде, ки ин муассисаҳо бо коркунони миёнаи тиб ба пуррагӣ ва бо коркунони маълумоти олий нисбатан таъмин бошанд ҳам, лекин норасоии кадрҳои дорои маълумоти олий (духтури тибби оилавӣ) дар марказҳои саломатии деҳоти Шитхарв, Намадгут, Яхшивол, Вранг ва Қозидех ба чашм мерасад.

Сохтмони Филиали маркази ҷумҳуриявии хун дар вилоят бо маблағгузориҳои Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маблағи 576 ҳазор сомонӣ идома ёфта, ба ҳолати ҳозира 215 ҳазор сомонӣ маблағҳо аз худ гардидаанд.

Инчунин баҳри беҳтар гардонидани заминаҳои моддию техникаии муассисаҳои КАТС-и вилоят бо дастгирии Вазорати тандурусти ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо маблағгузориҳои Барномаи Созмони Рушди Миллали Муттаҳид “ПРООН” дар вилоят сохтмони 7 адад бунгоҳи тиббӣ дар ноҳияҳои вилоят ба нақша гирифта шудааст. Сохтмони

бунгоҳи тиббии “Убари даргоҳ” дар ноҳияи Ванҷ, бунгоҳи тиббии “Умарак” дар ноҳияи Дарвоз, сохтмони Маркази саломатии деҳоти “Дерзуд” дар ноҳияи Рушон, сохтмони бунгоҳи тибби “Миденвед” дар ноҳияи Роштқалъа, сохтмони бунгоҳи тиббии “Гармчашма”, клиникаи хусусӣ дар деҳаи Паршед ва шуъбаи касалиҳои бачагона, дар ноҳияи Ишкошим, сохтмони бунгоҳи тиббӣ “Чечекдеҳ” дар ноҳияи Мурғоб ва сохтмони бунгоҳи тиббии Чошкандез дар ноҳияи Шуғнон дар назар дошта шудааст.

Сохтмони бунгоҳи тиббии “Баҷув”-и ноҳияи Рушон бо дастгирии Сафорати Чопон ва аз навсозии маркази саломатии “Бунай”-и ноҳияи Ванҷ бо маблағгузори Барномаи Созмони Рушди миллали муттаҷиди ПРООН минтақаи Кулоб ба нақша гирифта шудааст.

Ҳамзамон сохтмони бинои табобатхонаи минтақавии деҳаи Басиди ноҳияи Рушон барои 10 кат аз ҳисоби инвестисияи хориҷӣ маблағи 950,0 ҳазор сомонӣ ба истифода дода шуда, бунгоҳи деҳаи Бағу ва ҳамом дар деҳаи Басид идома дорад. Барои табобатхонаи минтақавии деҳаи Спонҷ мизу ҷевон, безараркунии асбобҳои банду баст, пардаи тиббӣ ба маблағи 10,0 ҳазор сомонӣ харидорӣ гардид. Инчунин, тавассути Ҳазинаи Оғохон муассисаҳои мазкур қисман мучаҳҳаз гардонида шуда, дар солҳои оянда низ таъмин намудани ин муассисаҳои тиббӣ дар назар дошта шудааст.

13.2. Ҷараёни пешгирии ҳолатҳои сироятӣ ВНМО/ВНМБ ва сил, аз ҷумла дигар касалиҳои сироятӣ

Сил

Мувофиқи маълумотҳои пешниҳоднамудаи вилоят дар соли ҷорӣ, гирифтори бемории сил 569 нафарро ташкил дода, номутобиқати бо маълумотҳои шаҳру ноҳияҳо (486 нафар) ба назар мерасад.

Дар давраи ҳисоботӣ шумораи беморони касалии сил дар ноҳияҳои Роштқалъа 52 нафар, Ишкошим 9 нафар, Шуғнон 6 нафар, Ванҷ 6 нафар, Дарвоз 5 нафар, Рушон 3 нафар ва Мурғоб 2 нафарро ташкил додааст.

Зиёдтавии ин нишондиҳанда нисбати соли 2019 дар ноҳияҳои Роштқалъа +10 нафар, Ишкошим +5 нафар, Дарвоз +2 ва Мурғоб +2 нафарро ташкил дода, ҷиҳати пешгирии бемории мазкур мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои болозикр фаъолиятро пурзӯр намуда, ҳамкориро бо Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли ҷоннок намоянд.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Шуғнон -43 нафар, ва Рушон -6 нафар кам гаштааст, ки самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияро инъикос менамояд.

Вобаста ба гирифтори бемории сил ҳисоботи шаҳри Хоруғ пешниҳод нагардидааст.

ВНМО

Мувофиқи ҳисоботи вилоят сироятёфтагони бемории ВНМО–БПНМ 694 нафар ба қайд гирифта шуда, номутобиқати бо маълумотҳои шаҳру ноҳия мушоҳида мегардад.

Ин нишондиҳанда дар давраи ҳисоботӣ дар ноҳияҳои Шугнон 126 нафар, Роштқалъа 38 нафар, Ишкошим 28 нафар, Ванҷ 22 нафар, Мурғоб 5 нафар ва Рӯшон 1 нафарро ташкил медиҳад.

Зиёдшавии ин нишондиҳанда нисбати соли 2019 дар ноҳияҳои Мурғоб +5 нафар, Роштқалъа +4 нафар ва Ишкошим +3 нафарро ташкил дода, дар ноҳияҳои Ванҷ, Рӯшон бетағйир боқӣ монда аст, ки ҷиҳати пешгирии бемории мазкур мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо тадбирҳои саривақтӣ роҳандозӣ намоянд.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияи Шугнон -1 нафар кам гаштааст, ки самаранокии фаъолияти мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияро инъикос менамояд.

Вобаста ба гирифтории бемории ВНМО ҳисоботи шаҳри Хоруғ ва ноҳияи Дарвоз пешниҳод нагардидааст.

Соҳаи ҳифзи иҷтимоии аҳоли

13.4.(13.4,13.5) Хизматрасониҳои иҷтимоӣ ба шаҳрвандони дар ҳолати душвор қарор дошта (гурӯҳи осебпазир) арзёби мегардад.

13.4. Корҳои анҷомдода ҷиҳати ҳалли масъалаҳои иҷтимоӣ гурӯҳҳои осебпазирӣ аҳоли, дар навбати аввал ятимону маъҷубон шахсони бесарубонмондаву эҳтиҷманд ва нафақахӯронро собикадорон;

Дар се моҳаи аввали соли 2020 183 – адад воситаҳои техникаи тавонбахшӣ ба маъҷубони шаҳру ноҳияҳои вилоят тақсим карда шуда, аз ҷумла 10 адад аробачаи маъҷубӣ, 1 адад роҳрав (ҳадунок), 24 адад таъмири протези пой ва ба 148 нафар маъҷуб пойафзол дода шудааст.

Ҳамзамон, 7 нафар маъҷуб барои гирифтани протези пой ва ортез ба Корхона давлатии заводи протезию ортопедии шаҳри Душанбе фиристода шуданд.

Бо мақсади саривақт ва босамар амалӣ гаштани ҳуқуқ ва манфиатҳои маъҷубону пиронсолон айни ҳол дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят 8 шӯъбаи хизматрасонии иҷтимоӣ дар ҳона амал мекунанд, ки 59 нафар кормандони ин шӯъбаҳо ба 624 нафар (Дарвоз 60 нафар, Ванҷ 70 нафар, Рӯшон 53 нафар, Шугнон 62 нафар, Роштқала 86 нафар, Ишкошим 70 нафар, Мурғоб 156 нафар, шаҳри Хоруғ 67 нафар) шахсони яккаву танҳо, пиронсолону маъҷубон 1773 адад хизматҳои маишӣ, 745 адад хизматҳои тиббии равонӣ, 322 адад хизматҳои ҳуқуқӣ, 390 хизматҳои педагогӣ ва дигар хизматҳо 1371 адад, дар маҷмуъ 4601 адад хизматҳои иҷтимоӣ расонида шуд.

Шумораи оилаҳои камбизоат дар ҳудуди шаҳру ноҳияҳои вилоят 5724 нафарро ташкил медиҳад, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 406 нафар зиёд гардидаанд.

Шумораи оилаҳои камбизоат дар ноҳияи Ишкошим +220 нафар (849 нафар), Шугнон +111 нафар (206 нафар), Рӯшон +104 нафар (837 нафар),

Ванҷ +68 нафар (558 нафар), Дарвоз + 37 нафар (343) ва Мурғоб +11 нафар (612) нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта зиёд ба қайд гирифта шуда, ин барои бартараф намудани тамоюли манфӣ тадбирҳои иловагӣ андешида шаванд.

Камшавии шумораи оилаҳои камбизоат дар ноҳияҳои Роштқалъа - 107 нафар (557 нафар) ва ба назар расида, аз беҳтар гардидани ҳолати иҷтимоии сокинони ин ноҳия шаҳодат медиҳад.

13.5 Ихроиши барнома[ои габулгардида

Дар доираи Барномаи кумаки унвонии иҷтимоӣ, дар се моҳи аввали соли 2020 дар вилоят ба 1180 – оилаҳои ниёзманд мақоми камбизоатӣ аз ҷумла: дар шаҳри Хоруғ 142 оила, ноҳияҳои Дарвоз 38 оила, Ванҷ 83 оила, Рӯшон 169 оила, Ишкошим 254 оила, Роштқалъа 220 оила, Шугнон 206 оила ва Мурғоб 68 оила дода шуд, ки барои таъмини нишондиҳандаи хизматрасониҳои иҷтимоӣ ба шаҳрвандони дар ҳолати душвор қарордошта мусоидат менамояд.

Қобили зикр аст, ки ҳамагӣ дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон (дар 3 моҳи аввали соли 2020) 5724 оила ҳамчун оилаи камбизоат эътироф гардида, аз пардохти кумақпулии унвонии иҷтимоӣ бархурдор мебошанд.

Дар соли чорӣ шумораи умумии нафақахӯрон, дар миқёси шаҳру ноҳияҳои вилоят 28661 нафарро ташкил медиҳад, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 995 нафар зиёд гардидааст.

Нисбат ба ҳамин давраи соли 2019 шумораи умумии нафақахӯрон дар шаҳри Хоруғ +131 (3909) ноҳияҳои Рӯшон +128 нафар (3437 нафар), Роштқалъа +77 нафар (3389 нафар), Ишкошим +72 нафар (3479нафар), Мурғоб +67 нафар (2993 нафар), Дарвоз +50 нафар (2494 нафар) ва Шугнон +11 нафар (4932 нафар) зиёд гардидааст, ки андешидани чораҳои заруриро барои назорати таъмини пардохти саривақтии нафақаи онҳо тақозо менамояд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳои он, Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дастгирии моддию молиявии ғруҳҳои осебпазир, кам намудани шумораи оилаҳои камбизоат ва фароҳам овардани муҳити дастрас барои маъҷубон ҳамкорихоро тақвият бахшанд.

14. Рушди соҳаи фарҳанг (банди 65-и паём)

Нишондоди пешакии рушди соҳаи фарҳанг бо нишондиҳандаҳои иҷтимоию иқтисодӣ 14.1. (14.1) Бунёд, азнавсозӣ, таҷдиди инфрасохтор, таҳкими пояҳои моддию техникаи муассисаҳои соҳаи фарҳанг (китобхонаҳо, шумораи китобҳо), инчунин мактабҳои мусиқии бачагона ва таъмини онҳо бо таҷҳизотҳо, арзёбӣ гардиданд.

Дар семоҳи аввали соли 2020 ҳисоботҳои пешниҳоднамудаи ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он вобаста ба рушди соҳаи фарҳанг нисбати соли гузашта тақрибӣ ва номутобиқати ба назар мерасад.

Дар шаҳру ноҳияҳои вилоят 4 театр, 53 қаср ва хонаи фарҳанг, 10 мактаби мусиқӣ, 58 клуб, 180 китобхона, 10 осорхона, 1 боғи фарҳангӣ фароғатӣ мавҷуд мебошанд, ки аз онҳо 99 адад таъмирталаб буда, 18 адад муассисаҳои фарҳангии вилоят таъмир карда шудааст.

Дар вилоят дар 10 адад муассисаҳои таълимӣ фарҳангӣ, ки аз онҳо 7 мактаби санъат ва 3 мактаби мусиқӣ мебошанд, теъдоди 1655 нафар хонандагон ба таҳсил фаро гирифта шуда, ба онҳо 204 нафар омӯзгорон фаъолият намуда истодаанд.

Бояд қайд намуд, ки нишондиҳандаҳои пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо дар замимаи зербанди мазкур бо нишондиҳандаи умумии вилоят мутобиқат намекунад, аз ин лиҳоз масъулини соҳаро зарур аст, ки ҷиҳати баргараф намудани номутобиқати тадбирҳо андешанд.

Ҳамзамон, дар ноҳияи Дарвоз сохтмони 1 адад китобхона ба маблағи 70,0 ҳазорсомонӣ дар иншоотҳои ҷашнӣ бахшида ба 30-солагии Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нақша гирифта шудааст, ки соли 2020 пурра ба истифода дода мешавад. Инчунин, соли 2019 гирду атрофи бинои қасри фарҳанги ноҳия ба маблағи 4000 ҳазор сомонӣ пурра таъмир карда шуда, хонаи фарҳанги деҳаи Рузвай ба маблағи 600 сомонӣ аз таъмири ҷорӣ бароварда шуд.

Дар ноҳияҳои Ишкошим ва Мурғоб дар соли 2019 ҷиҳати бунёд, таҷдид ва азнавсозии муассисаҳои соҳаи фарҳанг ягон кор роҳандозӣ нагардидааст. Иловатан ба ин сохтмони бинои хонаи фарҳанг, дар деҳаи Лангари Ҷамоати деҳоти Зонг аз тарафи шуъбаи сохтмони асосии вилоят 2,4 млн сомонӣ ба нақша гирифташуда, корҳои сохтмонӣ дома дорад.

Мувофиқи ҳисоботи вилоят, мактаби мусиқии бачагона 10 адад буда аз ин шумора 3 адад таъмирталаб мебошад ва ин нишондод нисбат ба аввали соли 2019 бетағйир аст. Инчунин, номутобиқати бо маълумотҳои шаҳру ноҳияҳо (9 адад ҳамагӣ, аз ин 6 адад таъмирталаб) ба назар мерасад, ки мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят ҷиҳати ислоҳ намудани номутобиқатии нишондиҳандаҳо ҷораҳои зарурӣ андешанд. Маълум отҳои пешниҳод намудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ нисбати охири соли гузашта бетағйир боқӣ мондааст.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он, дар якҷоягӣ бо Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи рушди сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон омӯзиши мушкilotҳои соҳаи фарҳанги шаҳру ноҳияҳои вилоятро ташкил намуда, ҷиҳати ҳалли онҳо ва беҳтар намудани ҳолати муассисаҳои фарҳангии дар ҳолати садамавӣ ва таъмирталаб қарор дошта, ҷораандешӣ намоянд.

**15. Маълумот оид ба таъмини аҳоли бо оби тоза, беҳдошт ва дастрасӣ ба хизматрасониҳои коммуналӣ:
(банди 33, 34-и паём)**

Нишондоди пешакии рушди соҳаи таъмини аҳоли бо оби тоза, беҳдоштва дастрасӣ ба хизматрасониҳои коммуналӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 15.1. (15.1, 15.2) Дараҷаи таъминоти аҳоли бо оби

тоза, 15.2. (15.3) Таъмини иҷрои Барномаи ислоҳоти соҳаи об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020, арзёбӣ гардиданд.

15.1. (15.1, 15.2) Дараҷаи таъминоти аҳоли бо оби тоза,

15.1. Нишондиҳандаҳои таъмини аҳоли бо оби тоза (хиссаи дастрасии аҳолибаобишомиданӣ дар сатҳичамоатҳовамаҳаллаҳои аҳолинишин дар муқоиса ба

нишондиҳандаҳои ҳамин давраи соли гузашта ва бо фоиз нисбат ба шумораи умумии аҳоли рафти пардохти ҳаққи истифодаи оби ошомиданӣ ва ба қияи қарзгонӣ),

Дар 3 моҳаи аввали соли 2020 ҳисоботӣ мутобиқи маълумоти пешниҳоднамудаи вилоят шумораи аҳоли 228,1 ҳазор нафар буда, аз он 185,0 нафари аҳоли бо оби ошомиданӣ таъмин буда, дар вилоят 81,1%-ро ташкил додааст.

Нишондиҳандаи баланди дараҷаи таъминоти аҳоли бо оби тоза дар шаҳри Хоруғ 86,8%, ноҳияҳои Шугнон 84,6%, Рӯшон 84,6%, Ванҷ 82,1%, Ишкошим 82,0%, Роштқалъа 81,7%, Дарвоз 73,8% ва Мурғоб 61,9% ба назар расида, ҷиҳати дастрасии аҳоли ба оби тозаи ошомиданӣ замина гузошта шудааст.

Ин нишондиҳанда дар ноҳияи Мурғоб 61,9% баробар мебошад, ки мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ин ноҳияро зарур аст, ки ҷалби сармоягузорию беруна ва дохиларо ба роҳ монда, ҳамкорихоро бо мақомоти иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ, ташкилотҳои байналмилалӣ ва соҳибқорони маҳаллӣ вусъа тбаҳшида шаванд.

Дар шаҳри Хоруғ ҳолати вазнини молиявии корхонаи фаръии таъминоти об ва канализатсияи шаҳр ба назар мерасад, ки қарзи кредиторҳои корхона 5,1 млн. сомониро ташкил медиҳад, аз он ҷумла дар назди Ширкати “Помир Энерҷӣ” 2 млн. 164 ҳазор сомонӣ, дар назди БАТР 2 млн 494 ҳазор сомонӣ, андозҳо 429,2 ҳазор сомонӣ ва аз ҳисоби 8 фоизи шартнома бо КВД “ХМК”-и ҷумҳуриявӣ 28469 сомонӣ қарздор мебошад. Қарзҳои дебиторҳои КФОТ-и шаҳри Хоруғ бошад, маблағи 784757 сомониро ташкил медиҳад, аз ҷумла, аз ҳисоби корхонаҳои бучавӣ 245401 сомонӣ, корхонаҳои тижоратӣ 29410 сомонӣ, аҳоли 38107 сомонӣ ва аҳолии имтиёздор 471839 сомониро ташкил медиҳад.

Ба ҳолати 1 апрели соли 2020 қарзи истифодаи оби нӯшокӣ дар вилоят маблағи 784,8 ҳазор сомониро ташкил медиҳад, ки ин асосан ба шаҳри Хоруғ рост меояд.

Бояд қайд намуд, ки дар вилоят дар 51 деҳа (23987 нафар) ба оби нӯшокӣ дастрасӣ надошта дар 81 деҳа (31187 нафар) қисман ба оби нӯшокӣ дастрасӣ доранд, аз ҷумла, дар шаҳру ноҳияҳои Дарвоз дар 16 деҳа (6100 нафар), Ванҷ дар 4 деҳа (2442 нафар), Рӯшон дар 14 деҳа (5009 нафар), Шугнон дар 2 деҳа (534 нафар), Роштқалъа дар 8 деҳа (1008 нафар), Ишкошим дар 15 деҳа (12681 нафар), Мурғоб 5 деҳа (395 нафар), Хоруғ 3 маҳаллаи аҳолинишин (1918 нафар) ба оби нӯшокӣ дастрасӣ надошта, КВД “Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ” зарур аст, ки дар ҳамкорӣ бо мақомоти марказӣ ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳоро зарур аст, ки нисбати мушкilotи бамиёномада чораҳои таъхирнопазир роҳандозӣ намоянд.

Маълумотҳои пешниҳодгардидаи шахру ноҳияҳо вобаста ба масъалаи мазкур нисбати чамъбасти соли сипаригардида бетағйир боқӣ мондааст.

15.2. Корҳои анҷомдодашуда, ҷиҳати баланд бардоштани дастрасии аҳоли ба оби ошомиданӣ

Ҷиҳати дастрасии аҳоли ба оби ошомиданӣ тибқи “Барномаи беҳтар намудани таъмини аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба оби нӯшокӣ барои солҳои 2008-2020” сохтмони хати обгузари Боғевдара-Хоруғ ба маблағгузории Бонки Рушди Аврупо, дар ноҳияи Дарвоз сохтмони кубури обгузар дарозиаш 4540 метр барои МИМХД-и ноҳия ба маблағгузории ташкилоти Ҳилоли Аҳмари Ҷумҳурии Тоҷикистон, сохтмон ва азнавсозии хати обгузар дар маркази ноҳияи Рушон ба маблағгузории бонки Рушди Осиё ва хати обгузари маркази ноҳияи Ишкошим ба маблағгузории КВД “Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ”-и Ҷумҳурии Тоҷикистон, иншооти обтаъминкунии зеризаминӣ дар шаҳраки Ваҳдати ноҳияи Шугнон ба маблағгузориҳои буҷаи муттамарказ мавриди истифодабарӣ қарор дода шуданд.

Соли ҷорӣ барои таъмир ва азнавсозии иншооти обтаъминкунии маркази ноҳияи Ванҷ 400 ҳазор сомонӣ, барои барқарорсозии системаи обтаъминкунии маркази ноҳияи Ишкошим 300 ҳазор сомонӣ ва барои корҳои лоиҳакаши ва сохтмони шабакаҳои обу канализатсияи ноҳияи Рушон 300 ҳазор сомонӣ аз ҷониби КВД “ХМК” Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ гардиданд.

Санаи 12 апрели соли 2019 дар бинои Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон Созишномаи татбиқи лоиҳаҳои инвестисионии “Беҳтар намудани шабакаҳои обтаъминкунии ва канализатсия дар шаҳри Хоруғ” аз тарафи Вазорати молияи ҷумҳурии тоҷикистон, КВД Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ”-и Ҷумҳурии Тоҷикистон ва бонки Аврупоии Таҷдид ва Рушд ба имзо расонда шуд, ки маблағи умумии сармоягузорӣ 4,0 млн. Доллари ИМА-ро дар бар гирифта, аз он 2,0 млн. Доллари ИМА қарзи бонкӣ ва 2,0 млн. Доллари ИМА-ро грант ташкил медиҳад. Соли ҷорӣ барои корхонаи таъминоти об ва канализатсияи шаҳри Хоруғ 1 адад автомашинаи ассенизатсионӣ ба маблағи 51400 доллари ИМА ва 3 адад генератор ба маблағи 60000 доллари ИМА дастрас гардиданд. Инчунин барои таъмир ва барқарорсозии 2 адад истгоҳи насосҳои канализатсионӣ 39700 доллари ИМА ҷудо гардида, корҳои таъмирӣ ва барқарорсозӣ идома доранд. Инчунин дигар дар доираи лоиҳаи мазкур азнавсозии иншооти обтозакунии ва сохтмон ва азнавсозии хатҳои обгузар дар шаҳр оғоз гардиданд.

Барои беҳтар намудани таъминоти аҳоли ва идораю муассисаҳои кучаҳои марказии шаҳр соли равон бо ташаббуси роҳбарияти вилоят ва бо маблағгузории Оҷонсии Хазиная Оғохон оид ба макони зист дар ҳамкорӣ бо ҳукумати Швейтсария сохтмони хати обгузар аз маҳаллаи Дашти боло то маркази шаҳри Хоруғ ба маблағи 849 ҳазору 474 сомонӣ ба роҳ монда шуда, баъди ба истифода дода шудани он кучаҳои марказии шаҳр пурра аз оби ошомидани таъмин гардиданд.

Аз тарафи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ барои бо оби ошомиданӣ таъмин намудани аҳолии мавзеи Қалъаи Ниссо 31 ҳазор сомонӣ чудо гардида, насоси обкаш ва кубури обгузар харидорӣ гардид.

Инчунин, аз тарафи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ барои харидорӣ намудани насосҳои эҳтиётӣ 60 ҳазор сомонӣ чудо гардида, 2 адад насоси обкаш дастрас гардиданд. Илова бар ин бо маблағгузории ширкати “Помирэнерджи” як насоси обкаш харидорӣ ва дастрас гардид.

Ба ҳолати ҳозира 53 адад идораву муассисаҳои шаҳри Хоруғ бо ҳисобкунакҳои об таъмин гардиданд.

Дар ноҳияҳои Дарвоз ва Ванҷ дар даврҳои ҳисоботи вобаст ба баланд бардоштани дастрасии аҳоли бо оби ошомиданӣ, хусусан дар деҳоти дурдаст як қатор қорҳои рӯи қор оварда шуданд. Дар ин давра ду деҳа аз ҷумла, деҳаҳои Ширг ва Зинги Ҷамоати деҳоти Қалъаихуми ноҳияи Дарвоз, ки бо оби нӯшокӣ мушкили доштанд бо дастгирии ташкилотҳои ғайридавлатӣ аз ҷумла “Миссияи шарқ” ба нақша ворид карда шуда, давоми соли қорӣ кашидани хатти оби нӯшокӣ ин деҳаҳо оғоз мегарданд.

Соли қорӣ дар ноҳияи Рушон сохтмони хати оби нӯшокӣ деҳаи Разуҷ бо маблағгузории «Ҳилоли Аҳмар» ба масофаи 3 км ва 15 нуқтаи обгузар, маблағи 95,0 ҳазор сомонӣ, деҳаи Чадуҷ ба воситаи БҶИИМК-и Ҳазинаи Оғохон ба масофаи 2 км, 31 нуқтаи обгузар, маблағи 264,0 ҳазор сомонӣ, деҳаи Деҳ маблағи 268,0 ҳазор сомонӣ, 78 нуқтаи обгузар, деҳаи Хуф ба воситаи «Глобал-Партнес» масофаи 5,5 км, 16 нуқтаи обгузар маблағи 220,0 ҳазор сомонӣ ва сохтмони хати обгузари Шидз-Санобод ба масофаи 8 км ба маблағи 841,0 ҳазор сомонӣ ба истифода дода шуда, хати обгузари деҳаи Пастбаҷув 1300 метр, 10 нуқта ба маблағи 55 ҳазор сомонӣ идома дорад.

Ноҳияи Шуғнон бо Барномаи “Швейтсария” бо дастгирии Ҷонибдории Инкишофи Иҷтимоии Манотиқи Кӯҳистони Ҳазинаи Оғохон хатҳои оби нӯшокӣ дар деҳаҳои Ванқалъа, Имом, Варшез, Пиши Ҷамоати Ванқалъа ва деҳаи Деҳмиёнаи Ҷамоати деҳоти Вер хатҳои оби нӯшокӣ аз моҳи май қорҳои сохтмонӣ оғоз мегарданд.

Ҷамзамон, бо оби нӯшокӣ таъмин намудани маҳаллаи Шарифобод бо дастгирии Раиси Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон (маблағи 14000 сомонӣ) барои харидории насоси обкаш, қубурҳои обгузар ва дигар қисмҳои танзимкунанда чудо гардида, ки дар муддати кӯтоҳ маҳаллаи Шарифобод оби тозаи ошомиданӣ таъмин гардид.

Ҳоҷагии Манзилию Коммуналии ноҳияи Мурғоб аҳолиро сари вақт бо обӣ нӯшокӣ таъмин менамояд, ки дар ин давра 75 тонна об ба маблағи 3141 сомонӣ дастрас гардид ва ба идораву муассисаҳо хизмат расонида мешавад. Деҳаҳо бо қорҳои обӣ бо насоси механики таъмин мебошанд.

Қорҳои анҷомдодаи шаҳру ноҳияҳои Хоруғ, Ванҷ, Ишкошим, Роштқалъа ва Дарвоз ҷиҳати баланд бардоштани дастрасии аҳоли бо оби ошомиданӣ, мусоидат намудааст.

15.2. (15.3) Таъмини иҷрои Барномаи ислоҳоти соҳаи об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020

Вобаста ба иҷрои Барномаи ислоҳоти соҳаи об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2016-2020 дар ноҳияҳои Ванҷ ва Дарвоз як қатор корҳо ба иҷро расонида шуда, вобаста ба ин мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои мазкур дар ҳамкорӣ бо ташкилотҳои ғайридавлатии “Миссияи Шарқ”, Хазинаяи Оғохон ва Ҳилоли Аҳмар-и Ҷумҳурии Тоҷикистон чиҳати таъминоти деҳаҳои дурдаст бо оби нӯшоқӣ чалб карда шуд.

Ҳамзамон, дар ноҳияи Рӯшон дар доираи барномаи мазкур, барои таъмини аҳолии ноҳия бо оби нушоқӣ, бо назардошти ҳамаи сарчашмаҳо дар ҳаҷми 7,5 млн.сомонӣ маблағ пешбинӣ гардидааст. Дар сурати амалӣ гардидани чорабиниҳои мазкур, масъалаи таъминоти оби нӯшоқӣ, дар ноҳия пурра ҳалли худро меёбад.

Вобаста ба барномаи болозикр дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Ишкошим, Шугнон, Роштқалъа ва Мурғоб маълумот омода нагардидааст.

Беҳдошт ва дастрасӣ ба хизматрасониҳои коммуналӣ

15.5. (15.5) Ҷорӣ намудани хизматрасониҳои коммуналӣ

15.5. Ҷорӣ намудани низоми чамбоварии партовҳои саҳти маишӣ дар шаҳру ноҳия, деҳот, ҳавасмандгардонии “Шугли сабз”, вусъатдиҳӣ ва дастгирии давлатии низоми соҳибкорони экологӣ ва бозори хизматрасониҳои экологӣ (Нақша - чорабиниҳо бахшида ба солҳои 2019-2021 “Соли рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ” банди 30);

Дар шаҳри Хоруғ ва маркази ноҳияҳои вилоят нуктаҳои партовҳои маишӣ (полигон, свалка) мавҷуд буда, дар назорати доимии КВД “ХМК”-и шаҳру ноҳияҳо қарор доранд.

Ҳаҷми баровардани партовҳо 5,04 ҳазор метри кубӣ ташкил дода, даромадноқӣ бошад, маблағи 300,3 ҳазор сомонӣ ташкил медиҳад, ки ин 73,5 фоизи нақшаро дар бар мегирад, аз он ҷумла, дар шаҳри Хоруғ 1,8 ҳазор метри кубӣ, ноҳияи Дарвоз 0,5 ҳазор метри кубӣ, ноҳияи Ванҷ 0,6 ҳазор метри кубӣ, ноҳияи Рӯшон 0,8 ҳазор метри кубӣ, ноҳияи Шугнон 0,04 ҳазор метри кубӣ, ноҳияи Роштқалъа 0,2 ҳазор метри кубӣ, ноҳияи Мурғоб 0,6 ва ноҳияи Ишкошим 0,5 ҳазор метри кубиро ташкил мекунанд.

Дар вилоят 672 адад лампаҳои каммасрафи симобдори аз истифодабаромада, аз ҷумла дар ноҳияи Дарвоз 333 адад, ноҳияи Ванҷ 65 адад, ноҳияи Рӯшон 216 адад, ноҳияи Шугнон 39 адад, ноҳияи Роштқалъа 83 адад ва ноҳияи Ишкошим 40 адад дар нуктаҳои қабул боқӣ мондаанд.

Дар баробари ин қайд кардан зарур аст, ки дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят айни ҳол ягон корхонаи безаргардонии лампаҳои каммасрафи симобдори аз истифодабаромада мавҷуд набуда, вобаста ба иҷрои супориши Муовини якуми Сарвазири Ҷумҳурии Тоҷикистон аз санаи 17 феввали соли 2018 таҳти № 18128(22.4) чиҳати дар марказҳои вилоятҳо ва шаҳри Душанбе бо чалби маблағҳои бучетӣ ва маблағҳои мақсадноки грантӣ ба истифода додани корхонаҳои хурди

безаргардони лампаҳои каммасрафи симобдори аз истифода баромада, мактуби раиси ВМКБ №1/118 аз 16 марти соли 2018 ба Муассисаи давлатии “Фонди дастгирии соҳибкорӣ”-и назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол гардид, аммо то ҳол дастгирӣ ва маблағгузорӣ нагардидааст.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он, Вазорати молия, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, КВД “Ҳочагии манзилию коммуналӣ” ва шарикони рушд барои баланд бардоштани дараҷаи таъминоти аҳоли бо оби тоза, бехтар намудани ҳолати молиявии Корхонаи давлатии фаръии обтаъминкунӣ ва канализатсияи шаҳри Хоруу, ва хорӣ намудани низоми чамбоварии партовҳои саҳти маишӣ дар шаҳру ноҳия, деҳот, ҳавасмандгардони “Шуғли сабз”, вусъатдиҳӣ ва дастгирии давлатии низоми соҳибкорони экологӣ ва бозори хизматрасониҳои экологӣ тадбирҳои зарурӣ пешбинӣ намоянд.

16. Таъмини устувори экологӣ

Нишондодҳои пешакии таъмини устувори экологӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 16.1. (16.1, 16.2) Пешгирии ҳолатҳои фавқулода, 16.2. (16.3) Коркарди партовҳо тибқи стандартҳои муқарраргардида, арзёби гардиданд.

16.1. (16.1,16.2.) Пешгирии ҳолатҳои фавқулода

16.1. Корҳои анҷомдодашуда оид ба рафти корҳои сохилмустаҳкамкунӣ, пешгирии фарсоиши (эрозияи) заминҳои кишоварзӣ ва ҷангалҳо

Дар шаҳри Хоруғ дар давраи ҳисоботӣ сохилмустаҳкамкунии тарафи чапи дарёи Ғунд дар маҳаллаи Шарифобод ба маблағи 579,9 млн сомонӣ аз тарафи Агентии Оғохон оид ба макони зист тарҳрези шуда корҳо дар ин самт оғоз карда шуд.

Дар ноҳияи Дарвоз баҳри иҷрои корҳои пешгирикунанда аз таҳдиди фуromaдани сел дар Ҷамоати деҳоти Нулванд деҳаҳои Шкев ва Пунишор корҳои тозакунии рудхонаҳо, аз он ҷумла дар деҳаи Шикев ба масофаи 120 метр дарозӣ, 7 метр паҳноӣ ва 1 то 1,5 метр чуқурӣ ва дар деҳаи Пунишор бошад ба масофаи 650 метр дарозӣ, 3 метр паҳноӣ ва то 2 метр чуқурӣ корҳо анҷом дода шудаанд.

Дар ноҳияи Ванҷ баҳри ба роҳ мондани корҳои пешгирикунанда ва сохилмустаҳкамкунии дарёи Язгулом дар деҳаи Мотравн километри 4-5 мавзеи Мазор, ки ҳамасола роҳи автомобилгардро шуста хароб намуд, аз тарафи МДНРА-и ноҳия лоиҳа ё худ смета ба маблағи 34778 сомонӣ тартиб дода шуда ба МИМХД-и ноҳия пешниҳод карда шуд.

Бояд қайд кард, ки кор дар ин самт бо тариқи кашондани сангҳои калонҳаҷм (габарит) ба масофаи 20 километр бо ҷалби 2 адад техникаҳои муҳандисии роҳсозии ин ноҳия, аз ҷумла 1 адад экскаватори JYL619E ва 1 адад МАЗ 5541601, 20 тонна ба масофаи 150 метр бо ҳаҷми умумии 1350 м³ ба анҷом расонида шуд.

Дар ноҳияи Рушон бо мақсади бехатар гардонидани рудхонаи “Емси” Ҷамоати деҳоти Рушон ба маблағи 32 ҳазор сомонӣ масолеҳи сохтмонӣ аз

қабилӣ семент, симтур ва сйзишвориӣ дизелӣ харидорӣ гардида, айни замон ба масофаи 300 метр рудхона ба тариқи ҳашарчигӣ девор карда шудааст.

Дар ноҳияи Шугнон тибқи маълумотҳои пешниҳодгардида аз тарафи шӯъбаи Раёсати Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофияи граждани дар ноҳияи Шугнон, кор[о чиҳати паст кардан ва коҳиши хатари тармафарой дар деҳаи Буведи Ҷамоати деҳоти Поршинев бо ҷалби 1-адад техникаи муҳандисии тамғаи Экскаватор, ки ба ҚДММ “Бунёд” мутаалиқ мебошад, оғоз гардида, дар давраи ҳисоботӣ кор дар ин самт ба масофаи 2460м бо ҳаҷми 36000м³ иҷро гардида, корҳо дар ин самт рӯзҳои наздик ба анҷом мерасад.

Бо мақсади пешгирии эҳтимолияти сар задани офатҳои табиӣ дар давраи мавсими зимистон ва баҳору тобистони соли 2020 аз тарафи Раёсати вилоят Нақшаи чорабиниҳои мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят оид ба андешидани чораҳо чиҳати тайёри ба офатҳои табиӣ дар мавсими зимистон ва баҳору тобистони соли 2020 таҳия гардида, бо қарори Раиси Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон № 9 аз 14-уми январи соли 2020 тасдиқ гардид. Ҳамзамон, бо мақсади сари вақт гузаронидани корҳои пешгирикунанда ва баҳри баланд бардоштани устувориӣ ҷомеаҳои осебпазир ба офатҳои табиӣ аз тарафи афсарони шӯъба ва бахшҳои Раёсати Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофияи граждании ВМКБ дар ноҳияҳои Дарвоз, Ванҷ, Рушон, Роштқалъа ва Ишкошим дар ҳамкорӣ бо Агентии Оғо Хон оид ба макони зист дар ВМКБ машқҳои эвакуатсионӣ аз офати табиӣ (тармафуруӣ) гузаронида шуданд.

Дар семоҳаи аввали соли 2020 дар ҳудуди вилоят, ягон ҳолати фавқулоддаи хусусияти табиидошта ба қайд гирифта нашудааст, танҳо 7 ҳодисаи табиӣ, аз ҷумла 4 ҳодисаи тармафарой, 1 ҳодисаи шамоли барфтӯба, 1 ҳодисаи сангчарх ва 1 ҳодисаи заминларза ба қайд гирифта шудааст.

16.2. Оилаҳое, ки дар минтақаҳои хавфнок зиндагонӣ мекунанд.

Мутобиқи маълумоти пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Ишкошим дар ноҳия 258 адад оилаҳо дар минтақаҳои хавфнок зиндагонӣ мекунанд, ки из ин шумора дар давраи ҳисоботӣ 8 адади онҳо ба минтақаҳои беҳавф кучонида шуданд, ин нишондод дар ноҳияи Шугнон ҳамагӣ 19 адад оила дар минтақаи хавфнок аз инҳо 1 адад ба минтақаи беҳавф кучонида шудааст.

Ҳамзамон, дар ноҳияҳои Мурғоб 703 адад, Дарвоз 478 адад, Роштқалъа 254 адад ва Рушон 6 адад оилаҳо дар минтақаҳои хавфнок зиндагонӣ мекунанд.

Вобаста ба банди мазкур дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шахру ноҳияҳои Хоруғ ва Ванҷ маълумоти муфассал пешниҳод нагардидааст.

16.3. (16.3) Коркарди партовҳо тибқи стандартҳои муқарраргардида, арзёби гардиданд.

16.3. Мавҷудият ва ба талаботи муқарраргардида ҷавобгӯ будани нуқтаҳои партовҳои маиши (полигон, свалка), ташкили супоридани лампаҳои симобдор ба нуқтаҳои коркард.

Дар се моҳи аввали соли 2020 дар шаҳри Хоруғ барои ҷамъоварӣ ва супоридани лампаҳои аз истифодабаромада, корхонаи воҳиди давлатии «Ҳочагии манзилию коммунали» дар ҳудуди худ нуқтаҳои қабули лампаҳои симобдори аз истифодабаромадаро ташкил намуда, нигоҳдории онҳоро таъмин менамояд ва барои гуронидан ва безарар кардани лампаҳои симобдор ҷойи муайян ҷудо карда нашуда, лампаҳои истифодабурдашудаи симобдор ба шаҳри Исфараи вилояти Суғд интиқол дода мешаванд.

Дар ноҳияи Дарвоз аз тарафи Корхонаи воҳиди давлатии «Ҳочагии манзилию коммунали» нуқтаи ҷамъоварӣ ва нигоҳдории лампаҳои симобдор ташкил карда шудааст. Корхонаи мазкур аз идораю муассисаҳо ва ҳочагиҳо лампаҳои симобдорро ҷамъоварӣ намуда, ҷихати дар ҷойҳои безарар нигоҳ доштан ҷорачӯӣ карда истодааст. Дар ин давра 1150 адад лампаҳоро ҷамъоварӣ намуда, 700 ададашро барои коркард ба шаҳри Душанбе ирсол карда шудаанд.

Дар ҳудуди ноҳияи Шугнон мувофиқи қарори раиси ноҳия нуқтаҳои партовҳои маишӣ дар Ҷамоатҳои деҳоти Мирзочон Ширинҷонов ва Ғарибшо Шаҳбозов ҷудо гардида, ба роҳ монда шудааст. Дар бораи тадбирҳо оид ба ташкил намудани системаи безараргардонии ҷамъоварӣ, нигоҳдорӣ, интиқол ва кокарди лампаҳои симобдор дар ноҳия аз тарафи «Ҳочагии манзилию коммунали»-и ноҳия 7 нуқтаи қабули лампаҳои аз истифодабаромада дар ҷамоатҳои ноҳия ташкил шуда, дар маҷмуъ 270 адад ҷамъоварӣ карда шудаанд. Аз тарафи корхона лампаҳои симобдорӣ аз истифода баромадаро дар қуттиҳои махсус дар ҷои алоҳида барои онҳо ҷудо шуда, аз ҷамаи ҷамоатҳо ҷамъ намуда, истодаанд.

Дар ноҳияи Роштқаъла бо қарори раиси ноҳия барои ҳочагии манзилию коммуналии ноҳия дар мавзеи Анҷин қитъаи замин барои ҷобачокунии партовҷой ҷудо гардид. Қитъаи замин, ки майдони 1 га дар бар мегирад, тахту ҳамвор карда шуд. Аз Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳулосаи экспертизаи давлатии экологӣ ва иҷозатнома оиди фаъолият ба ҳуқуқи ҷамъоварӣ, истифодабарӣ, безараргардонӣ, кашонидан ва ҷойгиркунонии партовҳо гирифта шудааст. Барои ҷамъоварии партовҳо дар маркази ноҳия 8-қуттии махсус ҷойгир шуда, назди мактабҳо, касалхонаи минтиқавӣ қуттиҳои махсуси партовҷамъкунӣ ташкил карда шуда, бобати сари вақт ҷамъоварӣ намудани партовҳо назорат бурда мешавад.

Лампаҳои симобдорро сокинони ноҳияи Мурғоб бо нуқтаи ҷамъиятӣ Ҳочагии манзилию коммуналии ноҳия месупоранд, ки аз тарафи корхонаи номбурда нуқтаҳои қабул, ҷамъоварӣ ва нигоҳдории лампаҳои симобдор ҷудо гардида, ки он ба талабот ҷавобгӯ нест.

Бояд қайд кард, ки дар ноҳияҳои Ванҷ, Рушон ва Ишкошим нуқтаҳои партови маишӣ дар маркази ноҳия мавҷуд буда, аз тарафи Корхонаи давлатии фаръии «Ҳочагии манзилию коммуналии ноҳия» мунтазам нигоҳ ва ба танзим дароварда мешаванд.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он, Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудоғибаи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, КВД “Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ” барои чамбоварии лампаҳои каммасраф ва ташкили коркарди онҳо, пешгирӣ намудани ҳолатҳои фавқуллода ва ҳалли масъалаҳои аҳолии дар минтақаҳои хавфнок истиқоматдошта ба ҳамоҳангсозии фаъолият тақвият дода шавад.

17. Рушди варзиш ва ҷавонон (банди 51-и паём)

Нишондоди пешакии рушди варзиш ва ҷавонон бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ 17.1. (17.1, 17.3, 17.4, 17.5) Фароҳам овардани шароит барои ҷалби сокинон ба варзиш, 17.2. (17.2) Рафти иҷрои нақшаи даъвати ҷавонон ба хизмати ҳарбӣ, 17.3.(17.6) Пешгирии содиршавии ҷиноят ва эмин нигоҳ доштани ҷавонон аз бегонапарастӣ, арзёбӣ гардиданд.

17.1. (17.1, 17.3, 17.5) Фароҳам овардани шароит барои ҷалби сокинон ба варзиш,

17.1. Нишондиҳандаҳои соҳаи кор бо ҷавонон;

Шумораи умумии ҷавонон дар вилоят 82759 нафарро ташкил медиҳад, ки вобаста ба ҷавонони роҳбарикунанда дар ҳисоботи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ маълумот пешниҳод нагардидааст.

Новобаста ба ин ҷавонони роҳбарикунанда дар ноҳияи Ванҷ +4 нафар (ҳамагӣ 36 нафар роҳбарикунанда) нисбати соли гузашта зиёд гардида, ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Мурғоб +4 нафар (17 нафар роҳбарикунанда), Ишкошим +1 (13 нафар роҳбарикунанда) ва Рӯшон +1 нафар (5 нафар роҳбарикунанда) ташкил додааст, ки нишондиҳандаи дастгирии ҷавонони лаёқатманд марҳила ба марҳила таъмин гардида истодааст.

Ҳамзамон, ин нишондиҳанда дар шаҳри Хоруғ -2 нафар (5 нафар роҳбарикунанда) ва ноҳияи Шугнон – 1 нафар нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта кам гардидааст, ки ба пурзӯр намудани фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияи болозикрро барои баланд бардоштани нишондиҳандаи дастгирии ҷавонони лаёқатманд ба вазифаҳои роҳбарикунанда ба миён омадааст.

Ҳамзамон, вобаста ба масъалаи мазкур дар ҳисоботҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Дарвоз ва Роштқалъа маълумот пешниҳод нагардидааст.

17.3. Дар ҳар як деҳа ва маҳалли аҳолинишин, ки зиёда аз 100 хоҷагӣ доранд, бунёд кардани як толор ва як майдони варзишӣ (банди 82 паём) (бо иловаи маълумоти шумораи маҳалҳои аҳолинишин, ки зиёда аз 100 хоҷагӣ доранд ва мавҷудияти толор/майдончаи варзишӣ дар онҳо);

Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия Дарвоз тибқи нақша тасмим гирифтааст, ки бо пайдо намудани маблағ ва соҳибкорони саховатпеша дар ҳар як деҳаи аҳолинишин, ки зиёда аз 100 хоҷагӣ дорад, як толор ва як майдончаи варзишӣ бунёд намояд.

Ба ҳолати имрӯза дар но[ияи Ишкошим дар 14 деҳаҳое, ки зиёда аз 100 хоҷагӣ доранд, толорҳои варзишӣ умуман вучуд надоранд ва танҳо дар ду адади ин деҳаҳо қитъаи замин барои сохта ва ба истифода додани майдончаҳои варзишӣ чудо гардида, айни замон сохтмони ин майдончаҳо идома доранд.

Дар но[ияи Рушон аз 43 де[а иборатбуда, 17 де[аи он зиёда аз 100 хоҷагӣ доранд. Мувофиқи нақша чорабини[о то соли 2030 16 адад иншоот[ои варзишӣ бунёд карда мешаванд.

Вобаста ба банди мазкур дар [исобот[ои мақомоти иҷроияи ма[аллии [оқимияти давлатии но[ия[ои Ванх, Муриоб, Рошталъа ва ша[ри Хоруу маълумоти муфассал дарх нагардидааст.

17.4. Оммавигардонии варзиш, таблиғи тарзи ҳаёти солим, оmodасозии варзишгарони касбӣ, баргузор намудани мусобиқаҳои гуногун аз рӯи ҳамаи намуди варзиш (банди 85 паём);

Варзишгарони вилоят дар 4 адад мусобиқаҳои ҷумҳуриявӣ, 2 адад мусобиқаҳои байналмилалӣ ва 1 чемпионат иштирок намуда, сазоворӣ 38 медал гардиданд, ки аз инҳо 5 адад медали тилло, 19 медали нуқра ва 14 медали биринҷиро ташкил медиҳад.

Тибқи нақшаи чорабиниҳои Раёсати кор бо ҷавонон ва варзиши вилоят мусобиқаи вилоятӣ аз намуди баскетбол байни дастаҳои занона ба хотири Рӯзи модарон аз 2 то 6 март соли 2020 дар маҷмааи варзишии шаҳри Хоруғ гузаронида шуд. Дар ин мусобиқа 6 даста иштирок намуданд ва ғолибони мусобиқа аз тарафи Раёсат бо туфаҳо, ифтихорнома ва медалҳо қадрдонӣ карда шуданд.

Бо мақсади иҷрои мактуби Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон чиҳати баргузор намудани мусобиқаҳои интихоби вилоятӣ, дар шаҳру ноҳияҳои вилоят марҳилаи дуюм аз моҳи феврал соли 2020 бо теъдоди 10 чорабиниҳои варзишӣ, аз он ҷумла чемпионатҳо ва мусобиқаҳои вилоятӣ аз намудҳои теквандо ВТФ, варзиши сабук, теквандо ВТФ байни наврасони соли таваллудашон 2006-2008, гуштини миллӣ байни калонсолон, варзиши сабук байни ҷавонони соли таваллудашон 2001-2002, волейбол байни мардон ва бонувон, бокс, тӯби дастӣ байни мардон аз 16 то 30 сола ва гуштини самбо байни ҷавонони соли таваллудашон 2000-2002 баргузор гардида, зиёда аз 478 нафар варзишгар иштирок намуданд аз ин теъдод 143 нафарро бонувон ташкил доданд.

Дар ноҳияи Дарвоз дар давоми семоҳаи аввали соли 2020 2 маротиба гуштин аз намуди “Чудо” байни хонандагони муассисаҳои таълимӣ, 1 маротиба гуштини “Миллӣ” байни сини соли гуногун, 3 маротиба баскетбол, 3 маротиба волейбол, 1 маротиба футбол, 2 маротиба тениси рӯи миз доир гардид, ки ғолибон бо мукофотҳои таъсисдодаи кумитаи тадорукот қадрдонӣ карда шудаанд. Бояд таъкид дод, ки аз байни

варзишгарон дар мусобиқаҳои гуногуни варзиши баргузорнамуда, беҳтаринҳо интихоб гардида, барои иштирок дар мусобиқаҳои сатҳи вилоятӣ ва ҷумҳуриявӣ омода мешаванд.

Дар семоҳаи аввали соли 2020 мактаби махсуси бозихҳои варзиши шаҳри Хоруғ 17 медалро ба даст овард, ки аз ин шумора 5 медали тилло, 7 медали нуқра ва 5 медали биринҷӣ мебошад.

Ҷиҳати оммавиғардонии варзиш ва таблиғи тарзи ҳаёти солим мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Ванҷ дар доираи нақша чорабиниҳо бахшида ба иду ҷашнҳо чорабиниҳои фарҳангиро ташкил намудааст. Аз ҷумла, бахшида ба 27- умин солгарди рӯзи таъсисёбии Қувваҳои Муссалаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Рӯзи Модар ва Иди байналмилалӣ Наврӯз як қатор мусобиқаҳои гуногуни варзишӣ ба монанди: волейбол, гуштини миллӣ байни ҷавонони солҳои таввалуди 2002-2004, 2005-2007, баскетбол, дави наврӯзӣ гузаронида шуда, ғолибони мусобиқаҳо бо ифтихорнома ва тухфаҳои таъсисдода кадрдонӣ карда шуданд.

17.5. Рафти бунёди иншоотҳои варзишӣ аз ҷумла бо ҷалби соҳибкорону тоҷирон (банди 85 паём)

Дар вилоят ҷамъи умумии иншоотҳои варзишӣ 404, як маҷмааи варзишӣ аз ҷумла 69 толори варзишӣ, 293 майдончаҳои одди варзиши 11 варзишгоҳ, 3-то қасри варзиши «Вастан» дар ноҳияҳои Дарвоз, Ванҷ, Рӯшон вучуд доранд.

Дар вилоят 10 мактаби варзишӣ бо фарогирии 3709 нафар варзишгар, аз ҷумла 671 духтар фаъолият карда истодааст.

Мувофиқи нақша чорабиниҳо дар ноҳияи Рӯшон то соли 2030 16 адад иншоотҳои варзишӣ бунёд карда мешаванд. Аз ҷумла, дар Ҷамоати деҳоти М. Абдулвосиев 2 адад майдончаи варзишӣ, дар Ҷамоати деҳоти Н.Додхудоев 1 адад толори варзишӣ, 2 адад майдончаи варзишӣ, Ҷамоати деҳоти Рӯшон 2 адад толори варзишӣ, 2 адад майдончаи варзишӣ ва дар ҷамоатҳои деҳоти Бартанг, Басид ва Савноб 6 адад майдончаҳои варзишӣ ва толорҳои варзишӣ сохта ба истифода дода мешаванд.

Вобаста ба рафти сохтмонҳои иншоотҳои варзишӣ дар ҳисоботи 3 моҳаи аввали соли 2020 мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Ванҷ, Дарвоз, Ишкошим, Мурғоб ва Шугнон маълумот дарҷ нагардидааст.

17.2. (17.2) Рафти иҷрои нақшаи даъвати ҷавонон ба хизмати ҳарбӣ

Даъвати ҷавонописарон ба хизмати ҳарбӣ яке аз марақаҳои муҳими сиёсӣ буда, хушбахтона ҷавонони бо нангу номуси вилоят аввалин шуда худихтиёрӣ ба сафи Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил шуданд ва даъвати ҷавонописарон ба муҳлати муқарраргардида 100% иҷро гардида, теъдоди наваскарон 236 нафарро ташкил дод. Бо мақсади баланд бардоштани ҳисси Ватандустии ҷавонон аз ҷониби Раёсат ва сохторҳои он 43 суҳбату вохуриҳо бо фарогирии 6093 ҷавонон гузаронида шуд, боис гардид, ки ҷавонон аз шароити хизмат воқиф гардиданд.

17.3.(17.6) Пешгирии содиршавии ҷиноят ва эмин нигоҳ доштани ҷавонон аз бегонапарастӣ

Дар давоми се моҳи аввали соли 2020 аз тарафи ҳавонон ҷинояти вазнин ба қайд гирифта нашудааст. Танҳо 3 амали дуздӣ дар ноҳияи Ишкошим, 1-худкушӣ дар ноҳияи Роштқалъа ва дигар ҷиноят фақат як адад дар ноҳияи Рӯшон ба қайд гирифта шудааст.

Дар самти ахлоқи ҳамида ва фарҳангдустии ҷавонон аз тарафи раёсат ва сохторҳои он 38 мулоқоту вохуриҳо гузаронида шуда 5127 нафар ҷавонро дар бар гирифт. Дар рафти вохуриҳо таъкид гардид, ки дар шароити имрузаи набояд фарҳанги ниёгонамонро аз даст диҳем.

Ҳамзамон, дар мавзӯи ахлоқи ҳамидаи ҷавонон 8 мизи мудаввар аз тарафи сохторҳои раёсат бо фарогирии 737 нафар ҳавонон гузаронида шудааст.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шахру ноҳияҳои он, Агентии хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ҷалби бештари ҷавонон ба вазифаҳои роҳбарикунанда, ҷалби ташкилоту муассиса, соҳибкорон барои бунёди майдону толорҳои варзишӣ, ва фароҳам овардани заминаи баланд бардоштани оммавигардонии варзиш, мусоидат намоянд.

18. Рушди соҳаи сайёҳӣ

Нишондоди пешакии рушди соҳаи сайёҳӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 18.1. (18.1, 18.2, 18.3) Фароҳам овардани шароит барои рушди соҳаи сайёҳӣ, арзёбӣ гардиданд.

18.1. (18.1, 18.2, 18.3) Фароҳам овардани шароит барои рушди соҳаи сайёҳӣ

18.1. Андешидани тадбирҳо чиҳати рушди соҳаи сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ, бунёд ва беҳтар намудани шароити инфрасохтори сайёҳӣ, экологӣ, табобатӣ, варзишию шикор ва баланд бардоштани сатҳу сифати хизматрасонӣ (банди 41 паём)

Дар ҳудуди вилоят ба ҳолати имруза 43 нафар субъектони хизматрасонии сайёҳӣ (ширкатиҳои сайёҳӣ) бо иҷозатномаи махсуси Кумитаи рушди сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият карда истодаанд. Аз ҷумла: Дарвоз 1, Ванҷ 1, Рӯшон 2, Шугнон 2, Ишкошим 2, Мурғоб 16 ва шаҳри Хоруғ 19 адад мебошанд.

Ҳамзамон, дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои вилоят баҳри беҳтар намудани инфрасохтори соҳаи туризм аз сектори хусусӣ чораҳои амалӣ андешида шуда, айни замон дар шаҳри Хоруғ зиёда аз 45 адад, ноҳияи Дарвоз 122 адад, ноҳияи Ванҷ 4 адад, ноҳияи Рӯшон 140 адад, ноҳияи ноҳияи Ишкошим 20 адад, ноҳияи Мурғоб 16 адад меҳмонхона барои қабули сайёҳони дохилию хориҷӣ омода мебошанд, ки аксарияти аз ин меҳмонхонаҳо фаъолияти мавсимӣ доранд, ки ҳисоботи пешниҳод намудаи нисбати охири соли гузашта номутобиқати ба назар мерасад..

Бо мақсади ташаккул додани туризми табобатию солимгардонӣ, ки ин шакли аз ҳама паҳншудатарини фаъолияти туристӣ буда, бо мақсади истироҳат, солимгардонӣ, барқароркунии ҷисмонӣ ба шумор меравад, ва дар ҳудуди вилоят 4-осоишгоҳ Гарм-Чашма, Авҷ, Биби Фотимаи Зухро ва Челондеҳ арзи вучуд доранд, ки барои сайёҳони дохилию хориҷӣ хизмат мерасонанд, ки маълумоти мазкур нисбати соли 2019 бетағйир боқӣ мондааст.

Дар шаҳри Хоруғ барои сайёҳон 43 адад ширкатҳои сайёҳӣ аз ҷумла, “Ассотиатсияи сайёҳӣ-экологии Помир”, “Тур Де-Памир”, “Бадахшон-Травел”, “Де-Памирӣ”, Ассотиатсияи ронандагони “Сафар”, “Помир Лоч”, инчунин меҳмонхонаҳои “Лаъл”, “Дехлӣ-Дарбор”, “Помир Вояж”, “Серена”, “Помир Тревела” ба сайёҳони дохилию хориҷӣ бо сатҳи хизматрасонии лозимӣ шароит муҳайё кардаанд. Ҳамзамон, зиёда аз 45 адад меҳмонхонаҳои хусусӣ, 40 адад хомстейҳо ва 45 адад объектҳои таърихию фарҳангӣ арзи вучуд доранд.

Бо мақсади ҳарчи бештар ҷалб намудани сайёҳон ба Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон ва ҳамзамон муаррифӣ намудани минтақаҳои сайёҳии вилоят насби рекламаи минтақаҳои сайёҳӣ ва ишораҳои сарироҳӣ, аз ҷумла насби харитаҳои сайёҳӣ ва таъмини маводи иттилоотии сайёҳӣ бо се забон дар сомонаи иҷтимоии шуъба (фейсбук таҳти унвони “Шуъбаи рушди сайёҳии Бадахшон”) ва дар ҳамкорӣ бо Ассотиатсияи сайёҳии экологии фарҳангии Помир ва дигар субъектҳои хизматрасонии сайёҳӣ дар даромадгоҳҳои шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳо корҳо рафта истода аз тарафи шуъбаи рушди сайёҳии вилоят харитаи сайёҳии вилоят таҳия карда мешавад. Дар баробари ин қад-қади роҳҳои марказии шаҳру ноҳияҳои вилоят шиору овезаҳо вобаста ба эълон гардидани “Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ” насб карда шуда, тавассути васоити ахбори омма, сомонаҳои расмӣ ва шабақаҳои иҷтимоӣ муҳимияти рушди сайёҳӣ, тарғибу ташвиқ карда мешаванд.

18.2. Мукамал гардонидани низоми омили соҳаи сайёҳӣ, раванди баҳисобгирии сайёҳон ва шаклҳои ҳисоботдиҳии омили

Вобаста ба эълон гардидани соли 2019 “Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ” шумораи сайёҳони хориҷӣ афзоиш ёфта, дар 3 моҳи аввали соли ҷорӣ дар вилоят теъдоди сайёҳони ташрифоварда 75 нафарро ташкил додааст, ки номутобиғати нишондоди мазкур бо ҳамӣ нишондоди ша[ру но[ия[ои вилоят ба назар мерасад.

Нишондиҳандаи шумораи сайёҳони хориҷӣ, ки ба шаҳру ноҳияҳои вилоят ташриф овардаанд, нисбат ба соли гузашта дар шаҳри Хоруғ +69 (747 нафар), ноҳияҳои Дарвоз +69 (195 нафар), Мурғоб+ 6 (39 нафар), Рӯшон +160 (150) ва Ишкошим +37 (14 нафар) мушоҳида гардида, барои сайёҳон мавзеҳои сайёҳии ин ноҳияҳо ҷалбкунанда ба ҳисоб меравад.

Дар ҳисоботҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Ванҷ, Шугнон ва Роштқалъа вобаста ба замимаҳо маълумот омода нагардидааст.

18.3. Таъсиси сомонаҳои интернетӣ, маъмурӣ, хизматрасонии ва сайёҳӣ дар вилояту шаҳру ноҳияҳо;

Бояд қайд намуд, ки ҳисоботҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳр ва ноҳияҳои ВМКБ вобаста ба банди мазкур маълумоти нав пешниҳод нагардидааст.

Айни замон дар ҳудуди ноҳияи Дарвоз сомонаи расмии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ фаъол буда, дар он хизматрасонии сайёҳӣ мавҷуд буда, маводҳои соҳаи сайёҳӣ дар он ҷой карда шудаанд. Дар баробари ин тамоми минтақаҳои сайёҳии ноҳия дар сомонаи Кумитаи сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои сайёҳони дохилию хориҷӣ ҷойгир карда шудааст. Ҳамзамон, дар аксарияти меҳмонхонаҳо барои хизматрасони ба сайёҳони дохилию хориҷӣ барои истифода барандагони интернет таҷҳизотҳои беноқил Роутер (WI-FI) насб гардида, сайёҳон метавонанд истифода баранд.

Дар ноҳияи Ванҷ сомонаҳои интернетӣ ва маъмурӣ хизматрасонии сайёҳӣ мавҷуд набуда, вале тамоми минтақаҳои сайёҳии ноҳия дар сомонаи ноҳия ба роҳ монда мешавад.

Бинобар пайвасти набудани ноҳияи Рушон ба шабакаи ягонаи Интернетӣ имкониятҳо дар самти таъсиси сомонаҳои интернетӣ ва маъмурӣ хизматрасонии сайёҳӣ маҳдуд буда, гарчанде истифодаи интернет тавассути модемҳои ширкати мобилии Мегафон ва Tcell роҳандозӣ карда шуда бошад ҳам, аммо суръати алоқаи интернетӣ хеле паст буда, дар раванди кор мувофиқ ба мақсад намебошад.

Аз ҷониби ноҳияи Шугнон вобаста ба масъалаи мазкур маълумот пешниҳод нагардидааст.

Дар ноҳияҳои Ишкошим Роштқалъа ва Мурғоб давоми семоҳаи аввали соди 2020 сомонаи интернетӣ оид ба соҳаи сайёҳӣ таъсис дода нашудааст. Фақат дар шабакаи иҷтимоии фејсбук гуруҳи бахши рушди сайёҳии ноҳияи Ишкошим таъсис дода шуда, айни ҳол фаъол мебошад.

Пешниҳод: Кумитаи рушди сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдо, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, Агенсии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ шаҳру ноҳияҳои он барои фароҳам овардани шароит ҷиҳати ҷалби сармоягузорӣ, соҳибкорон, ҳалли мушкилотҳои ҷойдошта, аз хумла беҳтар намудани шароити инфрасохтори сайёҳӣ, экологӣ, табобатӣ, варзишию шикор ва баланд бардоштани сатҳу сифати хизматрасонӣ, мукамал гардонидани низоми омили соҳаи сайёҳӣ ва таъсиси сомонаҳои интернетӣ, маъмурӣ, хизматрасонии ва сайёҳӣ дар вилоят ва шаҳру ноҳияҳои он мусоидат намоянд.

19. Баробарии гендерӣ (банди 80-и паём)

19.1. (19.1) Иштироки занҳо дар ҳаёти сиёсӣ чамбиятӣ

19.1. Корҳои анҷомдода ҷиҳати таъмин кардани занон ба мансабҳои роҳбарикунанда дар ҳамаи сохторҳои МИМХД, шаҳру ноҳияҳо, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, аз ҷумла дар бонкҳо

Имрӯз дар ҳамаи сохторҳои хоҷагии халқи вилоят занон дар баробари мардон қору фаъолият доранд, ки теъдоди ҳаёти хизматчиёни давлатӣ дар вилоят 749 нафар мебошанд, ки аз ин теъдод 213 нафар ё 31%-ро занон ташкил медиҳанд. Дар мансабҳои роҳбарикунандаи хизматчиёни давлатӣ 270 нафар қор мекунанд, ки аз онҳо 62 (24%) нафарро занон ташкил медиҳанд. Айни ҳол дар вилоят аз ҳисоби занон 1 нафар муовинони раиси вилоят, 7 нафар муовинони шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳо, 10 нафар мудирони шуъбаҳо, 19 нафар мудирони бахши мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ буда, 22 нафар зан вакилони Маҷлиси вакилони халқи вилоят, 77 нафар занон вакилони Маҷлиси вакилони халқи ноҳия мебошад.

Ба Маҷлиси вакилони халқи ноҳияҳои Ванҷ 10 нафар, Ишкошим 36 нафар, Рӯшон 7 нафар, Шугнон 9 нафар, Мурғоб 13 нафар, Роштқалъа 8 нафар ва шаҳри Хоруғ 8 нафар шомиланд, ки дар сатҳи муайян иштироки занҳо дар ҳаёти сиёсӣ чамбиятӣ таъмин карда шудааст.

Аз ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Дарвоз вобаста ба банди мазкур маълумот пешниҳод нагардидааст.

Ҳамзамон, мутобиқи маълумоти Агентии хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 16 марти соли 2020, №02-574 теъдоди занон нисбати ҳамин давраи соли 2019 аз ҳисоби умумии хизматчиёни роҳбарикунандаи давлатии ВМКБ 11 нафар зиёд гардида, дар мансабҳои роҳбарикунанда бошад, 5 нафар қоҳиш ёфтааст.

Мувофиқи таҳлилҳо теъдоди занон дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои ҳудуди вилоят 33,1%, аз ҷумла, дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят 31,3%, шаҳри Хоруғ 53,2%, ноҳияҳои Шугнон 41,0%, Рӯшон 42,4%, Роштқалъа 31,7%, Ишкошим 27,0%, Дарвоз 20,0%, Мурғоб 25,7% ва Ванҷ 25,7% ташкил медиҳад.

Шумораи заноне, ки дар соҳаи иқтисоду молия қору фаъолият доранд, 297 нафарро ташкил медиҳанд, ки ин шумора бетағйир боқи мондааст.

Маълумот оид ба занҳои роҳбарикунанда дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он дар ҷамъбасти нимсола ва солони 2020 пешниҳод карда мешавад.

Пешниҳод: мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ВМКБ ва шаҳру ноҳияҳои он, Кумитаи қор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати фароҳам овардани шароити мусоид дар самти иштироки занҳо дар ҳаёти сиёсӣ чамбиятӣ, инчунин пешбарии занҳои фаъол ба вазифаҳои роҳбарикунанда фаъолияти ҳамоҳангсозиро тақвият бахшанд.

20. Маълумот оид ба рушди соҳаи хизматрасониҳои пулакӣ:

20.1. Корҳои анҷомдода барои баланд бардоштани дастрасии аҳолии шаҳру ноҳияҳо ба хизматрасонии пулакӣ, хусусан дар маҳалҳои дурдаст (хизматрасониҳои маишӣ);

Ҳаҷми хизматрасонии пулакӣ дар ноҳияи Дарвоз дар ҳама самт маблағи 570856 сомони ро ташкил дода, дар таносуб ба семоҳаи якуми соли 2019 257687 сомонӣ камтар гардида, 66,9 фоизро ташкил медиҳад.

Тибқи маълумотҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳияи Ишкошим чор адад филиалҳои бонкҳои ҷумҳуриявӣ ва як адад ташкилоти хурди қарзӣ (филиали № 72 – и Бонки давлатии амонатгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон Амонатбонк, филиали Агроинвестбонк, филиали Тоҷиксодиротбонк ва филиали ташкилоти хурди қарзии “Рушди Кӯҳистон”) фаъолият дошта, ба аҳолии хизматрасонии бонкиро ба роҳ мондаанд.

Аз тарафи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии ноҳия дар ҳамаи ҷамоатҳои деҳот нуқтаҳои хизматрасонии гуногун ташкил гардида, ин нуқтаҳо низ дар самти беҳтар гардидани хизматрасонии пулакӣ дар маҳал мусоидат намуда истода, хизматрасонии пулакӣ ба аҳолии дар ин давраи ҳисоботӣ ба 385,1 ҳазор сомонӣ баробар гардида, нисбати ба семоҳаи якуми соли 2019 ба андозаи 20,0 банди фоизӣ ё худ 63,4 ҳазор сомонӣ афзоиш ёфтааст.

Ҳаҷми умумии хизматрасонии пулакӣ ба сокинон аз тарафи ташкилоту муассисаҳои ноҳияи Мурғоб ба ҷо оварда шудааст, 331 364 ҳазор сомони ро ташкил дод, ки нисбати соли 2019 ба 50 640 сомонӣ кам мебошад.

Аз онҳо хизматрасониҳои маишӣ 113 851 ҳазор сомони ро ташкил медиҳад.

Дар се моҳи аввали соли ҷорӣ, дар ноҳияи Роштқалъа аз ҷониби бонкҳои ноҳиявӣ дар маҷмуъ ба шаҳрвандони ноҳия дар ҳаҷми 1463255 сомонӣ фақат аз ҳисоби филиали «Амонатбонк» дар ноҳия ва Бонки хурди молиявӣ қарз дода шудааст, ки аз он 39,9% барои истеъмолии, барои муҳочират 1,7%, барои соҳибқорӣ ва тиҷорат 23,6% ва хоҷаги қишлоқ 5,3%, рушди сайёҳӣ ва хунароҳои мардумӣ 2,8% ва 26,7% барои дигар қарзҳо мебошад.

Қарзҳои пешниҳодгардида нисбати соли гузашта 985395 сомонӣ зиёд мебошанд.

Вобаста ба хизматрасонии маишӣ ва субъекти савдо ва хизматрасонии пулакӣ дар ноҳияи Рӯшон қорҳои назаррас амалӣ гаштанд. Сохтмони нуқтаи хизматрасонии техникий мобилӣ аз тарафи БҶИИМК-и Ҳазинаи Оғохон дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон ба маблағи 120,3 ҳазор сомонӣ дар деҳаи Басид ва ба воситаи шаҳрвандони алоҳида дар ҷамоатҳои деҳоти Бартанг, Басид, Савноб сохта ба истифодадода шуданд.

21. Таҳкими тартиботи ҳуқуқӣ

Нишондодҳои пешакии таҳкими тартиботи ҳуқуқӣ бо нишондиҳандаҳои рушди иҷтимоию иқтисодӣ, 21.1. Тамоюли ҷиноятҳои ба қайд гирифта ва ошкоршавии онҳо, 21.2 (21.2, 21.3) Шумораи ҷиноятҳои, ки аз тарафи ҷавонон содиршуда ва шомилшавии онҳо ба ҳаракатҳои ифротгарой ва тундрав, 21.3 Қорҳои анҷомдодашуда оид ба пешгирии сар задани ҷиноятҳо, арзбӣ гардиданд.

22.1. Ҷиноятҳои бақайдгирифташуда, дар алоҳидагӣ бо намуди онҳо, аз ҷумла

ошкоршавии онҳо

Тибқи маълумотҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии шаҳру ноҳияҳои Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон дар семоҳаи соли 2020, 111 ҷиноят ба қайд гирифта шудааст, ки нисбати соли гузашта 6 адад кам гашта, дар ноҳияҳои Дарвоз +11 адад (19 адад), Ишкошим +8 адад (14 адад), Ванҷ + 6 адад (17 адад) ва Рушон +3 адад (11 адад) сатҳи ҷинояткорӣ зиёд гардидааст.

Ин нишондиҳанда дар шаҳри Хоруғ - 19 адад (26 адад) ва ноҳияҳои Шугнон -2 адад (8 адад), Рошқалъа - 1 адад (8 адад), Мурғоб - +0 адад (8 адад) нисбат ба соли гузашта коҳиш ёфтааст, ки ин натиҷаи дуруст ба роҳ мондани ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва сохторҳои Вазорати корҳои дохилро нишон медиҳад.

Зиёдшавии шумораи ҷиноятҳои ба қайд гирифташуда, нисбати соли 2019 дар ноҳияҳои Дарвоз, Ишкошим, Ванҷ, Рушон ба назар расида, пурзӯр намудани иҷрои ваколатҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти ваколатдорро тоқозо менамояд.

21.2 (21.2, 21.3) Шумораи ҷиноятҳои ба қайд гирифташуда аз тарафи ҷавонон содиршуда ва шомилшавии онҳо ба ҳаракатҳои ифротгарӣ ва тундрав

21.2. Шумораи ҷиноятҳои ба қайд гирифташуда аз тарафи ҷавонон содир карда шудааст

Дар 3 моҳи соли 2020 дар миқёси вилоят 13 ҷиноят аз тарафи ҷавонон ба қайд гирифта шуда, аз он дар шаҳри Хоруғ 7 ҳолат ва ноҳияҳои Шугнон 5 ҳолат ва Мурғоб 1 ҳолат ошкор ва ба қайд гирифта шудааст.

Дар 3 моҳи соли 2020 шумораи ҳолатҳои худкушӣ (суитсид) дар шаҳру ноҳияҳои Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон 1 ҳодиса ба қайд гирифта шудааст, ин танҳо дар ноҳия Рошқалъа ба қайд гирифта шудааст, ки боиси нигаронии аҳли ҷомеа мебошад ва дар ин самт пурзӯр намудани фаъолияти мақомоти дахлдорро лозим меояд.

Дар шаҳри Хоруғ ва ноҳияҳои Ванҷ, Дарвоз, Ишкошим, Мурғоб, Рушон ва Шугнон ҳолати худкушӣ (суитсид) ба қайд гирифта нашудааст.

21.3. Амалҳо ва натиҷаҳои пешгирии шомилшавии ҷавонон ба ҳаракатҳои ифротгарӣ ва тундрав (банди 87 паём);

Омӯзиши вазъи ҷинояткорӣ нишон медиҳад, ки бинобар беҳтар гардидани кори пешгирӣ, ошкор ва тафтишу таҳқиқи ҷиноятҳои баъзе намуди ҷиноятҳои аз ҷумла терроризм, бандидитизм, роҳзанӣ, ғоратгарӣ, одамрабӣ, таҷовуз ба номус ба қайд гирифта нашудааст.

Дар самти ташвиқу тарғиби қонунҳо дар давраи ҳисоботи пурзӯр намуда, 369 маротиба сӯҳбату вохӯриҳо гузаронида шудаанд, ки аз ин дар воситаҳои ахбори омма 64 маротибаро ташкил медиҳад. Аз ҷумла, вобаста ба шарҳи мазмуну муҳтавои Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 декабри соли 2019 дар давраи сипаришуда 77 маротиба дар байни коллективҳои меҳнатӣ, хонандагону

донишҷӯён ва бо аҳолии шаҳру ноҳияҳои вилоят ва тавассути воситаҳои ахбори омма суҳбату вохӯриҳои гузаронида шудаанд.

Ҳамзамон, дар телевизиони маҳаллии «Бадахшон» ва дар рӯзномаи «Бадахшон» барномаи махсуси «Маърифати ҳуқуқӣ» ташкил шуда, вобаста ба шарҳи санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ, тағйиру иловаҳо ба қонунҳои амалкунанда, пурсишу саволҳои шаҳрвандон аз рӯи масъалаҳои ҳуқуқӣ ҷавобҳои саҳеҳи ҳуқуқшиносон дода мешаванд.

21.3 Корҳои анҷомдодашуда оид ба пешгирии сар задани ҷиноятҳо

Қайд кардан ба маврид аст, ки дар давраи ҳисоботӣ ҷиҳати тарғибу ташвиқ ва фаҳмондадихии қонунҳо, қарорҳои Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Фармонҳо, муҳтавои баромадҳои Президенти мамлакат ва татбиқи амалии онҳо, тарбияи ҳуқуқии шаҳрвандон мебошад. Дар ин давра оид ба хубтар ба роҳ мондани тартиботи ҳуқуқӣ ва ҷамъиятӣ гурӯҳҳои кории мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо мунтазам дар байни аҳоли вохӯрию баромадҳо доир намуда, ҷиҳати пешгирии вайронкунии тартиботи ҷамъиятӣ ва ҳуқуқӣ, қаллобӣ, дуздии молу мулки шаҳрвандон, гардиши ғайриқонунии маводи нашъадор, зӯроварӣ ва ғайра корҳои назаррасро ба анҷом расониданд. Бо ҳамин мақсади пешгирии сар задани ҷиноятҳо ва қонунвайрокуниҳо чораҳои мушаххас андешида шуда, мунтазам аз тарафи масъулони шаҳру ноҳияҳои Хоруғ, Ванҷ ва Роштқалъа корҳои пешгирикунанда ба роҳ монда шудааст. Дар ҷамоатҳои деҳоти ин шаҳру ноҳияҳо корҳои оммафаҳмонӣ ва пешгирикунанда пайваста дар асоси нақшаи чорабиниҳо ба роҳ монда шудааст.

Дар заминаи меъёрҳои Стратегияи муқовимат ба экстремизм ва терроризм дар мақомоти иҷроия ҷиҳати пешгирии шомилшавии ҷавонон ба ҳаркатҳои ифротгароӣ ва тундрав дар ҳамбастагӣ бо ҷамоатҳои деҳот ва мақомотҳои ҳифзи ҳуқуқ мунтазам корҳои тарғиботиву фаҳмондадихӣ гузаронида мешаванд. Дар натиҷаи дуруст ба роҳ мондани корҳои фаҳмондадихӣ дар давраи семоҳаи соли ҷорӣ ҳолати шомилшавии ҷавонон ба ҳар гуна ҳизбу ҳаракатҳои иртиқоӣ ба қайд гирифта нашудааст. Бобати пешгирии ҷунин зухуроти номатлуб дар асоси нақшаҳои стратегияи ноҳия тамоми тадбирҳои лозима роҳандозӣ гардида истодаанд.

Дар ҳисоботҳои пешниҳоднамудаи ноҳияҳои Дарвоз, Ишкошим, Мурғоб, Рушон ва Шугнон доир ба зербанди мазкур маълумот омода карда нашудааст.

22. Рафти иҷроӣ нақшаи чорабиниҳои сафарҳои кории супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон Ҳангоми сафари корӣ ба шаҳру ноҳияҳои ВМКБ

22.1. Ҷараёни иҷроӣ супоришҳои сафарҳои корӣ, ки муҳлати иҷроӣшанон дар соли 2020 муайян карда шудааст.

Бояд зикр намуд, ки дар ҳисоботи пешниҳоднамудаи шаҳру но[ия]ои Хоруғ, Ванҷ, Дарвоз, Ишкошим, Роштқалъа, Рушон ва Шуғнон

маълумотҳо доир ба рафти иҷрои нақшаи чорабиниҳо оид ба дастуру супоришҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки дар чараёни сафарҳои корӣ ба шаҳру ноҳияҳои ВМКБ, баён доштанд пешниҳод гардидааст, ки вобаста ба ин нақшаи чорабиниҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо таҳия ва тасдиқ карда шуда, масъулони иҷро корбарӣ намуда истодаанд.

Ҳамзамон дар ҳисоботҳои ноҳияи Мурғоб аз ҷониби масъулин оид ба рафти иҷрои супоришҳои сафарҳои корӣ, ки муҳлати иҷроӣ дар соли 2020 муайян карда шудааст, дар ҳисобот маълумот омода карда нашудааст, ки аз ин ҳисоб ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомоти марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ имконнопазир гардидааст.

Дар маҷмӯъ дар се моҳи аввали соли 2020 мақомотҳои иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят тамоми кӯшишҳоро барои пешрафти минбаъдаи иқтисодиву иҷтимоии вилоят, иҷрои нақшаҳо ва вазифаҳои афзалиятноки сол равона намуда, давоми соли 2020 баҳри раванқ додани корҳои созандагӣ ободонӣ ва вазифаҳои муайяннамудаи Асосгузори сулҳу ваҳдати милли- Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки дар Паёми навбатӣ ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба амалӣ намудани ҳадафҳои стратегии давлат, барномаҳои соҳавӣ минтақавӣ ва иҷрои вазифаҳои афзалиятноки соли 2020 баён намудаанд, инчунин, ҷиҳати дар сатҳи баланди сиёсӣ, ташкилию фарҳангӣ баргузор намудани чорабиниҳо бахшида ба таҷлили ҷашни 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон тадбирҳои мушаххасро роҳандозӣ менамояд.